ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 13.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS,
Грчка 230 GRD, Енглеска 1.00 GBP

9 770032 339010

31. V 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● 30 ДИН. ● БРОЈ 2057

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА АМЕРИКА

6. КОЛО

ПУКОВНИК ПАТЕРСОН ПРОТИВ КЕНИЈСКИХ ЛАВОВА

Веровали или не!

ОГИСТ РОДЕН

ПОЗНАТИ ФРАНЦУСКИ ВАЈАР, ТРИ ПУТА ЈЕ ПАДАО НА ПРИЈЕМНОМ ИСПИТУ ЗА УПИС У ШКОЛУ ЛЕПИХ УМЕТНОСТИ.

МЛАДЕ ДИВОКОЗЕ

ВЕЋ НЕКОЛИКО ДАНА ПОСЛЕ РОЂЕЊА У СТАЊУ СУ ДА СЕ ВЕРУ И ПО НАЈСТРМИЈИМ СТЕНАМА.

У КУКУРУЗНОЈ ПАЛАТИ

У МИЧЕЛУ (ЈУЖНА ДАКОТА, САД) СВАКЕ ГОДИНЕ ОДРЖАВА СЕ СВЕЧАНОСТ У ЧАСТ БЕРБЕ КУКУРУЗА, А ЗДАЊЕ СЕ СПОЉА И ИЗНУТРА УКРАШАВА ОГРОМНИМ МОЗАИЦИМА ИЗРАЂЕНИМ ОД ВИШЕ ДЕСЕТИНА ТОНА КУКУРУЗА.

ПАЛМЕ

СУ НЕКАДА У БРАЗИЛУ СМЕЛИ ДА САДЕ САМО ВЛАДАРИ.

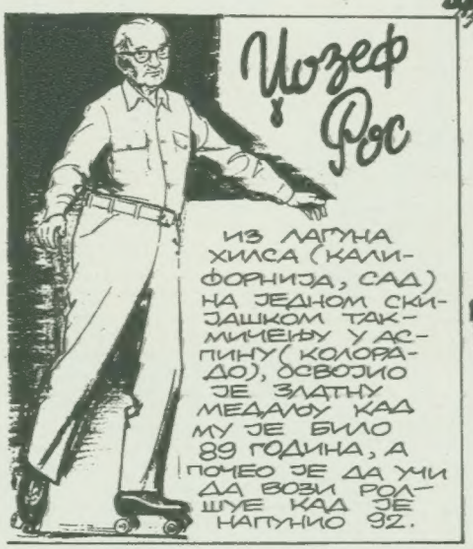

Џозеф Рос

ИЗ ЛАГУНА ХИЛСА (КАЛИФОРНИЈА, САД) НА ЈЕДНОМ СКИЈАШКОМ ТАКМИЧЕЊУ У АСПИНУ (КОЛОРАДО), ОСВОЈИО ЈЕ ЗЛАТНУ МЕДАЉУ КАД МУ ЈЕ БИЛО 89 ГОДИНА, А ПОЧЕО ЈЕ ДА УЧИ ДА ВОЗИ РОЛШУЕ КАД ЈЕ НАГУНИО 92.

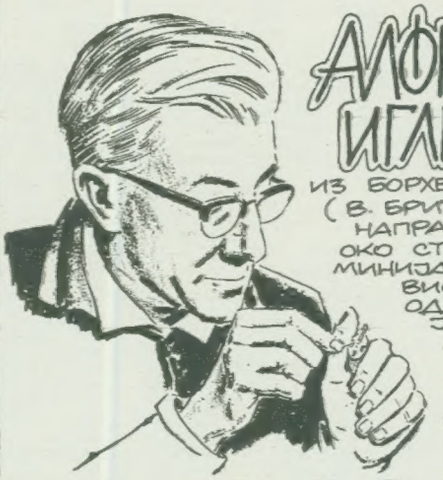

АЛФРЕД ИГЛИН

ИЗ БОРХЕМВУДА (В. БРИТ.) НАПРАВИО ЈЕ ОКО СТОТИНУ МИНИЈАТУРНИХ ВИОЛИНА ОД КОЈИХ ЈЕ НАЈМАЊА ДУГАЧКА САМО 2,5 cm.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● ево још једног из низа кулинарских подвига: у Мадриду је од кукуруза припремљена највећа салата на свету. Да би је направили, кувари Педро Ларумбе и Томас Серанс употребили су

300 килограма куваног кукуруза, нешто мање куваног кромпира, 5-6 килограма љутих папричица и 75 килограма лука и шпаргли. Дивовска салата послужена је у суду од нерђајућег челика пречника 5 метара, а појело ју је око десет хиљада људи.

●●● тринаестогодишњи Марк Радон прави је правцати генције јер има изузетно висок квоцијент интелигенције – 178. Овај Британац научио је течно да чита са две и по године, а са три равноправно је расправљао са својим оцем, инжењером, о моторима и генераторима. Данас су за Марка најтежи математички задаци чиста играрија, а компјутери и природне науке готово да немају никаквих тајни. Кад одрасте, Марк би волео да се бави истраживањима из области медицине.

●●● протекло лето у Аустралији је заиста било несносно. Прво је у децембру владала ужасна врућина са

температуром од 43 степена Целзијусова, да би у јануару обилне падавине донеле поплаве и велике штете. То су били сјајни услови за развој и најезду једне врсте комараца, преносилаца вируса полиартритиса, болести која за постељу веже и по две недеље, а у тежим случајевима доводи и до парализе.

●●● пустиње ускоро могу да озелене као најплоднија поља. У израелској пустињи Негев стручњаци Универзитета Бен Гурион, захваљујући новој технологији, гаје пшеницу, памук, шећерну репу, кукуруз, лубенице, салату и парадајз. За наводњавање користе слану воду коју црпе из подземних слојева пустиње.

●●● познати лондонски аутобуси на спрат постали су неподношљиво загушљиви због безобзирности пушача. Зато је транспортно предузеће града објавило да од 14. фебруара пушачи могу да запале цигарету само у последња три реда седишта на горњем спрату.

Илустровао: Зоран Петканић – Петко

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

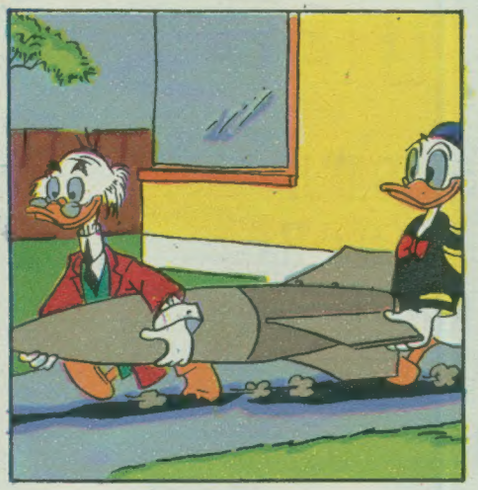

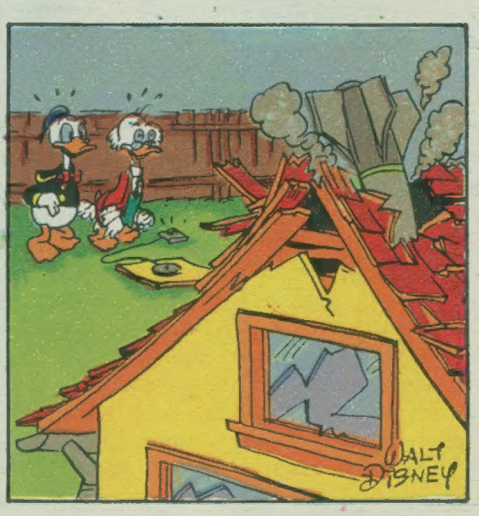

Два века првих српских новина

ГРЦИ ПОНОВО У ТРИЈИ

БРАЋА ЋИРИЛО И МЕТОДИЈЕ СТИГЛИ СУ ИЗ СОЛУНА НА ОВЕ ПРОСТОРЕ НОСЕЋИ НАМ АЗБУКУ. СКОРО ХИЉАДУ ГОДИНА КАСНИЈЕ ДРУГА ДВА БРАТА, ГРЦИ ТАКОЂЕ, ОДШТАМПАЛИ СУ ПРВЕ НОВИНЕ НА НАШЕМ ЈЕЗИКУ

Не зна се поуздано да ли је аустријски монарх цар Леополд II читао новине које су се појавиле на улицама Беча у петак 14. марта 1791. У сваком случају, имао је поприлично разлога. На њему потпуно непознатом језику изишао је хвалоспев који га уздиже као врлог доброчинитеља верног му и славног славеносрпског народа. А писац „предисловија" му још дубоко захваљује на подршци да се појаве и новине на „славенском јазиције".

Сасвим налик на тадашњи бечки лист „Винер цајтунг", прве српске новине – званичан наслов „Сербскија посведневнија новини" –изашле су на осмини табака. Текстови су били штампани у два ступца, а странице са и без пагинације. Претплатна цена је била 14 форинти годишње. Мада је у самом наслову наглашавано да су то дневне (посведневнија) новине, власници су их издавали двапут седмично, уторком и петком.

Намењене „славено-сербскому високо-благородному клеру и народу", „Српске новине" су у почетку муку мучиле с језиком. Кренуле су на тзв. „простом" славено-српском језику, али су се побунили црквени кругови. Збуњени власници одштампали су други број црквеним словима и „вишим стилом", али су већ у трећем броју саопштили да ће новине бити „просто српским језиком" састављене, како би их могли разумети и они „којима овај мало високиј стил познат није". Наравно, ни овде није био крај мукама с речима. Новине су наставиле да пишу час овако, час онако, али су, што је овде најважније, наставиле да излазе.

Погубне за душевни мир

Ако нам је писменост и азбука стигла од два Грка, браће Ћирила и Методија, половином деветог века, прве новине на српском језику покренула су друга два брата, Грци такође, Публије и Георгије Маркидес Пуљо. Нимало лако.

Штампари, вешти и пословни људи, браћа Маркидес су усред Беча покренула један грчки лист. А пошто је у вароши на тада још лепом и плавом Дунаву живео приличан број Срба избеглих испред Турака – који су заједно са Грцима припадали једној цркви – сасвим је логично да се изнедри идеја да се покрену и српске новине. Наравно, било је то тада много лакше замислити него остварити. Јер, браћа су своју идеју обнародовала још марта 1788.

У међувремену је у Француској избила револуција с претњом да запљусне и границе аустријског царства. Уз то, Леополд II, наследник брата Јосифа II, наследио је и рат с Турском. Није било мирно ни у самој држави. Мађарско племство почело је да диже главу и да звецка оружјем. Да би сузбио њихове захтеве, аустријски цар је смислио да им супротстави интересе другог народа у својој огромној царевини. И позвао је у помоћ Србе.

Један од начина да их придобије на своју страну био је и да стави потпис на одлуку о издавању српских новина. Наравно, под својим надзором. Јер, у то се уверио и књижевник Еманоило Јанковић који је купио штампарију и пожелео да у Новом Саду 1790. штампа српске књиге и покрене један српски лист, није упутно да се новине неког другог народа штампају тамо далеко, на крајњем југу монархије. Тешко их је надгледати.

И у то време важило је да новине без надзора могу да обмањују народ, „да их наводе на криве судове, да завади свештенство и народ, да ствара забуну и тиме изазове најнеповољније последице у једном народу који није навикао на такав слободан начин писања, погубан по душевни мир...".

Како поткупити читаоце

„Сербскија посведневнија новини" – од петнаестог броја биле су само „Сербскија новини" – баве се политиком (да ли нам је она и онда била судбина?!) и то углавном једноставним превођењем дневних политичких вести из немачких новина. С обзиром да су у то време Аустрија и Русија ратовале против Турске, сасвим је разумљиво да је највише вести с бојног поља. И не само због тога. Браћа Маркидес били су уверени да су „новине од војних лица највише у поштовању" и да војна лица „највише догађаје војничке читају".

Прве српске новине – имајући на уму то где су и под чијим благословом излазиле – првенствено воде рачуна о интересима бечког двора и Хабсбурговаца. Исписаће, тада, да су против републиканског а за монархистички облик владавине. Ваља имати на уму да се у то време Аустрија налазила у рату против побуњене, револуционарне Француске.

Власници, браћа Грци, од првог броја имају мука с „пренумерантима", претплатницима. Моле, зато, читаоце за обилнију помоћ коју ће им вратити повећањем величине листа и снижавањем цена. Ипак, у току 1791. успевају да објаве 84 броја.

У нову годину улазе покушавајући да подмите читаоце поклањајући им бесплатан примерак календара. По свој прилици без много успеха. Јер, појављује се и конкуренција која их блати на сав глас. Стефан Новаковић, намеран да као „изворни" Србин издаје новине за Србе, чак тврди да браћа Маркидес „теже за монополом на новине и календаре за Србе, иако не знају добро српски, а ни разлику између српске ћирилице и руског грађанског писма којим желе да штампају своја издања".

У таквим условима браћа Публије и Георгије Маркидес Пуљо немају много изгледа. Истовремено Стефан Новаковић, бивши секретар митрополије у Карловцима, тада српски придворни агент у Бечу, креће са својим новинама: 28. децембра 1792 (по старом календару) излази први број његових „Славеносербскиј вједомости". И Грци су принуђени да угасе прве српске новине.

Без обзира на прилично мали утицај који су „Сербскије новини" имале на оне којима су биле намењене – због многобројних разлога – њихов значај за писану реч код нашег народа је несумњив. Ако ни због чега другог, а оно што су се први пут појавиле на језику народа који је то, сасвим извесно, заслуживао

№ 1.

№ 0.

СЪ Ц. К. ВСЕВЫСОЧЕЙШЫМЪ ДОЗВОЛЕНІЕМЪ

СЕРБСКІЯ ПОВСЕДНЕВНІЯ НОВИНЫ.

ВЪ ВІЕННИ ПѦТОКЪ 14. МІРТѢ 179Ѯ.

ПРѢДИСЛОВІЄ.

Ѥстѣмь, и всякомѹ разѹмѣ свой, Наукою просвѣщеный имѹщимъ, или чтеніемъ различныхъ торовъ. Знаніе почерпшимъ, напослѣдокъ обхожденіе съ людми политическаго свѣта вкѹсившимы, Ѥсть извѣстно: что̀ всякій народъ въ любви, согласій, и Ѥдино мыслій живѹщій, неток обществó свое великолѣпними Науками, и ѹчрежденіями, прославилъ, но Ѥще и сверхъ сего многоразличнїя искѹства, и кѹпечества убелъ; чрезъ что и богатство приобрѣлъ, славѹ употомковъ себѣ заслѹжилъ, и блгополѹчна въ обществахъ, и собственыхъ своихъ дѣлахъ себе показалъ. Примѣръ намъ подаютъ разныа Европейскїа Госѹдарства, въ которыхъ ѹбывшихъ чиновъ правосѹдїй, и безпристрастїе царствѹетъ, а у нижнихъ послѹшаніе, любовъ и снисходителство мѣсто занимаетъ.

Со-

Насловна страна првих српских новина украшена је сликом на којој је у средини витез одевен у старинско рухо, под шлемом и перјаницом. У десној руци држи мач, у левој штит са српским крстом и четири оцила. Око витеза су заставе, топови, добоши, секире. Ваљало је, и на овај начин, представити Србе као славан, храбар, ратнички и мужеван народ.

и што су њима закорачили у једну нову, дотад непознату област јавног живота.

П. Милатовић

НАГАСАКИ. НИКАД ВИШЕ!

Мало се зна о томе колико је мало недостајало па да други атомски напад на Јапан пропадне

Био сам у посади супертврђаве „B-29" из које је 6. августа 1945. године на Хирошиму бачена атомска бомба. Тиме мој „блиски сусрет" с оружјем које је заувек променило свет није био завршен. Три дана касније учествовао сам у другом атомском нападу у историји ратних операција, овога пута на Нагасаки.

О Хирошими је написано све што је имало да се напише. О нападу на Нагасаки готово све, али, чини ми се, скоро ништа о томе колико је мало недостајало да пропадне.

Циљ се није видео

Кренуло је наопако од самог почетка. Довољно је ако кажем да бомба коју смо носили уопште није требало да буде бачена на Нагасаки.

У нападу су учествовале три супертврђаве. У првој („Бок'с кар") налазила се бомба. Њом је пилотирао мајор Чарлс Свини. Ја сам био један од чланова посаде. За командама преостала два бомбардера налазили су се капетан Фред Бок („Грејт артист") и мајор Џејмс Хопкинс на трећем бомбардеру.

Приликом последњег прегледа мотора старији водник Џон Кухарек, наш главни инжењер, установио је мање недостатке на доводу резервног горива „Бок'с кара". У складишту за бомбе смо, иначе, носили око 2700 литара горива у два резервоара од по 1350 литара. Упркос Кухарековом упозорењу, одлучено је да, буде ли икаквих невоља, уместо на Тинијан при повратку слетимо на Иво Џиму. Из базе на Тинијану узлетели смо 9. августа, неколико минута после три изјутра...

Да је затим све текло према плану и да су се предвиђања наше метеоролошке службе обистинила, био би то лет као и сваки други, изузме ли се, наравно, терет који смо носили. Али, готово ништа није се одвијало према плану и готово ништа од метеоролошких прогноза није се остварило.

Тако рећи од тренутка када смо напустили базу па скоро до саме Јокошиме где је требало да се састанемо са друга два авиона пратило нас је лоше време. На уговорено место састанка стигли смо први и затим два или три минута чекали да се појави Боков „Грејт аритист". Затим смо кружили још читавих 45 минута чекајући Хопкинса. Када се ни после тог времена није појавио, наставили смо без њега.

Планом операције одређена су два могућа циља – Кокура на североистоку острва Кјушу и Нагасаки на југозападу. Кокура је одређен као најважнији циљ нашег напада.

Само, време изнад Кокуре било је до те мере лоше да је наш бомбардер Бихен одмах оценио како планирано избацивање бомбе помоћу телескопског нишана не долази у обзир. Приликом првог надлетања града открили смо још нешто о чему нас нико није обавестио. Кокура се налазила источно од Јавате коју је наша авијација само две ноћи раније жестоко бомбардовала. Град је још горео, а ветар је наносио дим и прашину на Кокуру. Једном речју, наш циљ се тако рећи уопште није видео.

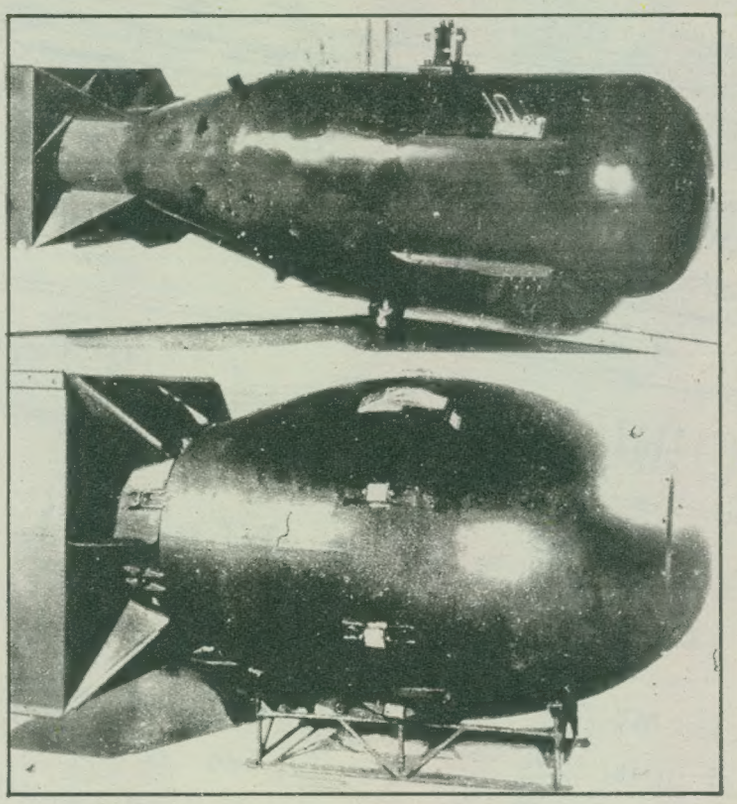

Горе „дечкић", бомба тешка око четири тоне, која је бачена на Хирошиму. Била је дугачка три метра и имала је пречник од 70 центиметара. Испод: „дебељко", бомба бачена на Нагасаки, дугачка 3,2 метра, пречника 1,5 метар и тешка 4,5 тоне. Јачине обе бомбе одговарала су јачини експлозије 2000 тона ТНТ-а

Забрињавајући сигнали

Како за време првог надлетања Бихен није успео да успешно нанишани, па је одлучено да још једном надлетимо град под другим углом под којим ће, можда, видљивост бити боља. Ни други пут нисмо били срећнији, с тим што је стање с горивом постајало забрињавајуће.

Док смо кружили изнад Кокуре, наша супертврђава просто је гутала гориво. Капетан Свини донео је једину могућу одлуку. Како више нисмо имали довољно горива да се вратимо на Тинијан и једва довољно да стигнемо до Иво Џиме, уколико и даље будемо летели под опетерећењем неизбачене бомбе, решио је да још једном надлети Кокуру и да потом, уколико ни тада не будемо имали среће, крене на Нагасаки.

Испостави ли се да су временски услови изнад Нагасакија подједнако лоши, избациће бомбу помоћу радара. У том случају терет коначне одлуке пашће на командира Фреда Ешворта, стручњака за нуклеарно наоружање.

Док смо трећи, и последњи, пут надлетали Кокуру, ја сам на радио-таласима јапанских ловаца ухватио сигнале који су ме забринули. Нема сумње да је непознати авион, који је читав сат кружио изнад њихових глава, коначно привукао пажњу непријатеља. Сместа сам обавестио пилотску кабину и наредио момцима за радаром и нишанџији да припазе на јапанске авионе. Јачина сигнала мењала се из трена у трен, а то је значило да нам се ловци приближавају.

Ни тим трећим надлетањем нисмо ништа постигли, изузмемо ли чињеницу да смо потрошили

ЈОШ СЕ УМИРЕ

● ***Од атомске бомбе која је 6. августа 1945. године бачена на Хирошиму погинуло је око 80.000 а рањено 65.000 људи.***

Три дана касније бачена је бомба на Нагасаки. У граду од 260.000 становника том приликом је од опекотина, разарања и радијације погинуло 36.000, а рањено око 40.000 људи. Бомба је разорила 42 квадратна километра градске површине, порушила 1326 и оштетила 5509 зграда. У пожару који је избио после експлозије изгорело је још 18.408 кућа.

Људи још и данас умиру од последица зрачења изазваног експлозијом атомске бомбе у Нагасакију.

Илустровао: Бранко Јовановић

још драгоценог горива, да је у међувремену отпочела и непријатељска противавионска паљба и да су нам ловци за петама. Тиме је ствар коначно била решена: преостајао нам је само Нагасаки.

Док је Кукура остајала иза нас, нашем бомбардеру се учинило да види како нам се приближава десет јапанских ловаца. Ако је заиста и било тако, никада нас нису стигли.

Један покушај и правац Окинава

Нова процена стања с горивом озбиљно је довела у питање план да при повратку слетимо на Иво Џиму. Одлучено је да ћемо, у сваком случају, избацити бомбу на Нагасаки, ако треба и радарским навођењем, и да ћемо затим кренути у правцу Окинаве. Лакши за четири тоне и 530 килограма, колико је тежила бомба, имали смо какву такву шансу да се докопамо тамошње писте.

Остатак пута протекао је углавном мирно, што не значи да нисмо имали разлога за бригу. До Нагасакија смо због истањених залиха горива летели најкраћом могућом линијом, а она је водила преко подручја које је врвело од јапанских ваздухопловних база. Свако ко је седео до прозора имао је зато задатак да мотри на непријатељске авионе. Моја брига били су радио-таласи јапанских ловаца.

Изнад Нагасакија нас је дочекало далеко горе време од оног које су наши осматрачки авиони снимили неколико сати раније. Ствар се сводила на то да смо због велике облачности бомбу могли да бацимо једино помоћу радара. Кухарек је у међувремену још једном прерачунао залихе горива. Испоставило се да имамо довољно за једно једино надлетање града. Дакле, један покушај и правац Окинава!

У авиону је владала гробна тишина. Фред Ешворт није скидао очи са екрана радара. Навигатор је све време бомбардеру наглас саопштавао податке о лету. Оно што би овај у другим околностима видео кроз телескопски нишан надомештао је оним што „види" радар. Десет или петнаест секунди пре него што је бомба требало да буде аутоматски избачена, Бихен је узвикнуо: „Рупа у облацима. Видим циљ. Бацај бомбу!" Плутонијумска бомба звана „Дебељко" полетела је на Нагасаки.

Капетан Свини сместа је кренуо у маневар који је пре тога небројено пута увежбавао: што пре и што даље од места експлозије. Доле, испод нас, бомба је експлодирала, а један од осматрача крај прозора у репу видео је облак у облику печурке како се уздиже пут неба и талас сабијеног ваздуха који се простирао пред њим. Због преламања светлости изазваног ширењем ваздушног таласа учинило му се како „печурка" иде право на нас.

Има ли се у виду колико је тога већ кренуло наопако тог јутра, није никакво чудо што је човек изгубио живце и почео да вичe како ће нас облак прогутати. Како тог тренутка нико од нас није био у много бољем душевном стању, следећих неколико часака провели смо у гробној тишини и напетом ишчекивању да нас „печурка" збрише са лица земље. Облак нас је, разуме се, мимоишао. Када смо нешто касније повратили присебност, схватили смо како ни једног тренутка нисмо били у опасности јер смо у тренутку узбуне већ 10 или 12 километара умакли од „печурке".

Живци су ми попустили

Докопао сам се прозора и видео да су, за разлику од Хирошиме, овога пута читави делови града остали неоштећени. На месту где је бомба пала призор је био једнак ономе пре три дана. Језив.

Лет до Окинаве протекао је до те мере мирно да смо поверовали како је најзад престао да нас прати пех. Преварили смо се, разуме се. Надомак саме писте пред нама се испречила густа формација „B-24" који су се управо спремали за слетање. Капетан Свини покушао је да успостави

везу са контролним торњем, али га они тамо, ко зна зашто, нису чули. На крају је послао и SOS сигнал, али торањ није одговорио ни на њега. Свини је затим наредио да се испале сигналне ракете.

Неколико тренутака после ове његове наредбе репни део авиона у коме сам се налазио испунио је дим. Био сам уверен да је у авиону избио пожар. До мене се налазио момак који је, хвала богу, био присебнији. Смирило ме је његово објашњавање да су они напред „управо испалили све залихе сигналних ракета које имамо". Са живцима сам, схватио сам, стајао далеко горе него што ми се чинило.

У сваком случају, пилот једног „B-24" коначно нас је приметио и схватио да смо у невољи. Нагло се винуо назад у висине, за њим су кренули и остали и тако раскрчили довољно велико парче неба да омогуће Свинију да се спусти.

Каже се како је свако слетање заправо строго контролисани пад. Једино тако може да се опише и наше спуштање на писту базе Јонтан на Окинави. Слетели смо пребрзо и крају писте приближавали смо се превеликом брзином. Капетан Свини имао је могућност: да допусти да се сурвамо с руба литице или да покуша да изведе нагли заокрет. Одлучио се за ово друго, а како при том није било времена да нас упозори, сви смо се приликом овог маневра прописно угрували.

Дочекали су нас вешћу да је СССР управо објавио рат Јапану и да је на Нагасаки бачена бомба. Занемели су када смо им рекли да смо управо одатле дошли и да смо ми избацили бомбу.

На Тинијан смо слетели неколико минута пре поноћи. Овога пута нису нас дочекали као хероје, није било ордења за победнике, нису нас салетали питањима са свих страна.

Тада ми је пало на памет оно што сам пре поласка на Нагасаки рекао Вилијаму Лоренсу, дописнику „Њујорк тајмса" коме је дозвољено да крене с нама:

– Пропустиш ли ову, таква прилика више ти се неће указати.

– Кажеш ли то зато што мислиш да смо већ показали Јапанцима оно што смо хтели или зато што не желиш да се овако нешто икада више понови? – упитао ме је.

– И једно и друго – одговорио сам.

Пет дана после напада на Нагасаки Јапанци су затражили мир. Крај крвопролића и ужаса. Крај Другог светског рата.

Џекоб Бејзер

* * *

Џекоб Бејзер једини је амерички војник који је учествовао у оба атомска напада на Јапан и то оба пута као члан посаде авиона из којих су избачене бомбе. Ово је његова исповест.

КЕНИЈА ДАНАС, ПРИЧА ОД ЈУЧЕ

ПУКОВНИКУ НЕМА КО ДА ЛУПА

Нико им ништа није могао ни смео. Двадесет осморо људи завршило је у њиховим чељустима. Лавови, једноставно, нису хтели да устукну пред железницом... Данас је лавова мало. Закон је коначно на њиховој страни...

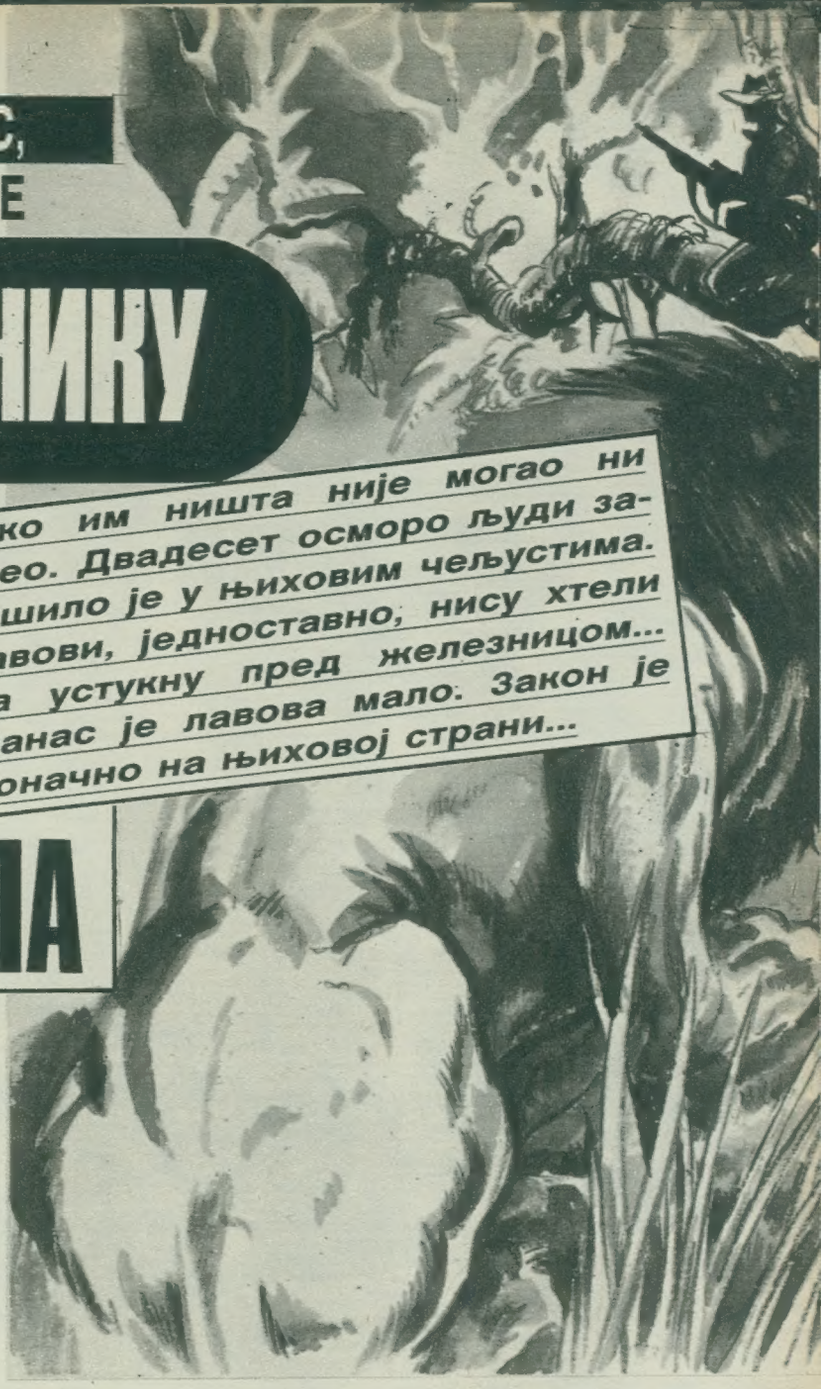

Кенија је, без сумње, највећи резерват звери на свету. Десет одсто њене територије – 58 хиљада квадратних километара – припада националним парковима. Двадесет седам их је на броју. Цаво на југозападу земље је највећи. Од 1978. је забрањен лов. Дозвољено је само посматрање животиња. Велики ловци на такозвану велику петорку (лав, леопард, носорог, слон и бафало) отишли су негде другде. Углавном у историју.

Ово је прича о једном од њих, забележена с краја прошлог века. У време када су Енглези схватили да је Кенија прилично згодно и сасвим употребљиво парче планете. За читаоце „Забавника" приповеда је наш црнопути водич Николас Тети.

Крваво разбојиште

У својству специјалног изасланика енглеског Форинофиса, с пролећа 1898. у Кенију је приспео пуковник Џ. Х. Патерсон. Његов задатак био је да организује и надгледа изградњу дела железничке пруге која ће повезивати Момбасу с Викторијиним језером, у унутрашњости земље. Енглези су тада веровали да ће афрички континент успети да измреже шинама које ће спојити обалу Индијског океана с Нилом, далеко горе на северу.

Ускоро су праисконски мир области Цаво нарушили неки нови звуци: тестере и чекићи, гласови стотине радника, махом Индуса и припадника месног племена Ва Таита. Ваљало је кроз џунглу поставити 30 миља шина и премостити реку Цаво. Кампови за раднике подигнути су на неколико места, да се не би дангубило у одласку и повратку са посла.

На прве приче пуковник Патерсон је само одмахнуо руком. Тајанствени нестанак двојице радника из шатора приписао је чистом разбојништву. Његови радници су прилично зарађивали а свакојаке банде већ су почеле да се мувају око градилишта. Речи домородаца да се то лавови свете људима који су се дрзнули да ступе на њихову територију приписивао је најобичнијим измишљотинама необразованих и сујеверних.

Три недеље по доласку, међутим, на најстравичнији начин уверио се да приче радника нису тек пуке скаске. У свитање је из шатора извучен његов блиски сарадник Унган Саинт, млади и снажни Сик. Пратећи крваве трагове, на измаку кампа наишли су на језив призор. Земља је била натопљена крвљу, около разбацани покидани мишићи и поломљене кости. Са стране, потпуно нетакнута, стајала је откинута глава са широм отвореним очима слеђеним од страха.

По траговима на крвавом разбојишту закључили су да су била два лава и да су се чак међусобно борила око плена који је један до њих довукао из логора. Пуковник Патерсон, проверен стрелац, одлучио је да исте вечери људождере сачека у заседи.

Тишина за молитву

Заједно са неколико радника енглески официр се испентрао на гранато дрво на крају

Илустровао: Драгутин Ђежић

кампа. Ако лавови одлуче да и те вечери дођу, морају их видети. Само да им рука не задрхти. Ноћ обрубљена звездама отегла се до нестрпљења. А онда се све умирило. Чинило се да ни лишће не дише. Стиже његово царско величанство – лав. Домороци верују да се у тој тишини лав моли за успешан лов.

Језив крик дошао је из другог, пола миље удаљеног кампа. Ујутру су сазнали да је лав из шатора одвукао једног радника. Заседа није успела. Као ни наредних вечери. Лавови као да су знали где их пуковник вреба. Увек су бирали други камп. Није помогла ни варка са свезаним козама испред неколико логора. Лавови су, очигледно, више волели човека.

Покушаји да се преко дана организује потера за зверима нису уродили плодом. Лавови су варили храну у скровишту. Пуковник је узалудно трагао за тројицом ловаца који ће хтети и смети да се упусте у борбу са људождерима. Јер, због страха од лавова радници су почињали да напуштају градилиште. Претила је озбиљна опасност да део пруге кроз област Цаво остане само замисао.

Али, ни сваки напад лавова-људождера није завршен трагично по човека. Једном приликом је извесни индијски трговац, обилазећи кампове и нудећи робу, преживео блиски сусрет са крволочном животињом. Док је спокојно јахао на магарцу, лав га је изненадио из шипражја. Тешко је, у првом налету, повредио животињу и онда се устремио на скамењеног трговца. У том тренутку са магаретових сапи пале су две канте с уљем. Звук који се, ваљда, први пут чуо у том делу џунгле. Лав је застао, уплашено се осврнуо и нестао откуд је и стигао. Трговац се узверао на најближе дрво где је остао целе ноћи не успевајући да савлада дрхтавицу.

Напад на болницу

Случај с индијским трговцем дао је радницима бар малу наду да се могу супротставити људождерима. Поред великих ватри које су палили у сваком кампу, сада су по целу ноћ лупали у канте. И уистину, лавови су ређе долазили. Једно време, и кад су нападали, остајали су празних шапа. Прво су у шатору натрапали на човека који је имао дијареју. Вероватно им се мирис није допао те су се повукли у џунглу. Други пут су, уместо човека, из шатора извукли врећу пиринча која је, сасвим случајно, лежала поред срећника.

Примирје није дуго трајало. Лавови су поново долазили. Једном приликом напали су и импровизовану болницу. Ускочили су кроз кров од палминог лишћа и одвукли једног болесника. Другу двојицу је на лицу места убио кров који је пао. Животиње нису презале ни од напада на вагоне, одакле су извлачили месо за раднике. У случају кад су радници успевали да избегну.

Терор лавова-људождера у области Цаво трајао је већ пуних девет месеци. Мало су помагале страже које је брижни пуковник Патерсон постављао око сваког кампа. Већ трећу недељу на градилишту је био прекинут сваки рад. Патерсон је, беспомоћан, очајавао.

У сумрак 9. децембра, међутим, дотрчао је до њега један радник вичући: „Симба! Симба" (на свахилију – лав). Једва је, дрхтећи од страха, успео да објасни пуковнику да је лав упао у камп и навалио на магарца. Сви су се разбежали, док је лав несрећну животињу мирно одвлачио према грмљу.

Пуковник Патерсон је, не оклевајући, зграбио пушку и упутио се према ивици кампа. Угледао га је на једном пропланку забављеног оброком. На несрећу, стао је на суву гранчицу и лав је побегао.

Пуцњи и урлици

Овога пута пуковник није желео тек тако да одустане. Отерао је раднике и забранио им да лупају у канте, да не уплаше лава. Веровао је да је цар животиња толико гладан да ће се убрзо вратити да настави започето. Узверао се на велико дрво и умирио. Пушку позајмљену од пријатеља грчевито је стезао.

И лав је стигао. Осврнуо се неколико пута, спазио човека шћућуреног на дрвету, али је наставио оброк. Једва успевајући да савлада дрхтавицу, пуковник Патерсон је изравнао мушицу нишана са лављом главом. Одјекнуо је пуцањ. Лав се подигао, погледао га и лењо одгегао у џунглу. Промашај.

Пуковник је одјурио у логор, узео своју пушку и поново се испентрао на дрво. У заседу. Био је убеђен да ће се лав вратити.

Стигао је. Знао је то и пре него што га је угледао. Све се у џунгли умирило, скаменило. Лав је само оњушио полупоједеног магарца и окренуо се човеку на дрвету. У језивој тишини, коју је злослутно реметило само пуцкетање сувих гранчица испод лављих шапа, животиња је кружила око високог дрвета. И упорно сужавала круг. Пуковник би је повремено изгубио из вида, и то управо у тренутку кад је хтео да притисне обарач. Страх да опет не промаши терао га је на стрпљење, на чекање сасвим јасне мете.

Онда се десило да лава подуже није видео. И у том часу нешто се померило на гранама изнад. Није се ваљда цар животиња претворио у птицу?! Нешто му је пало за врат. Умало да и он од силног страха слети доле. Тек када је стресао раменима, приметио је сову која пада на траву. Лав се поново појавио и запутио према птици која је, збуњена и преплашена, остала да лежи на земљи. У том тренутку пуковник Патерсон је притиснуо обарач. Урлик је пројурио џунглом. Нови пуцањ и још језивији крик. Онда се све умирило.

Сутрадан ујутро пуковник и безмало сви радници на градилишту избројали су две ране на телу лављег чудовишта: једна на задњој нози, друга посред срца. Тек је деветоро људи успело да подигне звер и однесе је до кампа. Кад су је измерили, утврдили су да је од врха носа до краја репа била дугачка 2,90 m; висина 1,10 m.

Метак за метак

Неколико дана затим, сасвим случајно, дошли су главе и другом лаву-људождеру. Поред шатора главног инспектора железнице налазио се импровизован тор за козе. А тога поподнева около су лупали домороци правећи скелу. Инспектора је усред ноћи пробудила нека бука. Верујући да радници и даље мајсторишу, довикнуо им је да одлазе и утонуо у сан. Ујутро је схватио да му је у посету долазио лав. Није било једне козе а трагови на песку су јасно сведочили ко му се то неометано шетао поред узглавља.

Пуковник Патерсон је одлучио да за наредну ноћ лаву припреми ступицу. Радници су ископали велику рупу, прекрили је грањем и сви се, заједно, повукли у заседу. Лав је очигледно био поприлично гладан јер је, не осврћући се много око себе, кренуо према тору узмуваних коза. И пропао у рупу. Неколико пуцњева пуковника Патерсона означили су крај терору лава-људождера у области Цаво. Остало је забележено да су лавови појели 28 људи за девет месеци. То је био званичан податак. О оним несрећницима који нису били у евиденцији радника на градилишту нема података...

* * *

Лов на лавове, и уопште звери које ходају кенијским пространствима, забрањен је. Казне су велике: од три до седам година тешке робије, зависно од животиње која је устрељена. Чувари националних паркова имају, рецимо, законско овлашћење да ако ловокрадицу затекну на (не)делу, у тренутку кад је убио животињу – најчешће слона и носорога – без предомишљања убију њега.

Што се пак људи тиче, посебно учесника свакојаких фото-сафарија, на њима је да „не дирају лава док спава". Због своје безбедности, углавном. Отуд је и најстроже забрањено напуштати возило у савани или џунгли. Дозвољено је само гледање и снимање.

Петар Милатовић

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

ПИТАЊЕ КОЈЕ ЈЕ ВЕКОВИМА МОРИЛО ГЛАВЕ

ПА ГДЕ ЈЕ ТАЈ РАЈ?

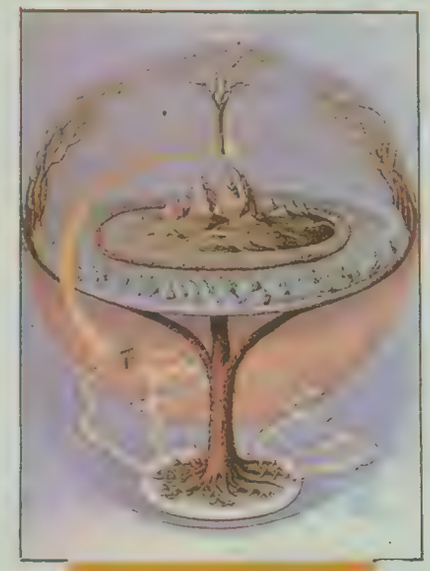

Овако су земаљски рај размишљали Скандинавци. Види се „дрво живота" у чијој „крошњи" стоји Земља-плоча, а око ње је змија Мидгард.

Људи као људи, упорно су покушавали да пронађу место одакле су Адам и Ева заувек изгнани. Како је наука напредовала – и рај је бивао све даљи...

Пре 7. века (нове ере) мало се ко и усуђивао да истражује где се налази земаљски рај, изузев „јеретика" Валентина који је већ у 2. веку тврдио да је он смештен на „трећем небу". Учени Валентин, ако и није баш сјајно баратао физичким законима, свакако је бриљирао у познавању Библије, пошто доиста тако и пише, у Посланици Коринћанима светог апостола Павла:

> *„Знам човјека у Крсту који прије четрнаест година (или у тијелу, не знам; или осим тијела, не знам: Бог зна) би однесен до трећег неба.*
> *Да би однесен у рај, и чу неисказане ријечи, којих човјеку није слободно говорити."*

Али, против овакве „астрономије" подигао је свој учени глас свети Августин, па је треће небо као место раја пало у неку врсту заборава, све до . . године 1925. када је капуцинер отац Илдефонс де Вуипанс смело стао у одбрану Валентинове тезе. Његов доказ: Еденски вртови налазе се баш на трећем небу пошто њихов опис не одговара ниједном месту на Земљи. Ту су и други, ништа мање „чврсти", докази врлог капуцинера који подупиру овај главни. Прво, тако пише у већ наведеној Посланици св. Павла и друго, није ли треће небо неприступачно људима?

Која је земља Хевилатска?

Ако сад оставимо и светог Павла и Валентина и оца Илдефонса који, разумљиво, нису могли знати за свемирске сателите и сонде, иначе би вероватно мало боље читали сам почетак Светог писма у чијој Првој књизи Мојсијевој, која се зове Постање и говори о стварању света, пише ово:

Венчање Адама и Еве овако је насликао француски минијатуриста Жан Фуке, крајем 15. века. Они се налазе у рају – пошто још нису згрешили – између њих стоји велики деда с брадом, Бог, а виде се и рајске реке како истичу из извора испред његових ногу.

ПА ГДЕ ЈЕ ТАЈ РАЈ?

И на овој гравири приказани су Адам и Ева док су још уживали у рају који, како се и каже у Старом завету, стоји „окачен" о Земљу и из њега полази корен „дрвета живота".

„И насади Господин Бог врт у Едену на истоку; и ондје намјести човјека којега створи.
И учини Господ Бог, те никоше из земље свакојака дрвета лијепа за гледање и добра за јело, и дрво од живота усред врта и дрво од знања добра и зла.
А вода тецијаше из Едена натапајући врт, и оданде се дијељаше у четири ријеке.
Једној је име Физон, она тече око цијеле земље Хевилатске, а ондје има злата,
И злато је оне земље врло добро, ондје има и бдела и драгога камена ониха.
А другој је ријеци име Гехон, она тече око цијеле земље Етиопске.
А трећој је ријеци име Тигрис, она тече к Асирској.
А четврта је ријека Еуфрат."

Зар није ова библијска географија сасвим овоземаљска? Реке Еуфрат и Тигар и данас су нам добро знане под истим именима. Земља Асирска постојала је и оставила о томе чврсте доказе. Што се тиче реке Гехон и земље Етиопске, ни ту не би требало да буде много забуне, једноставно, некада се Нил, изгледа, звао Гехон. Али, река Физон и земља Хевилатска – где је то?

Две Етиопије

Херодот, римски историчар из 5. века пре нове ере, у „Историји", свом обимном делу, говори о земљи Арменији коју смешта на обале реке Фазис, већ од давнина чувене по – злату. Баш је река Фазис подстакла и легенде о златном руну, па су се њоме запутили и аргонаути да га траже.

Изгледа као да се све слаже. Међутим, сада искрсава нова и никако мала тешкоћа: ако су четири библијске реке Еуфрат, Тигар, Нил и Физон–Фазис, испада да су се Едески вртови простирали на огромном подручју, што се, опет, никако не слаже са другим подацима исто тако из саме Библије. Где је грешка?

Можда Гехон није Нил?

Има добрих доказа да је реч о некој другој реци ближој Еуфрату, Тигру и Физону, само шта ћемо онда са „земљом Етиопском"? Као и у свим случајевима где подаци никако не могу да се сложе са данашњим сазнањима, могући одговор крије се у лингвистици. Како може наука о језику да разреши географске нелогичности? Може! Рецимо, у изворном, хебрејском тексту Библије земља коју опасава Гехон назива се Коуш или Чус и то је преведено као „Етиопија". А изгледа да није реч о њој пошто су постојале две земље истог имена. То, уосталом, није реткост у Библији.

Сада искрсава ново питање. Ако Гехон није Нил, а тајанствена земља налазила се негде ближе осталим рекама, о којој је четвртој реци реч? Како се она данас зове? И где је, дакле, био рај на Земљи?

Крај без зиме

Чини се да ни са свим сазнањима којима данас располажемо, ни уз помоћ најпажљивијег ишчитавања Светог писма, није могуће иоле сигурно утврдити која је то четврта река потекла из Еденског извора.

Постоји и претпоставка да је то можда Аракс, река која се улива у Каспијско море, бујна и ћудљива, која је знала да поплави и однесе све, па чак и мостове које је изградио Александар Велики. О тој и таквој реци Аракс пише Херодот, и Страбон, други велики антички писац, хвали просто чудесну плодност њене долине у којој све расте и без људског труда, па чак ни винограде није потребно окопавати. Гехон баш одговара таквом опису! Ето, дакле, четврте реке и рајских вртова на простору где су извори Еуфрата, Тигра, Физона–Фазиса и Гехона–Аракса. А то би могла бити Арменија.

Решена ствар?

Ни говора. Остаје сада недокучиво питање која је онда „земља Хевилатска" коју опасује Гехон. Није се, ваљда, налазила у подножју Кавказа? Јер, ток Аракса тако некако иде, па опет Едески вртови „испадају" из граница, а ни клима никако не одговара! Није уопште рајска.

Иначе, да још малчице употпунимо ову збрку, рецимо да порекло речи „рај" у нашем језику није сасвим извесно, али по неким етимологизима та реч значи „крај без зиме" или још „угодно боравиште, оток блажених".

Ако се држимо тог значења, како сместити рај било у подножје Кавказа, било у арабијску пустињу у којој лежи „земља Етиопска"? Зар је једно од та два места могло бити рај на Земљи!

Припремила
Мирјана Крстуловић

Справе, справице, згодне играчкице...

СМЕШКО, ПЛАЧКО И БЕЗБЕДНО СУНЧАЊЕ

Опекотинама од прекомерног сунчања најзад је одзвонило. Фирма „Крејл Дејвисон енд Партнерз" из Кембрица произвела је за рачун швајцарске електронске компаније „Саитек" сунчани сат који мери штетне ултраљубичасте зраке.

Пошто падне на сат (сензор), Сунчева светлост пролази кроз филтер од стакла који уклања ултрацрвене и видљиве делове светлости, као и мању количину ултраљубичастих зрака. Тако филтрирана светлост затим пада на акрилни лист који у себи садржи флуоресцентну боју. Боја упија делове светлости који изазивају опекотине и затим их поново емитује у спољашњу средину, али сада на већој таласној дужини. Фото-диоде на сату мере количину тако емитованих зрака.

На основу добијених мера сунчани сат електронски сабира количину штетних ултраљубичастих зрака којима је власник сата изложен. Сат је до те мере осетљив и паметан да узима у обзир чак и осетљивост коже власника као и врсту лосиона или млека за сунчање које овај користи. Поменуте податке власник убацује у електронски мозак сата једноставним притискањем одговарајућих дугметанаца.

Све што се потом од њега тражи јесте да с времена на време баци поглед на екранчић од течних кристала који му у сваком тренутку показује колико још минута и секунди може мирне душе да се излежава на сунцу. Онога тренутка када власник прекорачи дозвољену границу сунчања, укључује се аларм, а на екранчићу се уместо лица „Смешка" појављује „Плачко". Осим што спасава од опекотина, сунчани сат такође мери и време.

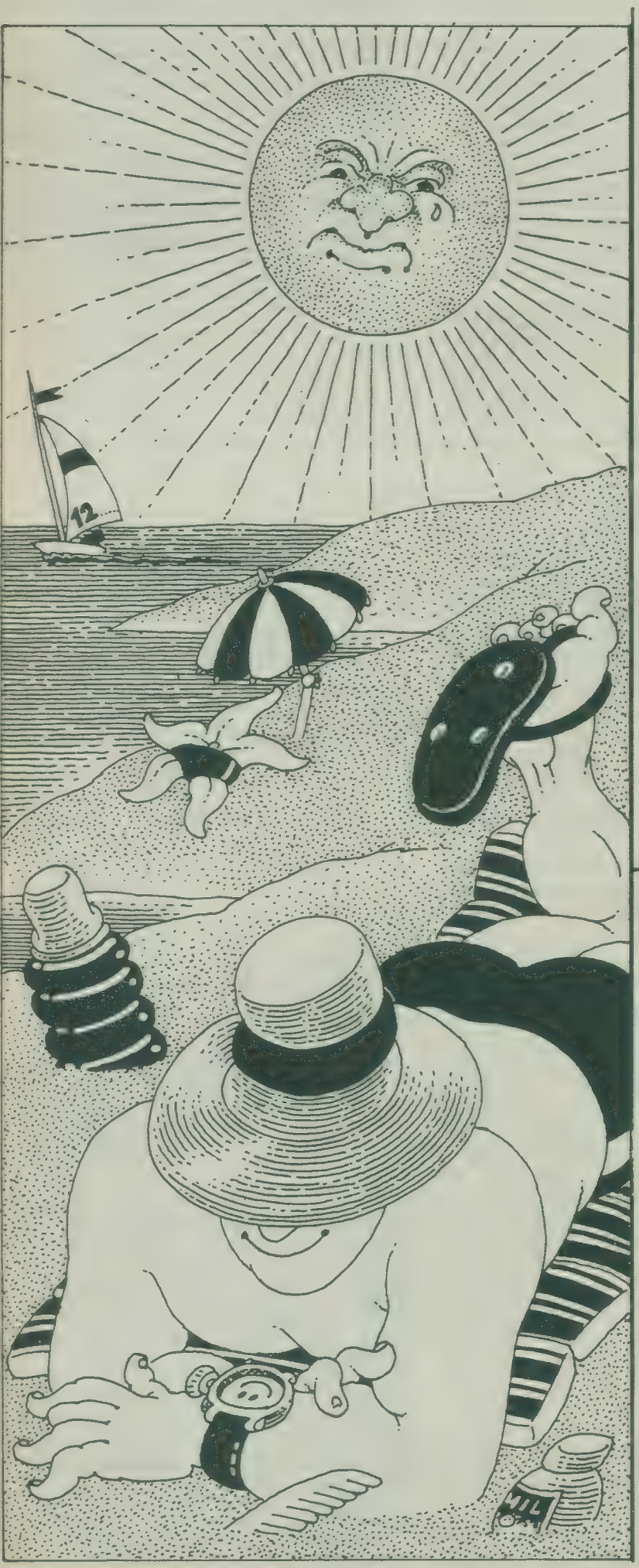

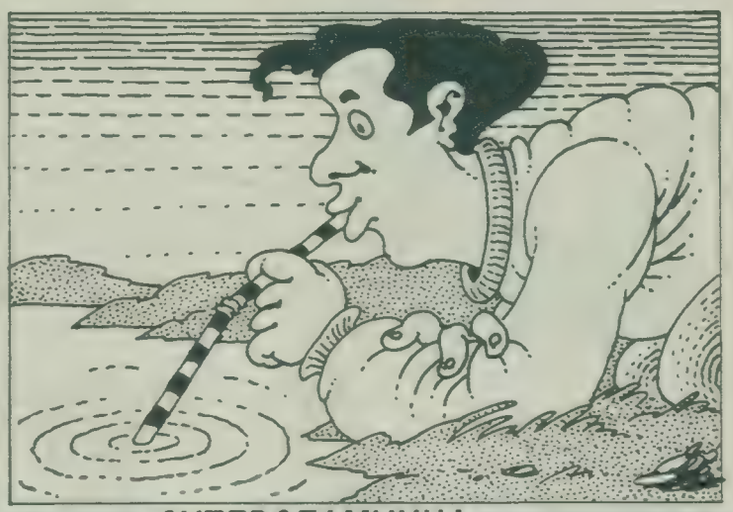

СУПЕРСЛАМЧИЦА

Да нам вода за пиће, углавном, није баш много чиста, знамо одавно, а сад можемо и да одахнемо. Америчка компанија „Акувенчер" из Портланда у Орегону произвела је супер сламчицу за пречишћавање воде. Тврди се да сламке из воде одстрањују 98,2 одсто загађења укључујући хлор, рђу, пестициде, лимунску киселину, трунчице трулог лишћа, детерџенте, алкохол, бензин, разноразне хемијске боје и органске отрове.

Систем пречишћавања је тростепен. У првој фази вода пролази кроз мембрану променљиве пропустљивости која задржава крупније честице и наслаге. У преостале две фазе у филтерима се задржавају честице чији пречник износи чак 0,04 микрона (микрон – милионити део метра). Пречишћавање се, иначе, одвија помоћу активног угљеника са додатком 0,025 процената сребра. Угљеник упија загађења, док сребро уништава бактерије. Једна сламчица у стању је да пречисти 160 литара воде.

Једини недостатак супер сламке: због филтера који отежавају проток воде корисник мора својски да повуче када пије, отприлике као да на сламку срче кисело млеко.

АТОМСКИ САТ

За све опседнуте потребом да у сваком тренутку знају тачно време једна немачка компанија најзад је произвела сат чија се прецизност мери милионитим делом секунде, с одступањем које за милион година износи једну секунду.

Сат се зове „Мега 1", производ је часовничарске фирме „Јунгханс" из Шрамберга и у каишу има антену која хвата временске сигнале које емитује немачка Национална лабораторија за стандарде из Брунсвика. Сигнали, иначе, потичу од цезијумског атомског часовника чија се тачност мери микросекундама.

Сигнали се емитују преко радио-станице у близини Франкфурта, домет им је 1500 километара, тако да покривају готово читаву Европу. Синхронизација мега-сата са сигналима врши се два пута дневно. Остатак времена „Мега 1" ради на принципу обичног кварцног дигиталног часовника.

Припремила: *М. Илић*

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

ЦРНА ТОП–ЛИСТА

13 ГРОЗОМОРНИХ

Највећу шансу да налете на неко од најотровнијих бића наше планете имају Аустралијанци, али ни осталима нико не гарантује да их неки од ових ужасних створова неће напасти чак и у њиховом властитом кревету

САФОНА У – КРЕВЕТ

Шкорпије, рецимо. Има их око 1500 врста, а једна од најопаснијих живи у Израелу и другим областима Блиског истока. Као и остала њена сабраћа и она има две отровне жлезде на врху такозваног „репа" који, кад затреба, погађа жртву непоновљивом прецизношћу. Шкорпије су опасне нарочито зато што се увлаче у куће и станове. Обожавају да се населе у сламнатом или тршчаном крову, а како воде ноћни живот, често при тим екскурзијама склизну са плафона право у постељу човека који спава и крену да миле по њему

Већина оних које уједе шкорпија данас преживе, али сусрет са њом може бити и кобан.

Код нас у Југославији живи опасни балкански штипавац, дугачак 8 центиметара, највећи у Европи

У МАЛОМ ПАКОВАЊУ

Хоботница која обитава у плитким приобалним водама Аустралије никог не би уплашила својом величином: пипци су јој дугачки свега петнестак центиметара, па више личи на играчку него на праву Лукрецију Борџију животињског света. Прошле године један купач, коме се октопод-патуљак допао, одлучио је да се поигра са њим и пустио га да му пузи по леђима и врату, а онда га вратио у воду. Међутим, кад је изашао на обалу, приметио је раницу на врату мада уједа уопште није осетио. Убрзо га је обузела слабост, уста су почела да му се суше, рана је почела да крвари и за два сата све је било готово

Отров који ова хоботница „држи" у својој пљувачки делује погубно на ћелије нервног система, изазива парализу мишића и дисајних органа, па жртва умире гушећи се у грозним мукама. Отровни кепец иначе уједа кљуном који личи на – папагајски. Срећом, ова хоботница врло ретко уједа људе мада има довољно отрова да убије десеторицу одједном. Обично своје страшно оружје користи за мале крабе које прво паралише уједом, а онда их на миру исиса

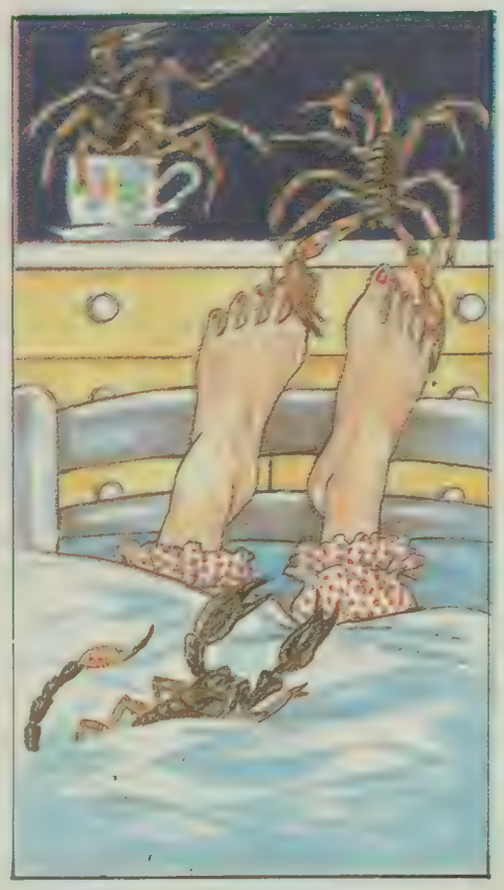

НИКАД ВИШЕ

У водама дуж обала Аустралије и Југоисточне Азије живи 51 врста **водених змија** и готово све су отровне. Посебно место међу њима заузима опасна енхидрина. Као и многе змије Индијског океана и она бира скровита места уз обалу. Лови и прождире жртву на дну, а на површину излази у правилним размацима да удахне ваздух

Научници су утврдили да су морске змије, а међу њима и енхидрина, у стању да непогрешиво нађу плен и у потпуно мутној води. Срећом, змије су способне да у тим условима не само себи нађу храну већ и одреде величину сваког евентуалног кандидата. Аустралијска штампа писала је пре два-три лета о морнару који је одлучио да скочи у море и расхлади се не знајући да је на том месту право змијско легло. Кад се изненада нашао окружен хиљадама ових рептила, премро је од страха. Међутим, они га нису ни погледали, па се срећник, оборивши светски рекорд у пливању, брже-боље докопао брода заклевши се да више никад неће крочити у море.

Немају, међутим, сви такву срећу. Смртних случајева највише је на обалама Југоисточне Азије, међу рибарима: њих уједају змије које се заједно са рибама нађу у мрежи. Што је најопасније, уједи ових морских змија готово је безболан, а њихови зуби тако крхки да се често при уједу сломе. Али, пола сата или сат касније мишићи уједеног почињу да се коче, наступа слабост, парализа, мука, повраћање и на крају – гушење

СМРТ ЗА 30 СЕКУНДИ

Сви се слажу да је најотровније живо биће на Земљи аутралијска **четвртаста медуза,** „морска оса" или „ватрена медуза" како је називају јапански и филипински рибари. То је провидно, готово безбојно биће крајушних „ногу", а клубук му није већи од крупније поморанџе. Ова медуза која обитава око северне Аустралије, Филипина и у Индијском океану изванредан је пливач, а на жртву се баца брзи-

ном муње. Несреће су најчешће уз обале Квинсленда и дуж Великог коралног гребена где медузе лове ситну рибу. Тешко пливачу или подводном риболовцу који случајно дотакне четвртасти кишобранчић. Несрећна жртва не само што не стигне да доплива до обале већ ни да врисне. Смрт наступа после 30 секунди!

САМО ДВЕ КАПИ

Црна мамба која живи у Централној и Јужној Африци располаже много мањом количином отрова, али је он зато више него убитачан: само две капи довољне су да убију одраслог човека. Ова опасна змија и иначе је врло шкрта што се тиче отрова и кад је ради прављења серума вештачки „музу" у терариjуму, од једног гмизавца може да се добије свега 15 капи. Отров црне мамбе делује на нервни систем, али и разара мишићна влакна, а поврх свега изазива крвављење у мозгу, јетри и бубрезима па је смрт неминовна ако се несрећнику кога је ујела не укаже најхитнија помоћ

ПЧЕЛЕ – СНАЈПЕРИСТИ

Најкраћи и најречитији статистички податак: само у Сједињеним Америчким Државама од уједа **пчела,** и то углавном због алергијских реакција, страда више особа него од угриза свих врста отровних змија које насељавају ову земљу

ДОЗА ЗА СЛОНА

Отров **краљевске кобре** уопште не спада у најјаче, али се зато квалитет надокнађује квантитетом. Наиме, ова змија убраја се међу најотровније јер при уједу излучује огромну количину отрова – до две чајне кашичице. Доза довољна да убије не човека већ и слона!

ЗА ВРХОВЕ ИНДИЈАНСКИХ СТРЕЛА

Јарке боје суринамске **жабе** упозоравају грабљивце да је боље да је не дирају јер покушај може по њих кобно да се заврши. Индијанци из области Амазоније премазују отровом ових жаба, једним од најсмртоноснијих у природи, врхове својих стрела.

НЕМА СПАСА

Аустралијска мрежаста **смеђа змија** лови мање глодаре и зато се може срести близу фармерских кућа. Змија је средње величине – око два метра – а производи врло мало отрова који, међутим, спада међу најјаче у лабораторији природе. Упоредите и сами: док човек умире од 15-20 милиграма отрова азијске кобре, за сигурну смрт довољно је три милиграма од смеђе! Када се нађе у опасности, овај гмизавац високо подиже главу извијајући врат у облику слова S и обично уједе човека негде изнад колена. Овај опасан отров разара нервни систем истовремено нарушавајући механизам за згрушавање крви

СМРТ ПОСЛЕ ТРИ МЕСЕЦА!

На несрећу Аустралијанаца, најотровнија риба на свету живи искључиво у приобалним водама овог континента. То је ружна **камен-риба** која толико личи на мале стене океанског дна да се готово и не примећује кад лежи укопана у песку где се обично скрива вребајући плен. Баш због тога што је непомична и фантастично камуфлирана представља велику опасност за неопрезне купаче. Јер, нађе ли се у опасности, ова ругоба наједном рашири свих својих 12 дебелих бодљи леђног пераја у корену којих се налазе жлезде са најјачим отровом од свих риба. Сусрет са овом рибом ретко завршава кобно, али се може десити да смрт наступи и после неколико сати, дана или, чак, месеци! Један истраживач кога је камен-риба убола у палац руке преживео је, али му је рука повратила потпуну покретљивост после пуних 80 дана!

Ilustrovao Dragutin Nježić

ТАЈПАНОВ МУЊЕВИТ НАПАД

Међу копненим змијама херпатолози на посебно место стављају аустралијског **тајпана** који достиже дужину и до три метра! Отров који излучују његове жлезде делује искључиво на нервни систем, али зато са изузетном снагом. У жртву доспева приликом угриза кроз шупље зубе дугачке и до центиметар и по.

Омиљена храна тајпана су мишеви, а како су ови глодари први сапутници човека, све то доводи до сусрета змије и човека. Али, кад до тога дође, змија гледа са се на сваки начин сакрије. Међутим, кад је сатерана у шкрипац, храбро се баца у напад. Понекад тако мунњевито да у једном скоку нанесе 3-4 уједа.

Некад је тајпанов угриз обавезно доводио до смрти, а откако је измишљен серум, човек се може спасти. Па ипак, и данас има доста смртних случајева од уједа ове змијурине.

ПОГУБАН ЗА ДЕЦУ

Међу пауцима је најопаснији аустралијски **левкасти паук** , и то нарочито мужјаци. Они имају тако јаке зубе којима могу да пробију нокат! Ова врста паука врло је распорстрањена у околини Сиднеја. Пауци живе у пукотинама степеница или напрслинама темеља кућа. Симптоми уједа су грозница, обилно лучење суза, зноја и пљувачке. Дете које уједе овај паук обично умире после два часа.

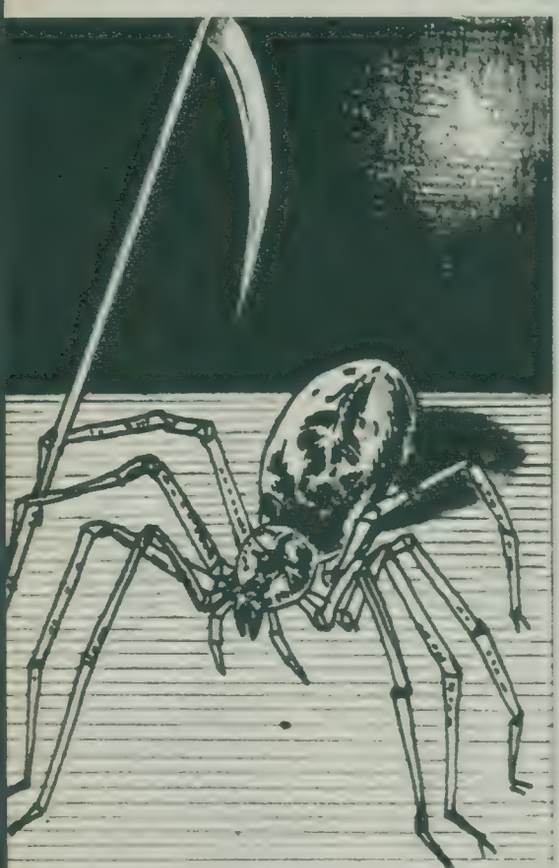

ЧУВАЈ СЕ ЖЕНКЕ!

Веома је јак и отров паукова из врсте **каракурт** чији уједи изазива смрт говеда и дева у степама СССР-а, само што су код ових чланконожаца женке опасније од мужјака.

Припремила ***Вера Милићевић***

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ЗМАЈ НА КРОВУ

Милорад Скиба

Док је пилот још био у дубокој несвести, Милорад је, опет у магновењу, видео да ће њихова летелица вероватно пасти на кров четворospратнице. Још шест метара, пет, четири, три... Затворио је очи пре него што се зачуо тресак

Чим је Милорад испустио из руку свежањ летака, Ивица је направио заокрет змајем да би што боље видели где и како падају.

Летели су брзином од око 70 километара на час и у том тренутку налазили су се тачно изнад жица далековода, око 25 метара над земљом. Следећих неколико секунди, дужих, чинило им се, од неколико часова, били су језиви тренуци страха и неверице кад се широм отворених очију беспомоћно гледа она понекад тако танка граница између живота и смрти. Истина, ово је важило само за Милорада, јер је Ивица, који је дотад сигурно управљао летелицом, убрзо био у дубокој несвести.

Правећи заокрет, змај је улетео у такозвани ротор, односно ниспона струјања. Ионако невелика висина мунњевито се смањује. Милорад још гледа како се испод њега лелује јато разнобојних листића, задовољан што ће да падну управо тамо где је желео, у густо насељену мостарску Авенију. Јасно види испод себе мноштво људи загледаних у необичну летелицу. Многи су зауставили аутомобиле, знатижељно истуривши главе кроз прозоре.

Али, следећег трена, као у магновењу, опажа крајичком ока дебелу беличасту жицу далековода. Није успео ни да трепне, кад се зачуше прасак и ломљава: рубом крила змај је ударио у далековод.

Космос надомак ломаче

Шестог дана марта прошле године, у пола један по подне, са спортског аеродрома Јесенице код Мостара полетео је моторни змај типа „космос". За великим троугластим управљачем седео је Ивица Шуњић, један од најбољих пилота змаја у нашој земљи, а иза њега Милорад Скиба, искусан моторни пилот и једриличар. Обојица су дугогодишњи чланови мостарског аеро-клуба. Неколико тренутака раније добили су одобрење за полетање, али с наређењем да се, због летова војних хеликоптера, не дижу изнад 80 метара. Иако је над Мостаром дувала бура, два летача су се ипак одважила да лете изнад града и бацају рекламне летке. Наумили су да најдуже круже изнад новог дела града начичканог стамбеним зградама разне висине. Изнад њих пролази далековод који се спушта с Бијелог бријега. Он ће бити прва препрека „космосу" и његовој посади.

Са распоном крила од 11, површином од 44 квадратна метра и мотором јачине 64 коњске снаге, односно 47 киловати, (што је као један и по мотор „југа") овај змај могао је да се дигне чак до 6000 метара, да вуче једрилицу, запрашује њиве... Милорад је био и те како поносан на своју снажну и лепу летелицу којој је за узлетање довољно само двадесетак метара ливаде.

Међутим, чим је ударио у онај дебели алуминијумски проводник, „космос" је истог часа подсетио на огромну птицу

прекинутог лета и поломљених крила. Срећом, жица је била „нула", дакле без електричног напона: да су закачили неку другу, летачи би сигурно сагорели још у ваздуху. Али, недаће су тек наилазиле.

Само да не сломим кичму

Кад је змај ударио у далековод, истог тренутка је дошло до такозваног слома узгона, прекида лета, после чега свака летелица немоћно пада, готово као камен.

Троугао за управљање снажно је ударио Ивицу у главу и он се одмах онесвестио. Милорад никако није могао да преузме команде. Неповређен и без могућности да било како помогне себи и другу, немо гледа где ће и како да падну.

Одвојивши се од жице далековода, змај сасвим неконтролисано лети, односно пада још неких педесетак метара. Та раздаљина, у обичном животу тако занемарљива, сад је за Милорада бескрајно дугачка. Прелетеће је за пар секунди – за уобичајен ток живота и трајања потпуно безначајно време. Сад, међутим, док га само тих неколико тренутака деле од стања ума и тела у ком се још гледа, дише и размишља и оног неумитног часа кад све бива нагло пресечено, кроз мозак ће снажно, и сама од себе, пројурити ледена бујица мисли над којима он нема никакву контролу и против које нема одбране.

– Да ли је ово – ТО? – паметнуло му се само од себе. Али, онај налет мисли, преточеных, у ствари, у низ јасних, болно јасних слика био је живљи и јачи од свега.

... Деца. Супруга. Мајка. Отац. Родбина. Пријатељи: издваја се драги лик вољеног другара Ђанија Соколовића, познатог мостарског лекара, пилота и музичара, који није успео да умакне икаровској судбини...

Опет је у магновењу видео да ће, вероватно, пасти на кров четвороспратнице, међу димњаке и телевизијске антене. Још шест метара, па пет, четири, три...

– Само да не поломим кичму – било је последње што је помислио пре него што се проломио тресак.

Смех уместо очаја

Прво што је угледао кад је опет завладала тишина и кад је раширио очне капке биле су алуминијумске шипке које су се од удара једноставно расцветале. Сва четири дебела носача летелице поломљена су попут трске, огромна крила згужвана су у безобличну гомилу.

Поново је помислио на кичму. Још је био завезан за седиште, као и Ивица, коме је глава немоћно клонула.

Покреће руке, леђа и леву ногу. Нема ни бола ни крви. Али, кад је покушао да мрдне и десном ногом, осетио је ужасан бол и чуо шкрипу сломљене кости у потколеници. У том тренутку зачуо је прво дубоко дисање, а затим нешто као мумлање: Ивица је полако долазио к себи.

Гледајући га како отвара очи и збуњено гледа око себе и схвативши да њему самом није повређено ништа друго сем десне ноге, Милораду је одједном све било – смешно. Смејао се и док је гледао како његов друг спорим покретима покушава да се ослободи веза.

Одвезао је прво себе, па њега.

– Шта је било? – тихо је упитао Ивица.

– Далековод... Све је у реду – одговорио је Милорад.

Тек тада је пажљивије осмотрио место на које су пали и одмах схватио да су били заиста више него срећни.

Зауставили су се на кровној, равној тераси површине свега десетак квадратних метара, једином слободном простору на једној од четвороспратница. При паду, змај је, што је било спасоносно, ударио у унутрашњу ивицу зида који ограђује терасу и зауставио се. Да је налетео право на зид, елиса би с леђа Милорада просто „појела". Није смео ни да помисли шта би се догодило са 50 литара горива у резервоару између њега и елисе. Овако, не само да су остали живи, већ су избегли тешке ломове и опекотине. Ивица је сломио скочни зглоб леве ноге и неколико ребара, док ударац у главу није оставио никакве последице.

Убрзо су стигли запањени станари зграде на чији кров су пали, а затим и хитна помоћ. Кад су их преостављени чланови породице посетили у мостарској болници, нашли су их у гипсу и – насмејане.

Милорадов змај више никада није полетео. А што се њих двојице тиче, чим су прездравили опет су се винули у небо изнад Мостара и Неретве.

Иван Лончар

ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ

НЕУХВАТЉИВО ПЛЕМЕ II ДЕО

ПИШЕ: ЖАН МИШЕЛ ШАРЛИЈЕ (JEAN MICHEL CHARLIER) ЦРТА: ЖАН ЖИРО (JEAN GIRAUD)

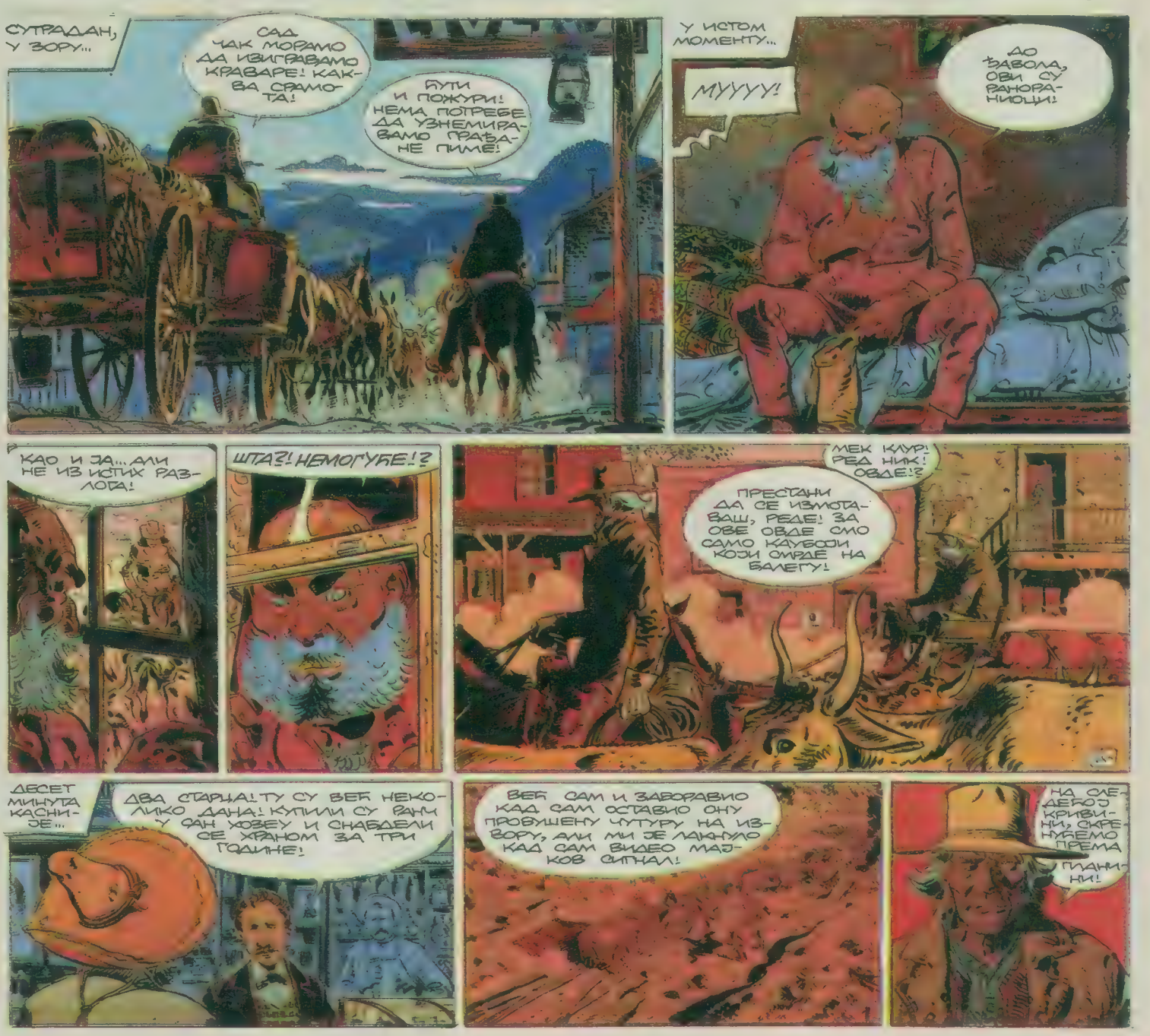
СУТРАДАН, У ЗОРУ...
САД ЧАК МОРАМО ДА ИЗИГРАВАМО КРАВАРЕ! КАКВА СРАМОТА!
БУТИ И ПОЖУРИ! НЕМА ПОТРЕБЕ ДА УЗНЕМИРАВАМО ГРАЂАНЕ ПИМЕ!
У ИСТОМ МОМЕНТУ...
МУУУУ!
ДО ЂАВОЛА, ОВИ СУ РАНОРАНИОЦИ!
КАО И ЈА... АЛИ НЕ ИЗ ИСТИХ РАЗЛОГА!
ШТА?! НЕМОГУЋЕ!?
МЕК КЛУР! РЕД НИК! ОВДЕ!?
ПРЕСТАНИ ДА СЕ ИЗМОТАВАШ, РЕДЕ! ЗА ОВЕ ОВДЕ СМО САМО КАУБОЈИ КОЈИ СМРДЕ НА БАЛЕГУ!
ДЕСЕТ МИНУТА КАСНИЈЕ...
ДВА СТРИЦА! ТУ СУ ВЕЋ НЕКОЛИКО ДАНА! КУПИЛИ СУ РАНЧ У САН ХОЗЕУ И СНАБДЕЛИ СЕ ХРАНОМ ЗА ТРИ ГОДИНЕ!
ВЕЋ САМ И ЗАБОРАВИО КАД САМ ОСТАВИО ОНУ ПРОВУШЕНУ ЧУТУРУ НА ИЗВОРУ, АЛИ МИ ЈЕ ЛАКНУЛО КАД САМ ВИДЕО МАЈКОВ СИГНАЛ!
НА СЛЕДЕЋОЈ КРИВИНИ, СКРЕЋЕМО ПРЕМА ГЛАВНИ!

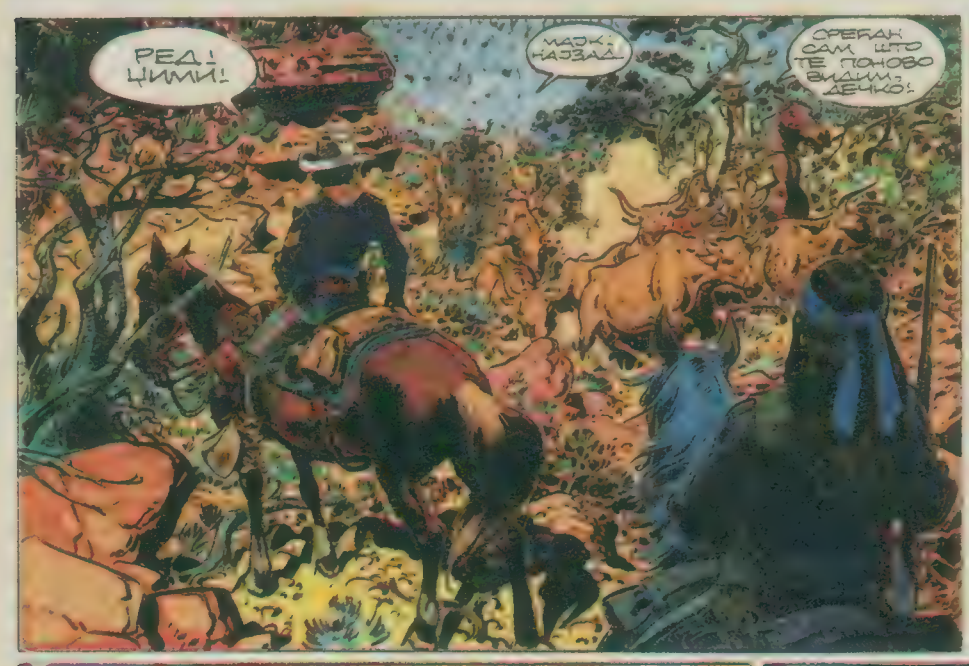
РЕД! ЦИМИ!
МАЈК! НАЗАД!
СРЕЋАН САМ ШТО ТЕ ПОНОВО ВИДИМ, ДЕЧКО!

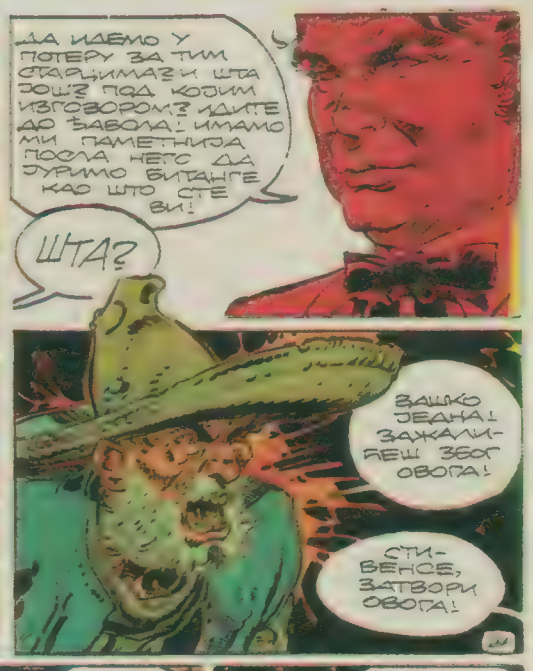
ДА ИДЕМО У ПОТЕРУ ЗА ТИМ СТАРЦИМА? И ШТА ЈОШ? ПОД КОЈИМ ИЗГОВОРОМ? ИДИТЕ ДО ЂАВОЛА! ИМАМО МИ ПАМЕТНИЈА ПОСЛА НЕГО ДА ЈУРИМО БИТАНГЕ КАО ШТО СТЕ ВИ!
ШТА?
ЗАШКО ЈЕДНА! ЗАКАЛИЋЕШ ЗБОГ ОВОГА!
СТИВЕНСЕ, ЗАТВОРИ ОВОГА!

СВЕ СМО УРАДИЛИ!
ЈЕ Л' БИЛО ПРОБЛЕМА?
КАО ШТО ЈЕ ДОГОВОРЕНО!

НИСАМ ХТЕО!
НЕ БРБЛАЈ!

КАД СЕ СМИРИШ, ИЗВИНИ СЕ ШЕРИФУ, А ОНДА ПУТ ПОД НОГЕ!
ОВО ЋЕ МЕ НАУЧИТИ ДА ДРЖИМ ЈЕЗИК ЗА ЗУБИМА!

САМО ПРВА КАД СМО СЕ СРЕЛИ У ПИМИ С ВОЈСКОМ ГЕНЕРАЛА МИЛЕРА!
ОВДЕ ИМА ХРАНЕ ДА СЕ НАВАХОСИ, ПРЕХРАНЕ ЗА ДЕСЕТ ДАНА!

СЛЕДЕЋИ САСТАНАК ЈЕ У ДИР-КРИКУ! СПРЕМИТЕ ОПЕТ ИСТУ КОЛИЧИНУ ЖИТА И СТОКЕ! ГЛАТИТЕ ОВИМ!
УФ! АЛ' ЈЕ ТЕШКО! ОПЕТ ПЛЕМЕНСКИ НАКИТ!

ПОСЛЕДЊИ! СРЕБРО И ТИРКИЗ!
ДИВНО!

МОЖЕТЕ ОВО ПРОДАТИ У СИЛВЕР-СИТИЈУ! ОДВОЈИТЕ ПРВО КАМЕЊЕ, ДА СЕ НЕ БИ ОТКРИЛО ПОРЕКЛО!

РАЧУНАЈ НА НАС, СИНКО! СВЕ ЋЕ БИТИ ОКЕЈ!

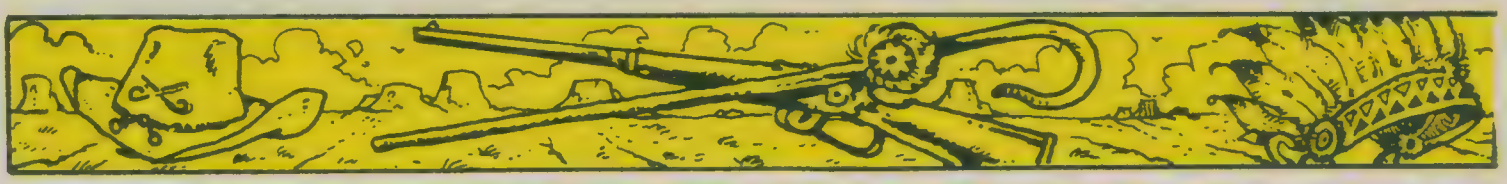

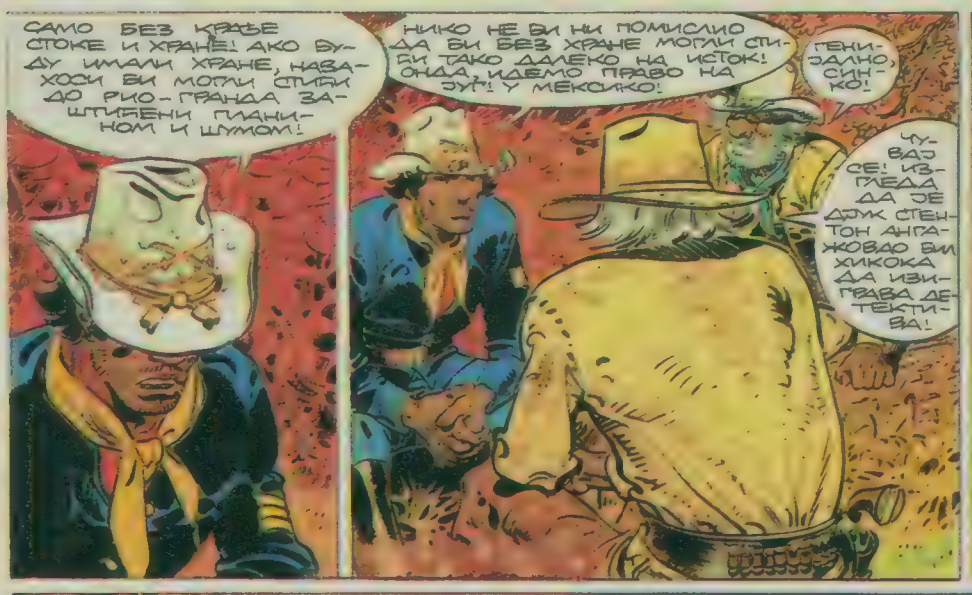
САМО БЕЗ КРАЂЕ СТОКЕ И ХРАНЕ! АКО БУДУ ИМАЛИ ХРАНЕ, НАВАХОСИ БИ МОГЛИ СТИЋИ ДО РИО-ГРАНДА ЗАШТИЋЕНИ ПЛАНИНОМ И ШУМОМ!
НИКО НЕ БИ НИ ПОМИСЛИО ДА БИ БЕЗ ХРАНЕ МОГЛИ СТИЋИ ТАКО ДАЛЕКО НА ИСТОК! ОНДА, ИДЕМО ПРАВО НА ЗУ'! У МЕКСИКО!
ГЕНИЈАЛНО, СИНКО!
ЧУДАЈ СЕ! ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ ДУК СТЕНТОН АНГАЖОВАО ВИ ХИКОКА ДА ИЗИГРАВА ДЕТЕКТИВА!

ХА, КАКВА ЧАСТ!
ИНТЕРЕСАНТНО, ИГРАЋЕМО СЕ ЖМУРКЕ!

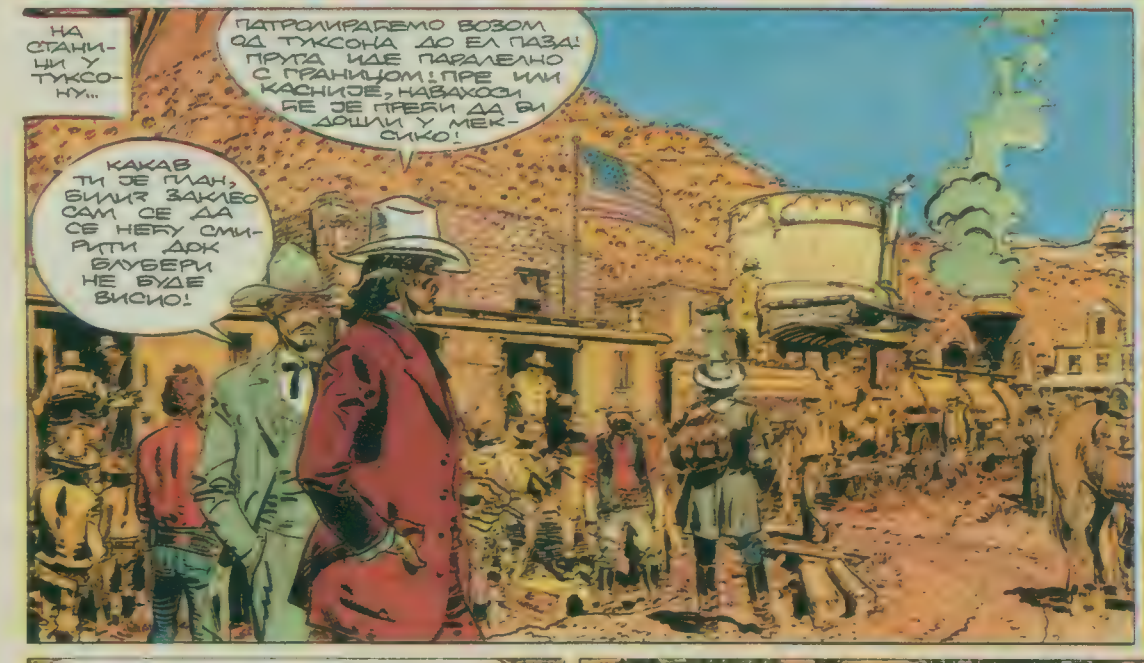
НА СТАНИЦИ У ТУКСОНУ...
ПАТРОЛИРАЋЕМО ВОЗОМ ОД ТУКСОНА ДО ЕЛ ПАЗА! ПРУГА ИДЕ ПАРАЛЕЛНО С ГРАНИЦОМ! ПРЕ НИ КАСНИЈЕ, НАВАХОСИ БЕ ЈЕ ПРЕЋИ ДА ВИ ДОШЛИ У МЕКСИКО!
КАКАВ ТИ ЈЕ ПЛАН, БИЛ? ЗАКЛЕО САМ СЕ ДА СЕ НЕЋУ СМИРИТИ ДОК БЛУБЕРИ НЕ БУДЕ ВИСИО!

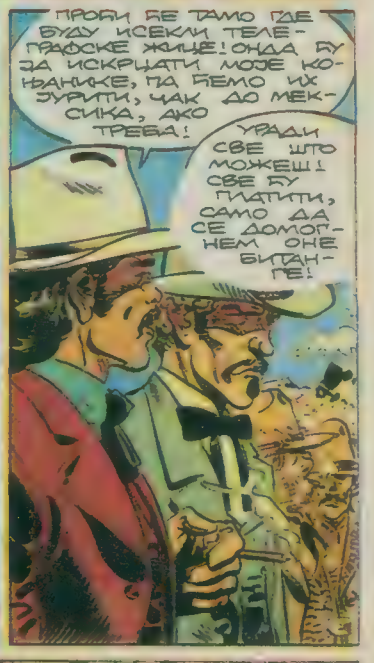
ПРОБИ ЋЕ ТАМО ГДЕ БУДУ ИСЕКЛИ ТЕЛЕГРАФСКЕ ЖИЦЕ! ОНДА ЋУ ЗА ИСКРЦАТИ МОЈЕ КОЊАНИКЕ, ПА ЋЕМО ИХ ЈУРИТИ, ЧАК ДО МЕКСИКА, АКО ТРЕБА!
УРАДИ СВЕ ШТО МОЖЕШ! СВЕ ЋУ ПЛАТИТИ, САМО ДА СЕ ДОМОГНЕМ ОНЕ БИТАНГЕ!

ОВА КОЛА НЕЋЕ ИЗДРЖАТИ! А, И ПРЕТОВАРИЋЕМО ТОВАР НА СТОКУ!

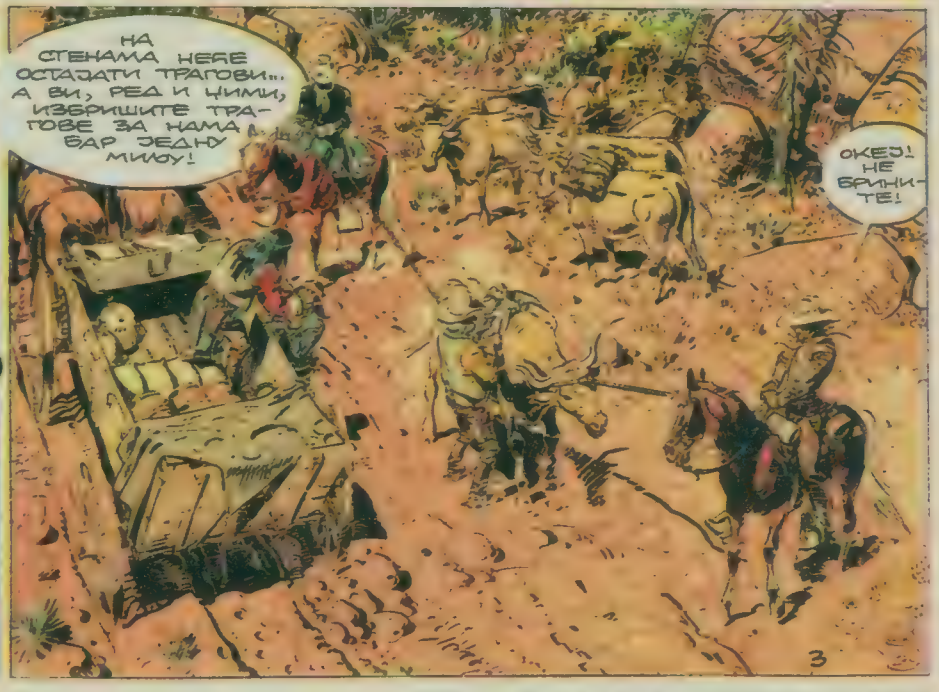
НА СТЕНАМА НЕЋЕ ОСТАЈАТИ ТРАГОВИ... А ВИ, РЕД И ЦИМИ, ИЗБРИШИТЕ ТРАГОВЕ ЗА НАМА БАР ЈЕДНУ МИЉУ!
ОКЕЈ! НЕ БРИНИТЕ!
3

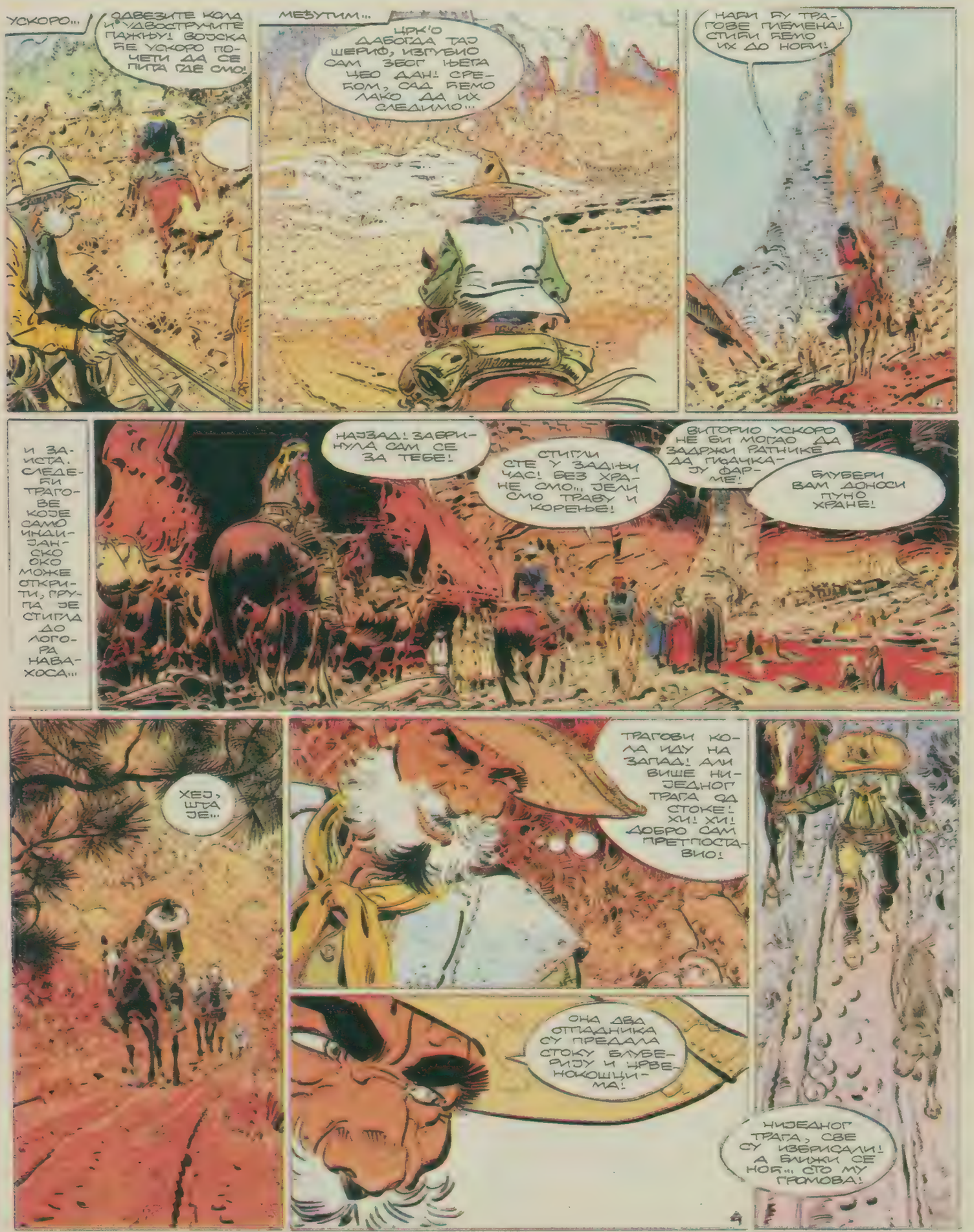
УСКОРО...
ОДВЕЗИТЕ КОЛА И УДВОСТРУЧИТЕ ПАЖЊУ! ВОЈСКА ЋЕ УСКОРО ПОЧЕТИ ДА СЕ ПИТА ГДЕ СМО!
МЕЂУТИМ...
ЦРК'О ДАБОГДА ТАЈ ШЕРИФ, ИЗГУБИО САМ ЗБОГ ЊЕГА ЧЕО ДАН! СРЕЋОМ, САД ЋЕМО ЛАКО ДА ИХ СЛЕДИМО...
НАЂИ ЋУ ТРАГОВЕ ГИЋЕМЕНА! СТИЋИ ЋЕМО ИХ ДО НОЋИ!
И ЗАИСТА, СЛЕДЕЋИ ТРАГОВЕ КОЈЕ САМО ИНДИЈАНСКО ОКО МОЖЕ ОТКРИТИ, ГРУПА ЈЕ СТИГЛА ДО ЛОГОРА НАВАХОСА...
НАЈЗАД! ЗАБРИНУЛА САМ СЕ ЗА ТЕБЕ!
СТИГЛИ СТЕ У ЗАДЊИ ЧАС! БЕЗ ХРАНЕ СМО... ЈЕЛИ СМО ТРАВУ И КОРЕЊЕ!
ВИТОРИО УСКОРО НЕ БИ МОГАО ДА ЗАДРЖИ РАТНИКЕ ДА ПЉАЧКАЈУ ФАРМЕ!
БЛУБЕРИ ВАМ ДОНОСИ ПУНО ХРАНЕ!
ХЕЈ, ШТА ЈЕ...
ТРАГОВИ КОЛА ИДУ НА ЗАПАД! АЛИ ВИШЕ НИЈЕДНОГ ТРАГА ОД СТОКЕ! ХИ! ХИ! ДОБРО САМ ПРЕТПОСТАВИО!
ОНА ДВА ОТПАДНИКА СУ ПРЕДАЛА СТОКУ БЛУБЕРИЈУ И ЦРВЕНОКОШЦИМА!
НИЈЕДНОГ ТРАГА, СВЕ СУ ИЗБРИСАЛИ! А БИЖИ СЕ НОЋ... СТО МУ ГРОМОВА!

КАСНИЈЕ...
ЗАКЛУЧИ СЕ СИГУРНО ПРИДРЖИО ПЛЕМЕНУ!
МОЈА ЈЕДИНА ШАНСА ЈЕ ДА НАСТАВИМ ДА ТРАГАМ ОНА ДВА СТАРЦА! ПРЕ НИЈЕ КАСНИЈЕ ДОТУРИЋЕ ХРАНУ, И ТАДА БУ ИХ ПРИКЛЕШТИО!
ПОСЛЕ НЕКОЛИКО САТИ ХОДА...
ГРАЂИ ЈЕ ЗЛОЧИН УНИШТИТИ САВ ОВАЈ НАКИТ! РЕД, КОГАЈ РУТУ ДА ШТО ПРЕ СВО ПРЕТВОРИМО У ПОЛУГЕ! СПАВА МИ СЕ!
ДАЛЕКО НА ЈУГУ...
-АШИ ИЗВИЂАЧИ СУ СТИГЛИ ИЗ БЕНСОНА! ТАМО НЕМА НИ ТРАГА ОД НАВАХОСА! ТО ПРОКЛЕТО ПЛЕМЕ ЈЕ НЕВИДЉИВО!
ПА?
НИ ИЗВИЂАЧИ ПОРУЧНИКА ДРЕЈКА НИСУ НАИШЛИ НИ НА КАКАВ ТРАГ!
ТЕЛЕГРАМ ЗБОГ КОГА СМО НАПУСТИЛИ ПИМУ, БИО ЈЕ ЛАЖАН! ЈОШ ЈЕДНА БЛУБЕРИЈЕВА ПРЕВАРА!
ШТА?
ГЛАВЕ БЛУЗЕ ЋЕ УСКОРО САЗНАТИ ДА ЈЕ ТЕЛЕГРАМ БИО ЛАЖАН!
СВЕ ДОК СЕ НЕ СРЕТНЕМО СА БЕЛЦИМА, НЕЋЕ ВЕРОВАТИ ДА СМО ОВАКО ДУБОКО НА ИСТОКУ!
НЕ БИХ ВОЛЕО ДА ИХ СРЕТНЕМО! ЈЕР, ЗНАТЕ ШТА НАС ЧЕКА!
КОЧИЗ ЈЕ У ПРАВУ! ЧИМ СЕ ПОНОВО СНАБДЕМО ХРАНОМ У ДИР-КРИКУ, КРЕЋЕМО ПРЕКО ПУСТИЊЕ КА ГРАНИЦИ КОЈА ЈЕ НА ТРИ ДАНА ХОДА ОДАТЛЕ!
У ЗОРУ НАСТАВЉАМО ПУТ!
ОДАВНО НИСМО ЈЕЛИ МЕСО!
ЗАХВАЉУЈУЋИ БЛУБЕРИЈУ, ОПЕТ ЋЕМО ПОСТАТИ СНАЖНИ!
НАПУНИМО ПРВО СТОМАКЕ!
ГОСПОДО, НАШ ДИВНИ ПЛАН ЈЕ ПРОПАО!
ОПЕТ СМО ПРЕВАРЕНИ!
НЕМА ИХ НИГДЕ! ГДЕ СУ СЕ, ДО ЂАВОЛА, САКРИЛИ? ИМАМ УТИСАК КАО ДА ЈУРИМО САБЛАСТИ!
5

ДАНИ СУ ПРОЛАЗИЛИ..
ВЕЋ ЧИТАВУ ВЕЧНОСТ НИСАМ НИ КАП ОКУСИО!
ЕНО СИВЕР СИТИЈА!
АЛИ, НЕДАЛЕКО..
СИВЕР СИТИ! ЧУДНО: МОЖДА ЈЕ ТАМО СЛЕДЕЋИ САСТАНАК С БЛУБЕРИЈЕМ. БИЛО БИ КРАЈЊЕ ВРЕМЕ ВЕЋ ШЕСТ ДАНА МЕ ШЕТАЈУ, А ОД ИЗБЕГЛИЦА НИ ТРАГА!
ЛУДА ИДЕЈА ДА ДОЂЕМО ОВАМО!
НАПРОТИВ! У ОВАКВОМ МЕСТУ ЧИКО СЕ НЕЋЕ ЗАЧУДИТИ КАД ВИДИ СРЕБРО И КАМЕЊЕ!
СВЕЈЕДНО НИСАМ МИРАН!
ТРЕБА СЕ ШТО ПРЕ СТАРАСИТИ РОБЕ!
ЕВО, ОВО НАМ ТРЕБА!
МАЛО КАСНИЈЕ..
СТО ПОСТО ЧИКТО! И НЕ ПОКУШАВАЈ ДА НАМ ЗАКИНЕШ НА ЊЕНИ! ТИ СИ ДОШО У ПЕЛЕНАМА ДОК САМ ЈА ЦУВАО ОВИМ ВРАТИМА
ОДАКЛЕ ВАМ ОВО, ДО ЂАВОЛА?
ОТКРИЛИ СМО ЖИЛУ, АЛИ НЕЋЕМО РЕЋИ ГДЕ!
ШТА ЋЕ ОНИ У БАЊИ? ТРЕБА ВРЕЋО ПАРА ДА СЕ НАХРАНИ ВИШЕ ОД ТРИСТА УСТА! АЛИ, ОДАКЛЕ ИМ?
6

УФ, ЛОВА!
ТАЧНО ЈЕ – ДВЕ ХИЉАДЕ ДОЛАРА!
ПУБИ БЕ НАМ ТОРБА! ХИ! ХИ!
МАК, ШТА МИСЛИШ ДА ОСТАВИМО ЛОВУ ОВДЕ ДО СУТРА! БИЋЕ СИГУРНИЈЕ!
НЕМАМ ПОВЕРЕЊА У ОВОГ ТИПА! ВЕЋ НАМ ЈЕ УКРАО ЧАЈМАЊЕ ТРИСТА ДОЛАРА!
НЕ МОГУ ПУСТИТИ ОВУ ДВОЈИЦУ ДА ИЗНЕСУ ЛОВУ ИЗ ГРАДА!
ТРЕБА ДА НАЂЕМО СМЕШТАЈ ЗА НАС И СЛАМУ ЗА СТОКУ... А И НЕШТО ПИЋЕ!
ВМ... ТИП КОЈИ ЈЕ ТАКОЂЕ ИЗВИШАО ИЗ БАНКЕ, ПРАТИ ИХ!
НАПУШТАЈУ ГРАД!
СВЕ ДОК ИМАМО ЛОВУ, НИГДЕ СЕ НЕЋЕМО ЗАДРЖАВАТИ!
ШТА?!
ТРЕБАЛО БИ ДА СЕ БАР ОКУПАМО!
ДА СЕ КУПАШ У ПИВУ, ТО БИ ХТЕО ДА ХОЋЕШ, ИДИ...
...А ЈА НАСТАВЉАМ С ЛОВОМ!
ПОБЕГНИ ЂЕ МИ ЛОВА ИСПРЕД НОСА!
ПИВО!
ДОБРО ЈЕ ШТО САМ ПРИМЕТИО ДА СУ ПРАЋЕНИ... ЈА ИХ ЛАКО СТИЖЕМ, СПОРО НАПРЕДУЈУ!
ИМАМ ЗА ТЕБЕ ЛЕП ПОСЛИЋ, БАСКОМЕ! ДЕЛИМО ПЛЕН!
РЕЦИ, ПА ДА РАЗМИСЛИМ!
ПОСЛЕ ЧЕТИРИ САТА...
ЕЈ, КОЊИ СУ ПРЕМОРЕНИ!
ЖЕЉ, МЕК! УЛОГОРИЋЕМО СЕ ОВДЕ! ТИ ПРВИ СТРАЖАРИШ!

ПОСЛЕ ЈЕДНОГ САТА...
ХРРРР!
АЛИ, БОЦА ЈЕ ПРАЗНА!
ХРР!
ЖЕДАН САМ!
МОЖЕШ СЕ НАПИТИ ОЛОВА, АКО НАСТАВИШ ДА ИНСИСТИРАШ, МАТОВИ!
МЕК, КОПИЛЕ! ЗАСПАО СИ УМЕСТО ДА СТРАЖАРИШ!
ВРЕЋА С ПАРАМА ЈЕ ИСПОД СЕДЕЛА!
ОКЕЈ! ПОКУПИТЕ И БРИШЕМО!
ШТА? КО СТЕ ВИ?
ДОЛЕ!
РЕЂЕ, ИДИОТЕ! ВИДИШ ДА ВИ БОЉЕ БИЛО ДА СМО ОСТАЛИ У СИВЕР-СИТИЈУ!
ЗАМО-СВ-
ЕВО, ПРОВЕРИ!
ХЕЈ!
ГОСПОДЕ, ПА ОВАЈ ТИП ЈЕ БИО У БАНЦИ!
ЧО, НЕСПРЕТ-ЊАКОВИЋУ!

ЕЈ, МОМЦИ, НЕЋЕТЕ ВАЉДА ТАКО ОПЕЉЕШИТИ ДВА СТАРЦА КОЈИ СУ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА СКУПЉАЛИ ТО МАЛО ЏКАВИЦЕ! ДА ПОДЕЛИМО?
ЗАВЕЖИ!
СВЕ ЈЕ ТУ!
СТАВИ ТО У МОЈЕ ВИСАЋЕ И ДОВЕДИ МИ КОЊА!
СВИ У СЕДЛА!

ВРАТИТЕ НАМ ДОЛАРЕ, А ЈА ЋУ ВАМ ОТКРИТИ ГДЕ СЕ НАЛАЗИ ЗЛАТНА ЖИЛА!
ТВОЈ ДРУГАР ЈЕ УКАПИРАО, МАТОРИ! ЗА СОБОМ НИКАД НЕ ОСТАВЉАМО СВЕДОКЕ!
-Е ЗАМАРАЋ СЕ, ЧЕК!

ВИДИМО СУ У ПАНИЦИ!
ХА! ХА!
-И СЛ...
ЕЕЈ!

ПАМ!
ООХ!
ПАМ!
?
!?!

ПАМ!
ЧОВЕКА С ВРЕЛОМ ТРЕБА ПУСТИТИ ДА ОДМАКНЕ. ТАКО НЕ ЋЕШ ЗАЛУБЕДИ ОСТАТИ БЕЗ ХВАНЕ. ХИ! ХИ!

ПАМ! ПАМ!
ЧЕК, ЛЕВИ!
ЗБРИСАЋЕ С ЛОВОМ!
МАКС И БАСКОМ СУ ИРТВИ.
МА, ГУСТИ ИХ! БЕЖИМО!

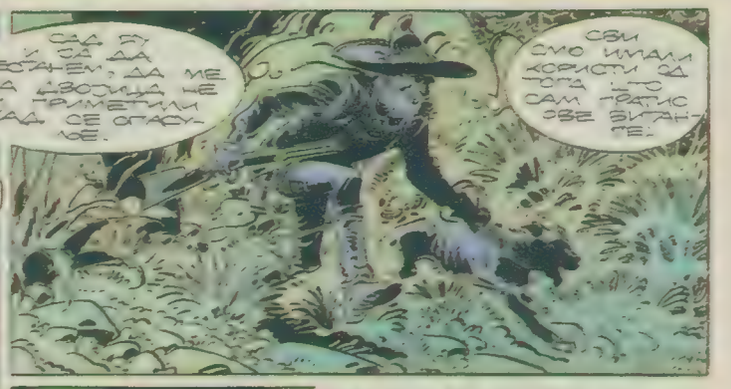
САД ЋУ ЈА ДА ЧЕСТАНЕМ, ДА МЕ СВА ДВОЈИЦА НЕ ВИ ПРИМЕТИЛИ КАД СЕ ОГАДУЊЕ.
СВИ СМО ИМАЛИ КОРИСТИ ОД ТОГА - ТО САМ ГРАТИС ОВЕ ВИТАНЕ.

НИСЕ ВИШЕ ОПАСНО, ЧЕК. ОНЕ ЗАРАВЕ СУ ДАЛЕКО.
ЧУДНО ДА СЕ ТИП КОЈИ НАС ЈЕ СПАСАО НЕ ПОЈАВЉУЈЕ!

МЕЂУТИМ...
ТРЕБА ДА СЕ ПОБРИНЕМ ЗА ОНУ ДВОЈИЦУ АКО ХОЋУ ДА СТИГНЕМ ДО БЛУБЕРИЈА!
САМО СИРА! КАКВА СКРОМНОСТ ОД НАШЕГ СПАСИОЦА!
НЕБУ ТИ ОПРОСТИТИ ШТО НИСИ ДОЗВОЛИО ДА ОСТАНЕМО У ГРАДУ!
ЧИ ЦЕО ДОЛАР, А НИСАМ УСПЕО НИ ДА ЛИЗНЕМ ФЛАШУ!
САМО НА ТО МИСЛИШ, ПИЈАНДУРО, А НЕ МИСЛИШ ДА БЛУБЕРИ И ИНДИЈАНЦИ НЕЋЕ ИМАТИ ШТА ДА ЈЕДУ!
А ТИ, КОЈОТЕ, ЈЕСИ ЛИ ТИ МИСЛИО?
ПРОКЛЕТА ПИЈАНИЦЕ!
ДУП!
ЕВО ТИ, ДА СЕ ОТРЕЗНИШ!
ДОСТА МИ ЈЕ, РЕЂЕ!
И МЕНИ! ПОНАШАМО СЕ КАО КЛИНЦИ!
ШТА ЋЕМО САД, РЕЂЕ?
РАЗМИСЛИЋЕМО! А ДО ТАДА, ПОКОПАЈМО ОВУ ДВОЈИЦУ... БДР СУ НАМ ОСТАВИЛИ КОЊА!
У ЗОРУ...
НАСТАВЉАЈУ ГУТ! ЈУПИ!
НАВАХОСИ И МАЈК НЕМАЈУ ШТА ДА ЈЕДУ! ВАЉДА ЋЕ ДА ИЗДРЖЕ...

ТРИ ДАНА КАСНИЈЕ...
НЕ СМЕМ НИ ДА ПОМИСЛИМ НА МАЈКОВ ДОЧЕК! ШТА ЈЕ, РЕЂЕ? ОПАСНОСТ?
ИМАМ УТИСАК ДА НАС НЕКО ПРАТИ, А ЈОШ УВЕК МЕ КОПКА КО ЈЕ НАШ ТАЈНИ СПАСИЛАЦ!

ИДУ ПРЕЧИЦОМ, ПРЕКО БРДА! БЕЗ ПСА БИХ ИМ ИЗГУБИО ТРАГ!
ДИО ХРИК!

НЕМА ТРАГОВА ЛОГОРОВАЊА, А МИ ЈОШ И КАСНИМО! НЕ РАЗУМЕМ!
БАР ДВА ДАНА!
СТАРИТЕ МОМЦИ, ЧИМ НИСТЕ ОСЕТИЛИ НАШЕ ПРИСУСТВО!

ГДЕ СУ ОСТАЛИ?
МАЈК, ВИТОРИО! СТО МУ ГРОМОВА, ВРАШКИ ДОБРО СТЕ СЕ САКРИЛИ!
У ЗАКЛОНУ, ДВЕ МИЉЕ ОДАВДЕ! ОПРЕЗНИ СМО! ГДЕ СУ НАМИРНИЦЕ?

ОБЈАСНИЋЕМО ТИ, СИНКО!
НИСМО МИ КРИВИ! МИ...
ШТА? НИСТЕ ДОНЕЛИ?

НАВАХО ОСМАТРАЧ! ДОБРО СИ ПРИМЕТИО, КУЈО! БИЋЕ ОД ТЕБЕ НЕШТО!

ИМАМО ХРАНЕ ЈОШ ЗА ДВА ДАНА; АКО ШТЕДИМО, ЗА ЧЕТИРИ... ДА' НЕМАМО ВИШЕ ЧИМЕ ДА ЈЕ КУПИМО!
11

НЕ МОЖЕМО СЕ ДРЖАТИ ПРВОБИТНОГ ПЛАНА! ЈОШ НЕКАД ИДЕМО ПРЕКО ПУСТИЊЕ ПРАВО У МЕКСИКО!
ЗАХВАЉУЈУЋИ БЛУБЕРИЈУ, ТЕРЕН ЈЕ, ЗА САДА, СЛОБОДАН!
ЧИМ ИЗЂУ ИЗ ЗАКЛОНА, НАВАХОСИ ЋЕ БИТИ ПРИМЕЋЕНИ!
МОРАМО ПРЕЋИ ГРАНИЦУ ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ДУГИ НОЖЕВИ БУДУ ВРАТИЛИ!
ТА, СТАРЦИ, СРЕДИЛИ СУ ВАС КАО БЕБИЦЕ!

ОВОГ ПУТА, ДРЖИМО ЧЕЛО ПЛЕМЕ! ХИ!ХИ!
ХВАТАЊЕ ЋЕ БИТИ ОТЕЖАНО! ДО ЂАВОЛА, МОРАМ САЧЕКАТИ!

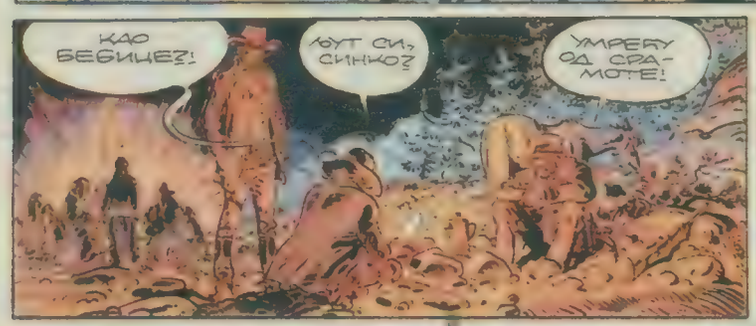
КАО БЕБИЦЕ?!
ЈУТ СИ, СИНКО?
УМРЕЋУ ОД СРАМОТЕ!

НЕ ЉУТИМ СЕ, ВЕЋ ВАМ НУДИМ МОГУЋНОСТ ДА СЕ ИСКУПИТЕ!
ГОВОРИ!
СЛУШАМО ТЕ!

ДО МЕКСИЧКЕ ГРАНИЦЕ ВРЕБА НАС ОПАСНОСТ! ВИ ЋЕТЕ ИЋИ ПРВИ И ОБАВЕШТАВАТИ НАС!
ВАЖИ, ЗА МЕНЕ! А ТИ МАЈК?
ИЗВИЂАЧ! ТУ САМ, СИНКО!

У САМУ ЗОРУ...
МОЖЕМО КРЕНУТИ, БЛУБЕРИ!
РЕД И МЕК, КРЕНИТЕ ИСПРЕД НАС! НА НАЈМАЊИ СУМЊИВ ЗНАК, ВРАТИТЕ СЕ!
ГРЕШИШ, МАЈК! БОЉЕ ДА УПАЛИМ ШТАПИН ДИНАМИТА!

ХВАЛА, КУЋО! ДА НИЈЕ ТЕБЕ, ПРОПУСТИО БИХ ОДЛАЗАК ОВИХ КОЈОТА!

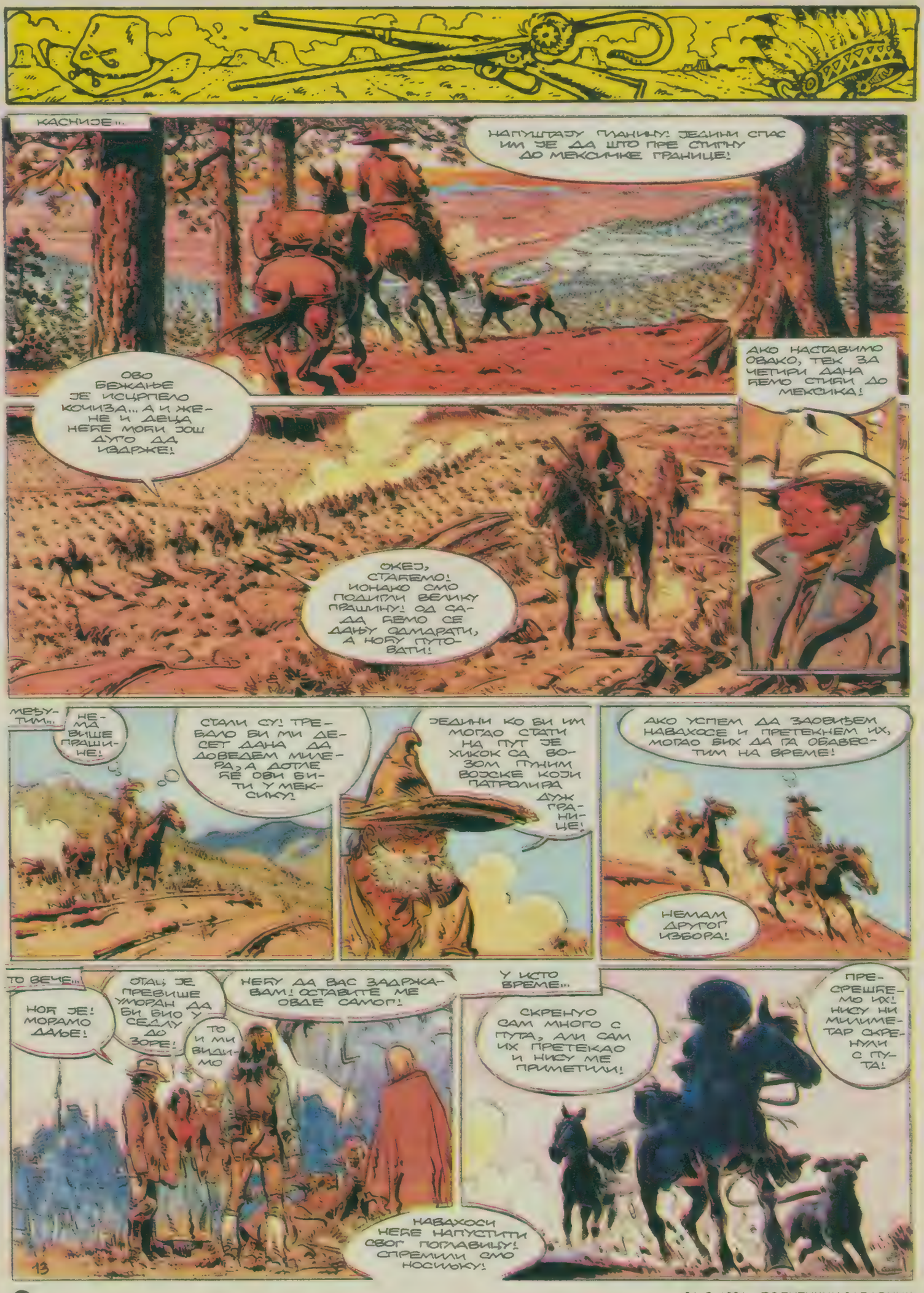
КАСНИЈЕ...
НАПУШТАЈУ ПЛАНИНУ! ЈЕДИНИ СПАС ИМ ЈЕ ДА ШТО ПРЕ СТИГНУ ДО МЕКСИЧКЕ ГРАНИЦЕ!
ОВО БЕЖАЊЕ ЈЕ ИСЦРПЕЛО КОЊИЗА... А И ЖЕНЕ И ДЕЦА НЕЋЕ МОЋИ ЈОШ ДУГО ДА ИЗДРЖЕ!
АКО НАСТАВИМО ОВАКО, ТЕК ЗА ЧЕТИРИ ДАНА ЋЕМО СТИЋИ ДО МЕКСИКА!
ОКЕЈ, СТАЋЕМО! ИОНАКО СМО ПОДИГЛИ ВЕЛИКУ ПРАШИНУ! ОД САДА ЋЕМО СЕ ДАЉУ ОДМАРАТИ, А НОЋУ ПУТОВАТИ!
МЕЂУТИМ...
НЕМАМ ВИШЕ ПРАШИНЕ!
СТАЛИ СУ! ТРЕБАЛО БИ МИ ДЕСЕТ ДАНА ДА ДОВЕДЕМ МИЛЕРА, А ДОТЛЕ ЋЕ ОВИ БИТИ У МЕКСИЦИ!
ЈЕДИНИ КО БИ ИМ МОГАО СТАТИ НА ПУТ ЈЕ ХИКОК СА ВОЗОМ ПУНИМ ВОЈСКЕ КОЈИ ПАТРОЛИРА ДУЖ ГРАНИЦЕ!
АКО УСПЕМ ДА ЗАОБИЂЕМ НАВАХОСЕ И ПРЕТЕКНЕМ ИХ, МОГАО БИХ ДА ГА ОБАВЕСТИМ НА ВРЕМЕ!
НЕМАМ ДРУГОГ ИЗБОРА!
ТО ВЕЧЕ...
НОЋ ЈЕ! МОРАМО ДАЉЕ!
ОТАЦ ЈЕ ПРЕВИШЕ УМОРАН ДА БИ БИО У СЕДЛУ ДО ЗОРЕ!
ТО И МИ ВИДИМО
НЕЋУ ДА ВАС ЗАДРЖАВАМ! ОСТАВИТЕ МЕ ОВДЕ САМОГ!
У ИСТО ВРЕМЕ...
СКРЕНУО САМ МНОГО С ПУТА, АЛИ САМ ИХ ПРЕТЕКАО И НИСУ МЕ ПРИМЕТИЛИ!
ПРЕСРЕШЕМО ИХ! НИСУ НИ МИЛИМЕТАР СКРЕНУЛИ С ПУТА!
НАВАХОСИ НЕЋЕ НАПУСТИТИ СВОГ ПОГЛАВИЦУ! СПРЕМИЛИ СМО НОСИЉКУ!
13

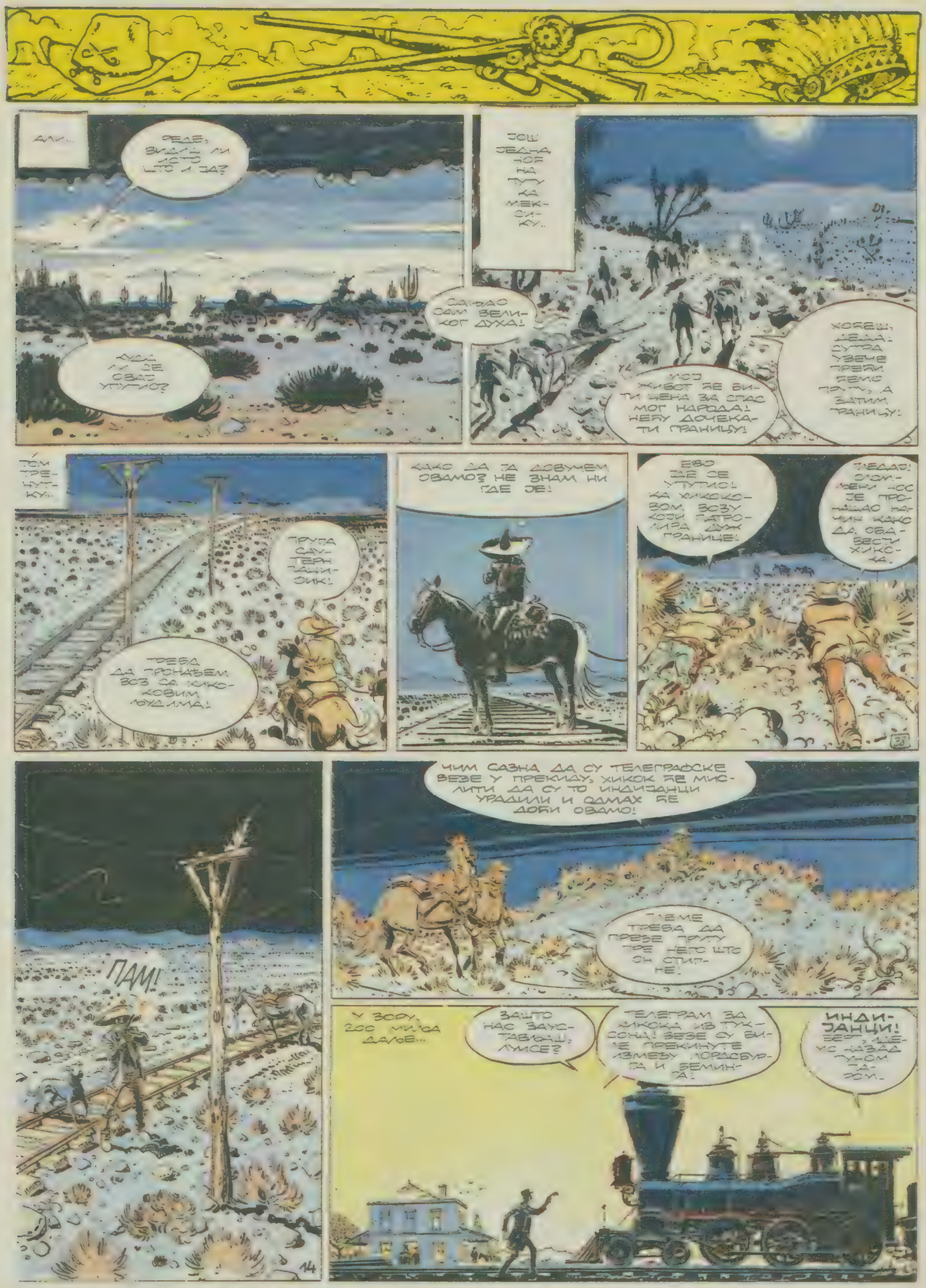
АЛИ...
ФЕДЕ, ВИДИШ ЛИ ОСТО ШТО И ЈА?
ЧУДО ЛИ ЈЕ СВАТ УТУПИО?
САЗВАО САМ ВЕЛИКОГ ДУХА!
ЈОШ ЈЕДНА НОЋ НА ПУТУ КА МЕКСИКУ...
ХОЋЕШ, ДЕДА, СУТРА УВЕЧЕ ПРЕЋИ ГЕМС ПАТ, А ЗАТИМ ГРАНИЦУ!
МОЈ ЖИВОТ ЋЕ БИТИ ЦЕНА ЗА СПАС МОГ НАРОДА! НЕЋУ ДОЧЕКАТИ ГРАНИЦУ!
ТОМ ТРЕНУТКУ...
ТРУПА САУТЕРН ПАЦИФИК!
ТРЕБА ДА ПРОНАЂЕМ ВОЗ СА ХИКОКОВИМ ЉУДИМА!
КАКО ДА ЈА ДОВУЧЕМ ОВАМО? НЕ ЗНАМ НИ ГДЕ ЈЕ!
ЕВО ЋЕ СЕ УТУПИО! КА ХИКОКОВОМ ВОЗУ КОЈИ ПАТРОЛИРА ДУЖ ГРАНИЦЕ!
ЈЕДАН! СЈЕМЕНИ ЈОС ЈЕ ПРОНАШАО НАЧИН КАКО ДА ОБАВЕСТИ ХИКОКА.
ПАМ!
ЧИМ САЗНА ДА СУ ТЕЛЕГРАФСКЕ ВЕЗЕ У ПРЕКИДУ, ХИКОК ЋЕ МИСЛИТИ ДА СУ ТО ИНДИЈАНЦИ УРАДИЛИ И ОДМАХ ЋЕ ДОБИ ОВАМО!
ГЕМЕ ТРЕБА ДА ПРЕЗЕ ПРУГУ ПРЕ НЕГО ШТО ОН СТИГНЕ!
У ЗОРУ, 200 МИЉА ДАЉЕ...
ЗАШТО НАС ЗАУСТАВЉАШ, ЛУИСЕ?
ТЕЛЕГРАМ ЗА ХИКОКА ИЗ ТУКСОНА! ВЕЗЕ СУ ВИШЕ ПРЕКИНУТЕ ИЗМЕЂУ ЛОРДСБУРГА И ЗЕМИНГА!
ИНДИЈАНЦИ! ВЕЋ ЋЕ МИСЛИТИ ДА ЈЕ ОВО ЊИХОВ ДОМ.

УСКОРО...
БИ, ДА ТО НИЈЕ ЗАСЕДА? НЕМОГУЋЕ ДА СУ НАВАХОСИ СТИГЛИ ТАКО ДАЛЕКО НА ИСТОК!
ТО ОБЈАШЊАВА ЧИЊЕНИЦУ ДА ВОЈСКА ВЕЋ ТРИ НЕДЕЉЕ ЧЕШЉА ТЕРЕН, А ДА НИШТА НИЈЕ ОТКРИЛА! КАД СТИЖЕМО, ЧИМЕ?
СУТРА УВЕЧЕ, БИЛЕ!
МЕК КЛУР ЈЕ, НАЈЗАД, СТИГАО ДО ПЛЕМЕНА...
НЕМА НИ ГОВОРА ДА ОДМАХ НАСТАВИМО, МЕК! ЉУДИ И СТОКА СУ НА КРАЈУ СНАГЕ!
ОНДА ЈЕ ОВЕ ГОТОВО, МАЈК! КАД БУДЕМО СТИГЛИ ДО ПРУГЕ, ХИКОК ЋЕ БИТИ ТАМО!
И ЗАИСТА, КРАЈЕМ ДАНА...
ГЛЕДАЈ, НЕКИ ТИП НАМ МАШЕ!
ДО ЂАВОЛА, ОНА ЗАШКА ОД СЛОМЉЕНОГ НОСА! АКО ЈЕ ОН ТУ, НИ ИНДИЈАНЦИ НИСУ ДАЛЕКО! ЧИМЕ, ИСКРЦАЈ ЉУДЕ И КОЊЕ!
НЕМОЋАН ДА НЕШТО ПРЕДУЗМЕ, РЕД ЈЕ ПОСМАТРАО ИСКРЦАВАЊЕ ЗАРОБЉЕНИКА...
ИМАЈУ КОЊЕ! МОРАМ ОБАВЕСТИТИ МАЈКА! НАВАХОСИ НЕЋЕ УСПЕТИ ДА ПРОЂУ!
РАСПОРЕДИЋЕМО СЕ ДУЖ ПРУГЕ И ЧЕКАТИ! ПОШТО НЕ ЗНАЈУ ДА СМО ТУ, НЕЋЕ БИТИ ТИХИ, И ЧУЋЕМО ИХ!
ДОБАР ТИ ЈЕ ПЛАН! УДАЉИТЕ ВОЗ ДЕСЕТАК МИЉА!
РЕД ЈЕ СТИГАО ДО НАВАХОСА...
ЗНАЧИ, ТРЕБА ДА ИХ ЗАСЕБИЈЕМО НА ВИШЕ ОД ДЕСЕТ МИЉА, ДА НАС НЕ БИ ПРИМЕТИЛИ!
ХИКОК ЈЕ ПОСТАВИО ИЗВИДНИЦУ С ОБЕ СТРАНЕ ГЛАВНЕ ПРУГЕ!
НЕМОГУЋЕ!

ДО ЗОРЕ БИ ТРЕБАЛО ДА СТИГНЕМО ДО ГЛАНИНЕ, А АКО СКРЕНЕМО С ПУТА, ДАН ЋЕ НАС ЗАТЕЋИ НА ЧИСТИНИ!
ЧИНИ, ДАЈ МИ МОЈ ШТАП И ОРУЖЈЕ И САКУПИ СТАРЦЕ! 'АЈДЕ!
ОЧЕ!
МОЖДА ЈЕ ПОТРЕБНА ДИВЕРЗИЈА, ДА УДАЉИ ХИКОКА И ЊЕГОВУ БАНДУ!

МИ ЋЕМО ПРИВУЋИ ПАЖЊУ БЕЛАЦА! БАР ЋЕМО УМРЕТИ УСПРАВНО, КАО РАТНИЦИ!
ЗАВРШИО САМ!

ОДЛУЧИ ПОГЛАВИЦЕ НИКО НИЈЕ СМЕО ДА СЕ СУПРОТСТАВИ. УСКОРО...
ВИТОРИО, ПОВЕРАВАМ ТИ СВОЈ НАРОД И ЧИНИ! ХАУТ!
НЕКА ВЕЛИКИ ДУХ БДИ НАД КОЧИЗОМ И ЊЕГОВОМ ПРАТЊОМ!
ПРЕЋИ ЋЕМО ПРУГУ ДАЛЕКО НА ЗАПАДУ! ТО ЋЕ ЗБУНИТИ БЕЛЦЕ!

КРЕЋЕМО! ТРЕБА СЕ ШТО ВИШЕ ПРИБЛИЖИТИ ПРУЗИ!
ОВИ СТАРЦИ СУ МЕ ЗАМАЛО РАСПИКАЛИ!

ТРИ САТА КАСНИЈЕ, КОЧИЗОВА ГРУПА ЈЕ СТИГЛА ДО ПРУГЕ, НА ПЕТ МИЉА ОД ХИКОКА...
КОЧИЗОВ ПЛАН
КОЧИЗ
ЛОГОР
ЧАВАХОСИ
ХИКОК

И ТАКО...
ПРЕЋИТЕ ВИШЕ ПУТА ПРУГУ, НЕКИ МИСЛЕ ДА СМО СВИ ТУ!
КЛАНГ!
КЛАНГ!

ДВЕ МИЉЕ ОДАТЛЕ...
ЧУЈЕ ЛИ СЕ НЕШТО?
СЛАБО, АЛИ... УМАЛО ДА НАС ЦРВЕНИ ОПЕ" ПРЕВАРЕ! ПРЕЛАЗЕ ПРУГУ ТАМО ГДЕ ИХ НИКО НЕ ОЧЕКУЈЕ!

НА КОЊЕ! БРЗО!
РАКЕТА! ТО ЈЕ ОНАЈ-НА!
МАЈК, ПРО-ГУТА-ЛИ СУ УДИ-ЉУ!
ЈУРЕ НА ЗАПАД! СТАРИ ЈЕ ПОБЕ-ДИО!
ВИТОРИО, ПРЕЋИ ЋЕМО ЧИМ СЕ УДАЉЕ!
УМО-ТАНИХ КОПИ-ТА, КОЈИ СУ ПРЕШ-ЛИ ПРУ-ГУ...
НЕДАЛЕ-КО...
БРЖЕ!
ТРЕБА САД ОДЈУРИ БЕЉЕ ШТО ДАЉЕ ОД НАШИХ!
ОВДЕ СУ ПРЕШ-ЛИ, БИЛЕ!
ЈАЗДЕ, ПУСТИ ТО ПСЕ-ТО!
У ТОМ ТРЕНУТ-КУ...
СТАНИТЕ! КОМАЊ!
ОВО ЈЕ КОМАЊОВ КРАЈ И ВРЕМЕ ЗА ПЕСМУ СМРТИ... БРАЋО, ОСТА-ВИТЕ МЕ САМОГ...

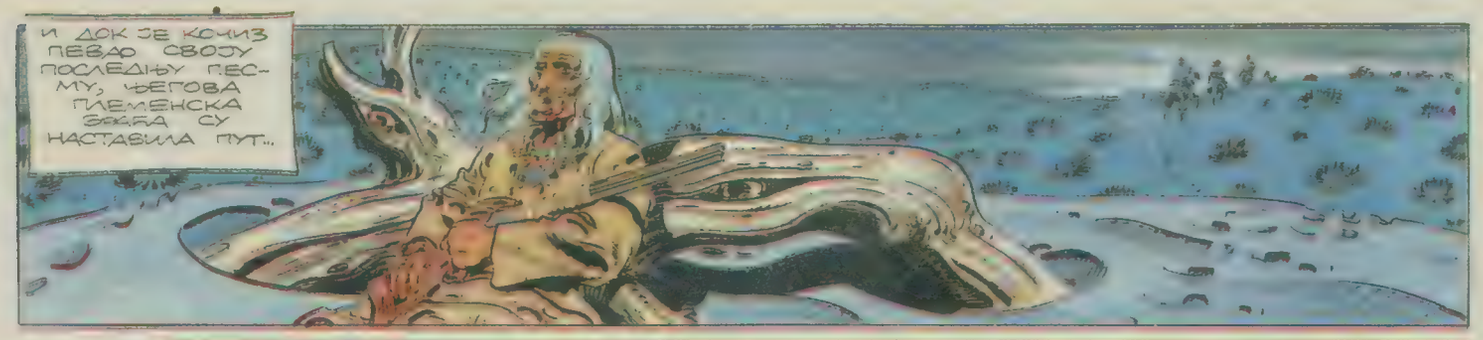
И ДОК ЈЕ КОЧИЗ ПЕВАО СВОЈУ ПОСЛЕДЊУ ПЕСМУ, ЊЕГОВА ПЛЕМЕНСКА БРАЋА СУ НАСТАВИЛА ПУТ...

А КАД ЈЕ СВАНУЛО, ВЕЋИНА ПЛЕМЕНА НАВАХО ЈЕ ЗАШЛА У ПЛАНИНСКИ ВЕНАЦ...
ЈОШ НЕКОЛИКО САТИ ХОДА! НА ДРУГОМ КРАЈУ КАЊОНА ЈЕ МЕКСИКО!
ТУТ ЈЕ ПРИЛИЧНО НАПОРАН!
ЈЕДИНО ДА СЕ ПЕНТРАМО ПО СТЕНАМА, А ТО БИ ТРАЈАЛО САТИМА!
НЕМАМО ИЗБОРА! ХИКОК ЈЕ СИГУРНО ДО САДА ВЕЋ ОТКРИО ПРЕВАРУ!

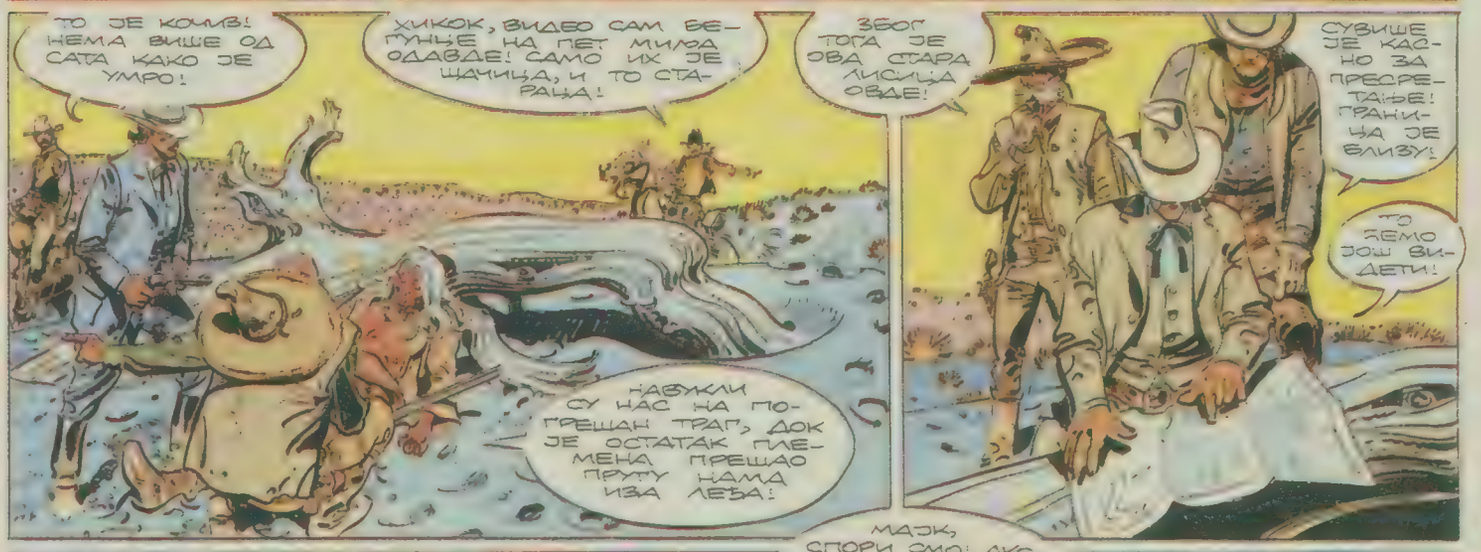
ТО ЈЕ КОМВ! НЕМА ВИШЕ ОД САТА КАКО ЈЕ УМРО!
ХИКОК, ВИДЕО САМ БЕГУНЦЕ НА ПЕТ МИЉА ОДАВДЕ! САМО ИХ ЈЕ ШАЧИЦА, И ТО СТАРАЦА!
ЗБОГ ТОГА ЈЕ ОВА СТАРА ЛИСИЦА ОВДЕ!
НАВУКЛИ СУ НАС НА ПОГРЕШАН ТРАГ, ДОК ЈЕ ОСТАТАК ПЛЕМЕНА ПРЕШАО ПРУТУ НАМА ИЗА ЛЕЂА!
СУВИШЕ ЈЕ КАСНО ЗА ПРЕСРЕТАЊЕ! ГРАНИЦА ЈЕ БЛИЗУ!
ТО ЋЕМО ЈОШ ВИДЕТИ!

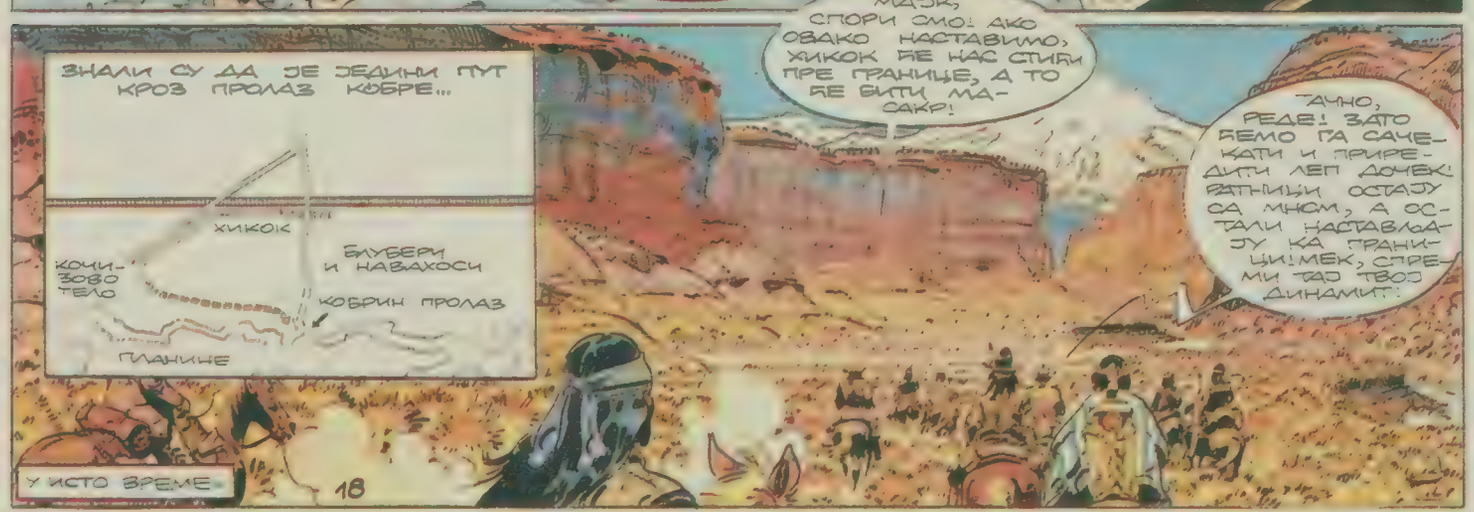
ЗНАЛИ СУ ДА ЈЕ ЈЕДИНИ ПУТ КРОЗ ПРОЛАЗ КОБРЕ...
ХИКОК
КОЧИЗОВО ТЕЛО
БЛУБЕРИ И НАВАХОСИ
КОБРИН ПРОЛАЗ
ПЛАНИНЕ
МАЈК, СПОРИ СМО! АКО ОВАКО НАСТАВИМО, ХИКОК ЋЕ НАС СТИЋИ ПРЕ ГРАНИЦЕ, А ТО ЋЕ БИТИ МАСАКР!
ДУНО, РЕЂЕ! ЗАТО ЋЕМО ГА САЧЕКАТИ И ПРИРЕДИТИ ЛЕП ДОЧЕК! РАТНИЦИ ОСТАЈУ СА МНОМ, А ОСТАЛИ НАСТАВЉАЈУ КА ГРАНИЦИ! МЕК, СПРЕМИ ТАЈ ТВОЈ ДИНАМИТ!
У ИСТО ВРЕМЕ...

МЕК, ПОСТАВИЋЕШ ПО НЕКОЛИКО ШТАПИНА ДИНАМИТА НА СВАКИХ ДЕСЕТ МЕТАРА!

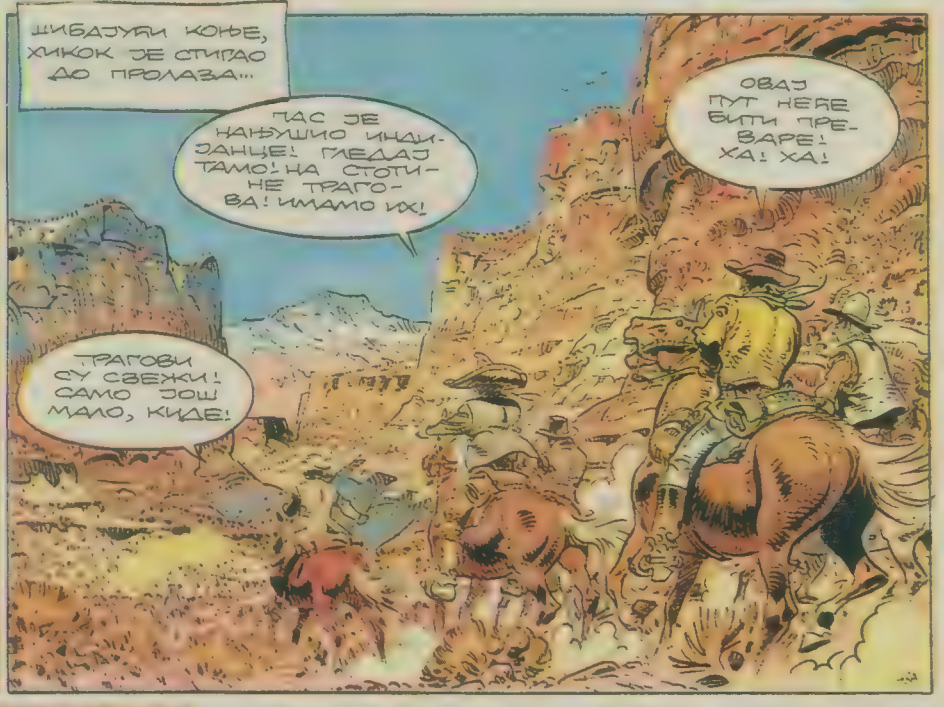
ЈАШИБАЈУЋИ КОЊЕ, ХИКОК ЈЕ СТИГАО ДО ПРОЛАЗА...
ПАС ЈЕ НАЊУШИО ИНДИЈАНЦЕ! ГЛЕДАЈ ТАМО! НА СТОТИНЕ ТРАГОВА! ИМАМО ИХ!
ОВАЈ ПУТ НЕЋЕ БИТИ ПРЕВАРЕ! ХА! ХА!
ТРАГОВИ СУ СВЕЖИ! САМО ЈОШ МАЛО, КИДЕ!

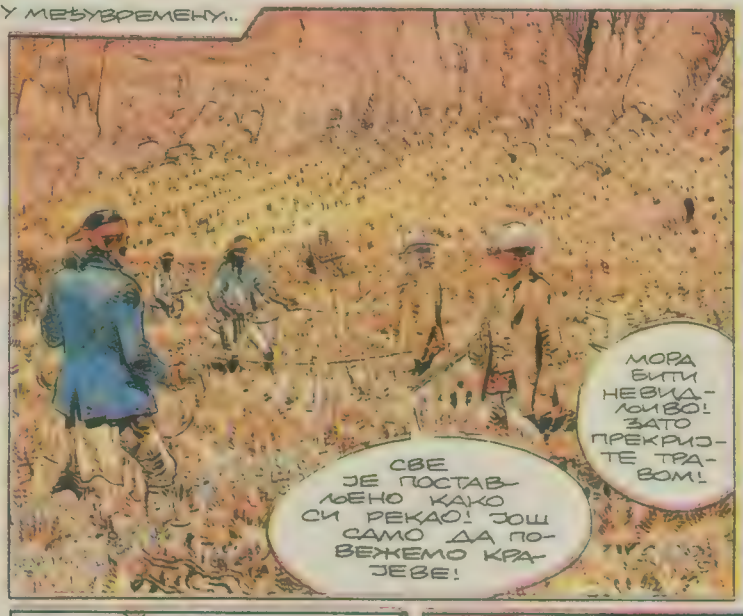
У МЕЂУВРЕМЕНУ...
МОРА БИТИ НЕВИДЉИВО! ЗАТО ПРЕКРИЈТЕ ТРАВОМ!
СВЕ ЈЕ ПОСТАВЉЕНО КАКО СИ РЕКАО! ЈОШ САМО ДА ПОВЕЖЕМО КРАЈЕВЕ!

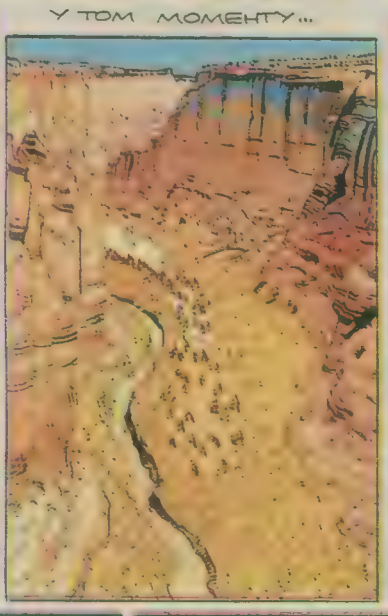
У ТОМ МОМЕНТУ...

ДО ЂАВОЛА, ОВДЕ СЕ НЕ МОЖЕ МАНЕВРИСАТИ! СУВИШНО МЕСТО ЗА ИЗЛОПКУ!

ПАС БИ НАЊУШИО ОПАСНОСТ!
ПОЂИ У ИЗВИДНИЦУ СА ПСОМ И ПЕТОРИЦОМ КОЊАНИКА!

ОДЈЕДНОМ, КОЈОТОВ ПЛАС ЈЕ ОДЈЕКНУО КАЊОНОМ...
ВУУХОУ!
19

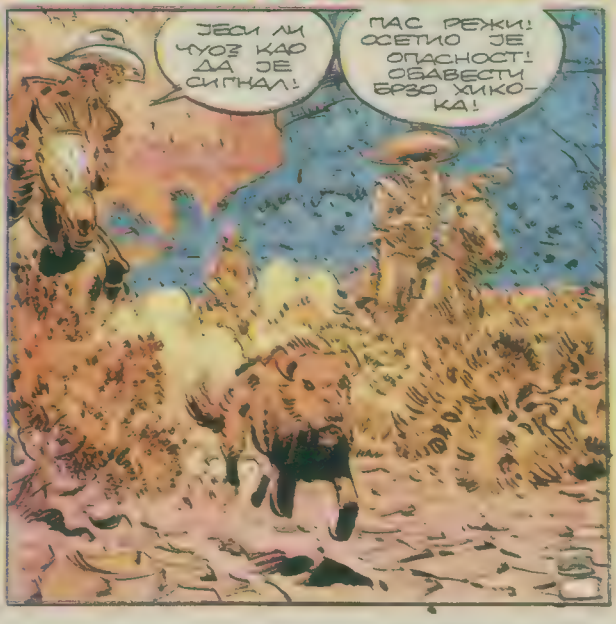
ЈЕСИ ЛИ ЧУО ДА ЈЕ СИГНАЛ!
ПАС РЕЖИ! ОСЕТИО ЈЕ ОПАСНОСТ! ОБАВЕСТИ БРЗО ХИКОКА!

БЛОКИРАЛИ СУ ПРОЛАЗ ДА БИ ЗАШТИТИЛИ ОСТАЛЕ БЕСМУЦЕ! ХИ! ХИ!
КАД БИСМО КРЕНУЛИ СВИ ЗАЈЕДНО, ПОЧИСТИЛИ БИСМО ЛАКО ОВЕ ГАДОВЕ, ХИКОК!

ЕВО ИХ! ЕЈ, МАЈК! ИМА ИХ БАР ТРИ ПУТА ВИШЕ НЕГО НАС!
НЕМА ВЕЗЕ, ВИТОРИО!
БИЋЕ СВЕ ОКЕЈ! РАЗБЕЖАЋЕ СЕ КАО ПОПЛАШЕНИ ЗЕЧЕВИ!

ЕЈ, БИЛЕ! ЧРВЕНОКОШЦИ БЕЖЕ!
УПЛАШИЛИ СУ СЕ! СВИ У ЈУРИШ! ИДЕМО!

НЕ СМЕЈУ НАМ ПОБЕГИ! ПУНИ!
ПОБИЈМО ИХ СВЕ!

СТИСНИТЕ РЕДОВЕ! ИДЕМО!
АЛИ, СКРИВЕНА У СУВОЈ ТРАВИ, ЧЕКАЛА ИХ ЈЕ ЗАМКА...

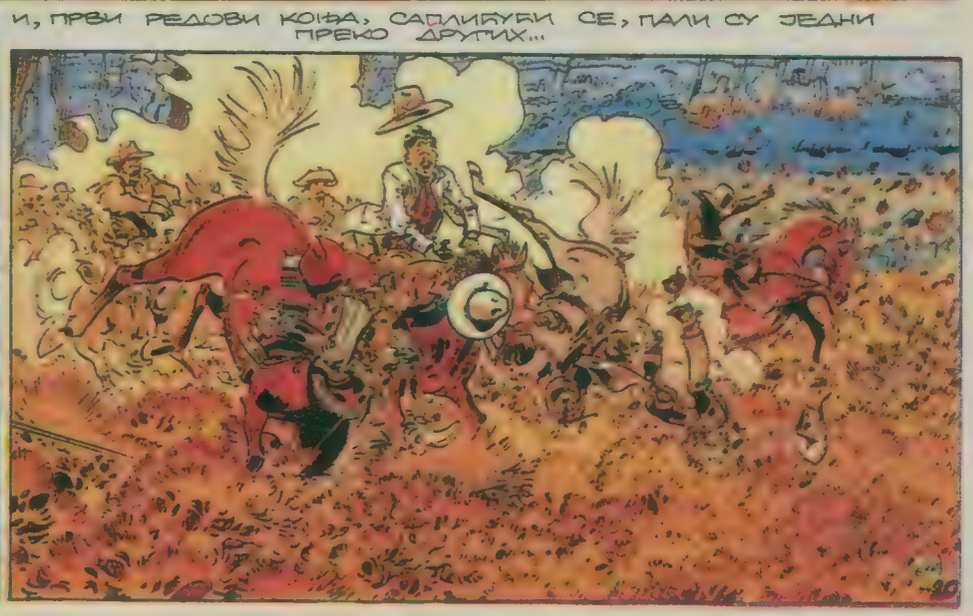
И, ПРВИ РЕДОВИ КОЊА, САПЛИТАЈУЋИ СЕ, ПАЛИ СУ ЈЕДНИ ПРЕКО ДРУГИХ...

МЕК КЛУР ЈЕ ПОТПАЛИО ФИТИЉ ШТАПИНА...
А САДА, ГЛАВНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!
ШШШТ!
НЕКОЛИКО СЕКУНДИ КАСНИЈЕ, ЗАЧУЛЕ СУ СЕ ПРВЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ...
БУУМ!
МИНЕ!
БУУМ!
СВИ НАЗАД СПАСАВАЈ СЕ КО МОЖЕ!
У ИСТОМ ТРЕНУТКУ, УЗ РАТНЕ ПОКЛИЧЕ, РАТНИЦИ НАВАХОА ОТВОРИЛИ СУ ВАТРУ...
БУМ!
БУМ!
БУМ!
ПАМ!
ПАМ!
БЛУБЕРИ ЈЕ РЕКАО ДА ГАЂАТЕ КОЊЕ!
ИНДИЈАНЦИ!
НЕ!
КЛОПКА!
У ЗБИЈЕНИМ РЕДОВИМА, ВИТОРИО И НЕГОВИ РАТНИЦИ КРЕНУЛИ СУ КА ПУБИТНИЦИМА...
21

ДЕСЕТКОВАНИ, ХИКОКОВИ ЉУДИ СУ СЕ ДАЛИ У БЕКСТВО...

НЕМА ПОТРЕБЕ ДА НАСТАВИМО СА НАПАДОМ! ИОНАКО ЈЕ БИЛО ВИШЕ ЖРТАВА НЕГО ШТО САМ ОЧЕКИВАО!

ЗАШТО СЕ СЕКИРАШ, МАЈК? ДА ЈЕ ХИКОК БИО НА НАШЕМ МЕСТУ, ПОБИО БИ НАС СВЕ ДО ЈЕДНОГ!

ВИТОРИО, ВРЕМЕ ЈЕ ДА ПОЂЕМО!

ПУСТИЋЕМО БЛЕДОЛИКЕ ДА САХРАНЕ СВОЈЕ ДРУГАРЕ И ДА ПОКУПЕ РАЊЕНИКЕ!

СИГУРАН САМ ДА ИМ ВИШЕ НЕЋЕ ПАСТИ НА ПАМЕТ ДА ЈУРЕ ИНДИЈАНЦЕ!

ЕЈ, РЕЂЕ!

ДОЂИ ДА ВИДИШ, СИНКО!

ГОСПОЂЕ, СЛОМЉЕНИ НОС! МРТАВ!

МРТАВ!

ЗГАЖЕН И УГУШЕН... А ЊЕГОВОГ ПСА САМ ЈА УБИО, ЈЕР ЈЕ ПОКУШАО ДА МИ ПРЕГРИЗЕ ВРАТ!

ПОСЛЕ ПЕТ САТИ СВИ ЧЛАНОВИ ПЛЕМЕНА БИЛИ СУ НА ОКУПУ...

ЕВО, РИО ГРАНДЕ!

У МЕКСИКУ СМО!

ИСТУНИО САМ ОБЕЋАЊЕ ДАТО КОЧИЗУ, ВИТОРИО! ТВОЈЕ ПЛЕМЕ ЈЕ НА СИГУРНОМ! ОВДЕ ЋЕМО СЕ РАСТАТИ!

НИКАДА ТЕ НЕЋЕМО ЗАБОРАВИТИ! УВЕК СИ НАМ ДОБРОДОШАО!

ЗАШТО НАС НАПУШТАШ? ЗНАШ ДА ТЕ НИШТА ЛЕПО НЕ ОЧЕКУЈЕ МЕЂУ ТВОЈИМА!

ЕЈ! ГДЕ ЋЕТЕ ВАС ДВОЈИЦА? МЕКСИКО ЈЕ ТАМО!

НАСТАВИЋУ ДА ТРАГАМ ЗА ПРАВДОМ! ЗБОГОМ, ЧИНИ! УЧИНИ ВИТОРИЈА СРЕЋНИМ... ПОКЛОНИ МУ СВОЈУ ЉУБАВ!

ЗНАМО... АЛИ МОЖДА ЋЕ ТИ ЗАТРЕБАТИ НАША ПОМОЋ!

А И ПРЕВРУЋЕ ЈЕ ТАМО ЗА НАС! НА ОВУ КЛИМУ СМО НАВИКЛИ!

КРАЈ

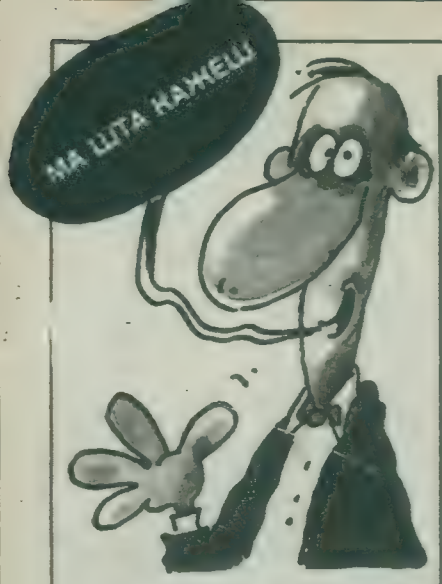

ЗА УСПОМЕНУ И ДУГО СЕЋАЊЕ

Чланови америчког хора на гостовању по Аустралији, желећи уз пут да виде домороце Аборигине, скренули су у дивљину где се, на шумбастом терену, велики комби сударио с кенгуром. Певачи су изишли и одмах установили да је кенгур мртав. Онда су га одвукли с пута и усправно наслонили уз једно дрво у намери да се поред њега сликају за успомену и дуго сећање.

Један члан хора скинуо је са себе скупу спортску јакну, њоме огрнуо сироту живо-

тињу и затворио рајсфершлус а на главу јој ставио своју скупоцену шубару. И, док је поносито позирао поред мртвог кенгура, леш је затресао главом као да се буди, прибрао се и крупним корацима дао се у трк.

Није познато какав је утисак кенгур у јакни и са шубаром оставио на оне који су га, евентуално, срели. Зна се само како је изгледало лице власника јакне: у њеном џепу налазио му се пасош и новчаник с две хиљаде долара у готовом новцу. ■

СУДБИНА СЕ ЗОВЕ НЕСРИН

После шестогодишње исцрпљујуће борбе по турским судовима да би добио развод брака Сулејман Гуреши је, најзад, новембра 1986. године изишао из суднице као слободан човек.

И, тек што се ратосиљао брачних окова, решио је да се поново ожени, али да никако не направи грешку као први пут. Сада ће наћи заиста сродну душу и то уз помоћ последње речи високе технологије која не може да омане.

Сулејман се, пун наде, обратио компјутерском сервису да му изабере идеалну животну сапутницу. И од две хиљаде могућих кандидаткиња компјутер је за Сулејмана изабрао најприкладнију: Несрин Кагласас – његову бившу жену!

Пре него што су се поново венчали Гуреши је изјавио: „Алахова воља. Одлучио сам да јој пружим још једну шансу тако што ћу јој бити бољи муж него пре!" ■

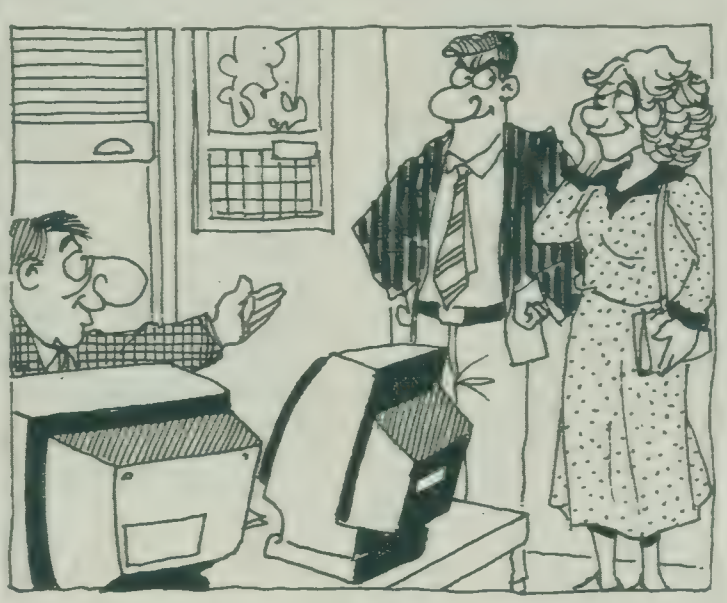

ЗНОЈ И СУЗЕ

Мучећи се на веома тешком писменом испиту из физике, студент једног великог америчког универзитета приметио је да му са чела капи зноја падају на папир са задацима. У нади да ће професор имати разумевања за врашки труд који је уложио, студент је заокружио једну кап и поред ње написао ЗНОЈ.

Када су радови враћени, он, као што је и претпостављао, није добио прелазну оцену али је професор поред Ф (што одговара нашој петици) и свог потписа нацртао кружић и крај њега написао СУЗА. ■

ЧИЈЕ СУ МОЈЕ ПАНТАЛОНЕ?

Човек у робној кући „Маркс и Спенсер" у Лондону пружа продавцу панталоне и каже:

– Молим вас, желео бих да се мало скрате ногавице.

Продавац му тражи рачун и човек, пошто је претресао џепове, изјављује да га је изгубио. Продавац му на то објашњава како без рачуна не врше бесплатне преправке.

– Одлично – одговара стрпљиво муштерија – у том случају враћам вам панталоне.

Продавац куца на каси цифру и даје му новац. Овај му враћа тај исти новац и каже:

– Сада бих желео да купим ове панталоне.

Продавац откуцава на каси цену, узима паре и даје му рачун и панталоне. Човек му сада ликујући пружа рачун.

– Молим вас, желео бих да се мало скрате ногавице!

„Ридер'с Дајџест"

ДУХОВИ НА ДРУМУ

Део старог планинског пута који повезује места Гајрангер и Гротли у средишту Норвешке посећују изгледа створења која нису са овога света. Како би упозорили возаче да не премру од страха и изгубе контролу над колима када зачују необјашњиву тутњаву, чудноватe звуке и угледају сабласне сподобе локалне власти поставиле су саобраћајни знак, први те врсте у свету, који указује на присуство духова. ■

МЕЈН СТРИТ, ПРЕ СВЕГА

Стари човек се сећа: „Рођен сам у Мејн Стриту (главна улица). Живео сам у њему пре него што су га градске власти асфалтирале, пре него што га је Хенри Форд моторизовао, пре него што су га синдикати организовали, пре него што га је федерална влада субвенционирала!" ■

МАЧКА ПРОТИВ НЕСАНИЦЕ

Један апотекар у Женеви није успео, ни милом ни силом, да убеди своју мачку како не треба да спава у излогу. А, пошто се свет окупљао да посматра мацу која блажено снева, апотекар се досетио и изнад ње истакао рекламу за пилуле за спавање и остала средства против несанице. Кажу да му посао иде као никада раније. ■

ЗАТВОРСКИ ХОТЕЛ

Учесницима следећих зимских Олимпијских игара у Гренобл у може се лако догодити да ни криви ни дужни доспеју у затвор. Наиме, затворска зграда у Алтону у Савоји тренутно се преуређује и обнавља, па су организатори Игара закључили да она, ако затреба, може да послужи и као хотел у који би сасвим удобно могли да се сместе бројни спортисти.

ЛЕК ЗА УДАРЕНЕ ГРОМОМ

У „кућном кувару" објављеном у Канади 1877. године пише: „Да би се повратио онај кога удари гром, треба га туширати хладном водом два сата. Ако жртва ни тада не покаже знаке живота, ставити у воду со и туширати је још један сат. ■

ТЕЛЕГРАМ ИЗ РАЈА

Енглески свештеник у Индији залепио је на врата англиканске цркве следеће обавештење: „Брат Смит отишао је на небо јутрос у 4,30 сати".

Сутрадан је испод тога писало: „Небо, 9,00 сати. Смит још није стигао. Бринемо!" ■

ХРЛЕ КОД ДОКТОРА

Дечији лекар у Атланти, Сједињене Америчке Државе, смислио је како да забави уплашену или немирну децу у чекаоници. Скратио је ноге столу, на њега поставио неколико старих писаћих машина и хартију, а крај њих мале столице.

Сада деца плачу када их од доктора воде кући. ■

И САТОВИ ИМАЈУ БИОРИТАМ

Према чувеној старој швајцарској часовничарској фирми „Филип Патек", најповољније време за навијање сатова јесте између једанаест пре подне и два после подне. Ако се то ради у неко друго доба дана, прети опасност да се осетљиви сатни механизам оштети. То нарочито важи за сатове који показују и датум.

Значи, часовник је само та три сата у току дана „опуштен" и спреман за дотеривање и тада нема бојазни да ће се пореметити његова будућа прецизност. Ово је познато свим људима који раде у индустрији сатова. Изгледа да само они који их продају о томе немају појма – и ми мучимо сатове када нам падне на памет јер нисмо добили никакав савет. ■

—Илустровао: Зоран Петканић Петко

SVJETLOST

LEARN ENGLISH WITH ME!
UČI SA MNOM ENGLESKI!

BERLITZ НОВО

Уз доживљаје медведића Тедија учење енглеског, односно немачког језика је забавно. У овој књизи нема ни граматике ни вежби. Текстови су одабрани тако да сачувају живу пажњу данашње деце, а одабрали су их стручњаци, педагози Berlitza, школе која је створила чувени и проверени метод - BERLITZ!

1. Berlitz ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК СА КАСЕТОМ, латиница, ћирилица 970
2. Berlitz НЕМАЧКИ ЈЕЗИК СА КАСЕТОМ, латиница, ћирилица 970

УСБОРНЕОВИ ИЛУСТРОВАНИ РЕЧНИЦИ НОВО

Усборнеови илустровани речници нису само текстулне него богато илустроване књиге. Свака од њих је уређена тематски, тако да су речи објашњене у контексту, а дефиниције су поткрепљене детаљним сликама и цртежима ради лакшег разумевања. Појмови се лако могу наћи помоћу детаљних индекса на крају књига.
Књиге су припремљене у консултацији с експертима, при чему се настојало да се речи поређају на начин који је логичан за читаоца, као и за дату појаву. Дефиниције су написане јасним и једноставним језиком, уз објашњење техничких појмова кад год су употребљени.

3. Chris Oxlade, Corinne Stockley и Jane Wertheim
   Усборнеов илустровани РЕЧНИК ФИЗИКЕ 195
   (Основна знања из физике у једној књизи)
   Превод: Драгица Рихтман
4. Jane Wertheim, Chris Oxlade и др John Waterhouse
   Усборнеов илустровани РЕЧНИК ХЕМИЈЕ 195
   (Основна знања из хемије у једној књизи)
   Превод: Динко Тухтар
5. Corinne Stockley
   Усборнеов илустровани РЕЧНИК БИОЛОГИЈЕ 195
   (Основна знања из биологије у једној књизи)
   Превод: проф. др Смиља Мучибабић

ХОБИ БИБЛИОТЕКА НОВО

6. Ursula Kuhnemann ДОСАДИ ЈЕ КРАЈ 210
   150 савета за забаву у време кишних дана.
   Игре и рукотворине за дечаке и девојчице од 8 до 12 година.
   Са немачког превела Јасна Мосочи.
7. Ine Frank ПРЕСОВАНЕ ЛЕПОТЕ ПРИРОДЕ 100
   Како се биљке сакупљају, пресују и компонују у слике.
   С немачког превела др Марија Бачвански.
8. Lisbet Braren-Weinrich СЛИКАЊЕ АКВАРЕЛОМ 180
   Почетни и напредни курс, подељен је у етапе које се лако усвајају и које вас брзо доведу до првих сликарских успеха.
9. Margaret Glende АПЛИКАЦИЈЕ 130
   Допадљиве стварчице од тканине и конца. Љупке чаролије на шиваћој машини.
   С немачког превела др Марија Бачвански.
10. Ute Wildschutte-Daniel БАТИК 130
    Брзо и једноставно - Основни течај
    С немачког превела др Марија Бачвански

ИЛУСТРОВАНА ИЗДАЊА

Едиција „УПОЗНАЈМО СВЕТ" I коло 1-4

11. ПТИЦЕ, латиница, ћирилица 250
12. СТЕНЕ И МИНЕРАЛИ, латиница, ћирилица 250
13. СКЕЛЕТИ, латиница, ћирилица 250
14. ОРУЖЈЕ И ОКЛОПИ, латиница, ћирилица 250
15. Едиција МАМЕ И МЛАДУНЦИ I коло, 1-6, латиница, ћирилица 900
16. НАЈЛЕПШЕ БАЈКЕ СВЕТА 1-4, латиница, ћирилица 960
    Х. К. Андерсен БАЈКЕ Ш. Перо БАЈКЕ
    Браћа Грим БАЈКЕ 1001 НОЋ
17. Библиотека ЦВРЧАК - ВРТ РЕЧИ 1-24 ..... 1.920
    Мој велики речник у сликама, латиница
18. МОЈА ПРВА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА 1-6, I коло, латиница 1.200
19. МОЈА ПРВА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА 1-6, II коло, латиница 1.200
20. НАЈВЕЋА КЊИГА НА СВЕТУ, латиница, ћирилица 490

ИГРЕ

21. ИГРЕ ЛЕПЉЕЊА 170
22. СЛАГАЛИЦЕ СА ЖИВОТИЊАМА 80
23. ЛОТО 140
24. 3 PUZZLE 120

СЛИКОВНИЦЕ

25. МЕХУРИЋИ, пластичне сликовнице-средње 54
26. МЕХУРИЋИ, пластичне сликовнице-велике 64

СЛИКОВНИЦЕ СА КАСЕТОМ

27. МАЧАК У ЧИЗМАМА 95
28. СНЕЖАНА И СЕДАМ ПАТУЉАКА, ПЕПЕЉУГА 95
29. ТРНОРУЖИЦА, КРАЉ ЖАБА 95
30. ЦРВЕНКАПИЦА, ВУК И СЕДАМ ЈАРИЋА 95
31. ИВИЦА И МАРИЦА, ДЕВОЈЧИЦА И ТРИ МЕДВЕДА 95
32. ЗЛАТОКОСА, ЂИПАЛО-РИПАЛО 95
33. ХРАБРИ КРОЈАЧ, СТОЧИЋУ ПОСТАВИ СЕ 95
34. ТРИ ПРАСЕТА, РУЖНО ПАЧЕ 95
35. ЈЕЖЕВА КУЋИЦА, ОГЛАСИ ШУМСКИХ НОВИНА 95
36. ПОШЛА КОКА НА ПАЗАР, ПЕТАО И МАЧАК 95
37. СЕБИЧНИ ЏИН, ОГЛЕДАЛЦЕ 95
38. МЕСЕЦ И ЊЕГОВА БАКА, ВЕЛИКО ПУТОВАЊЕ МАЛОГ МИША 95

НОВО

39. ДЕЧИЈА КЊИЖЕВНОСТ БиХ 1-20 ..... 3.200
    У овој едицији представљени су најзначајнији писци дечије књижевности у Босни и Херцеговини.

ПОПУСТ

20%30%

На основу наруџбенице из овог огласа одобравамо попуст од 20% за куповину књига поузећем, а попуст од 30% за чланове КЛУБА КЊИГЕ.

НАРУЏБЕНИЦА Политикин Забавник, 91.

SVJETLOST

ИП „СВЈЕТЛОСТ" ДД, КЛУБ КЊИГЕ 71000 Сарајево, П. Прерадовића 3
Телефон 071/218-117

Наручујем књиге под редним бројем _____

Наручилац _____
(име и презиме) (занимање)

Адреса _____
(пошт. број, место, улица и број) (телефон)

Запослен _____
(назив и адреса предузећа) (телефон)

Датум: Потпис:

Члан сам КЛУБА КЊИГЕ: ДА НЕ

ЖЕЛИМ СЕ УЧЛАНИТИ: ДА НЕ

У БИРМИНГЕМУ, ПОСЛЕ СЕДАМ ГОДИНА ГРАДЊЕ

СИМФОНИЈА ПОЧИЊЕ!

Нова музичка дворана није највећа на свету, али је, чини се, савршена у погледу акустике

Ма како електроника напредовала, никада музика из „кутије" и звучника неће моћи да замени живи оркестар и непоновљиви доживљај какав представља сваки концерт. То сви љубитељи уметничке музике добро знају. Наравно, не само да није свеједно, него је по успех сваког извођења музике уживо готово пресудно каква је дворана у погледу акустичности, а преведено на данашњи језик профита то значи: што боља акустика, то већа зарада, јер, само у добру дворану доћи ће најбољи извођачи, улазнице ће бити скупе...

Бирмингем, индустријски град у Енглеској, ових је дана постао средиште света озбиљне музике. Нови, пространи Симфони хол отворио је врата 15. априла, после седам година грађења! Дворана у коју стаје 2.250 људи, а при том треба да испуни захтеве и најосетљивијег слуха, није могла тек тако да се назида. Овде није било речи о брзини, него о неимарском подухвату друге врсте.

Главни пројектант Расел Џонсон данас је име број један међу архитектима који се баве акустиком. Наравно, све док први звуци не одјекну, не може се знати да ли је дворана успела, па се зато за време градње Симфони хола сматрало да је Џонсонова глава „на пању"! Али, он је навикао на таква узбуђења, пошто је под његовом пројектантском палицом пре две године завршено претходно чудо од акустике у Даласу.

То је, сада већ чувена, дворана Мортон Мајерсон за коју је главни град Тексаса платио 81,5 милион долара – суму која је „дирљива" чак и за петролејске магнате. Али, ни у овом случају нису се преварили у улагању. Како је које звучно име уметничке музике гостовало у Даласу, падали су коментари попут:

„Ово је вероватно најбоља дворана за клавирске реситале на целом свету", или „Мајерсон ће ући у све светске лексиконе", па: „Ако се дају оцене до десет, ова дворана сигурно добија деветку"!

Последњу оцену дао је Пинкас Цукерман, данас можда и највећи виолиниста у чије осетљиве уши, дакле, нипошто не треба сумњати. И, Мајерсонова дворана одмах је кренула у астрономске висине, прва сезона успела је у потпуности, друга је распродата унапред и сви су изгледи да ће се сума уложена у њу сасвим сигурно и вратити и умножити.

Е, сада су очи (и уши) света уперене ка Бирмингему. Да ли је Расел Џонсон превазишао сам себе? Сазнаће се веома брзо. Иначе, градио је и бирмингемски Симфони хол према старим добрим законима акустике какви су примењени на све велике концертне и оперске дворане између 1600. и 1910. године! У поменута правила спада и то да галерије морају да буду узане, па су и у Бирмингему та места поређана као полице дуж зида, посетиоци балкона са стране седе све један иза другог – нема по две столице, а камоли више редова. Значи, већина седишта налази се у партеру.

Даље, неконтролисано одбијање звука – тај непријатељ број један сваке добре акустике – решено је тако што је комора за одбијање веома високо у таваници, а звучна енергија, пре него што доспе тамо горе, „спроводи" се огромним „вратима", то јест плочама од којих је свака тешка осам тона, а по жељи и потреби размештају се, наравно, хидрауликом. Затим, плоче које упијају звук исто тако могу да се распоређују по „џеповима" и то аутоматски.

Тачно изнад подијума за оркестар налази се и настрешница са бескрајним могућностима подешавања да одбијени звук усмери у жељеном правцу и тако до савршенства доврши акустички доживљај. Судећи по именима која гостују на почетку ове сезоне, могао би то да буде и почетак тријумфалног заузимања првог места на топ-листи концертних дворана! ***М. К.***

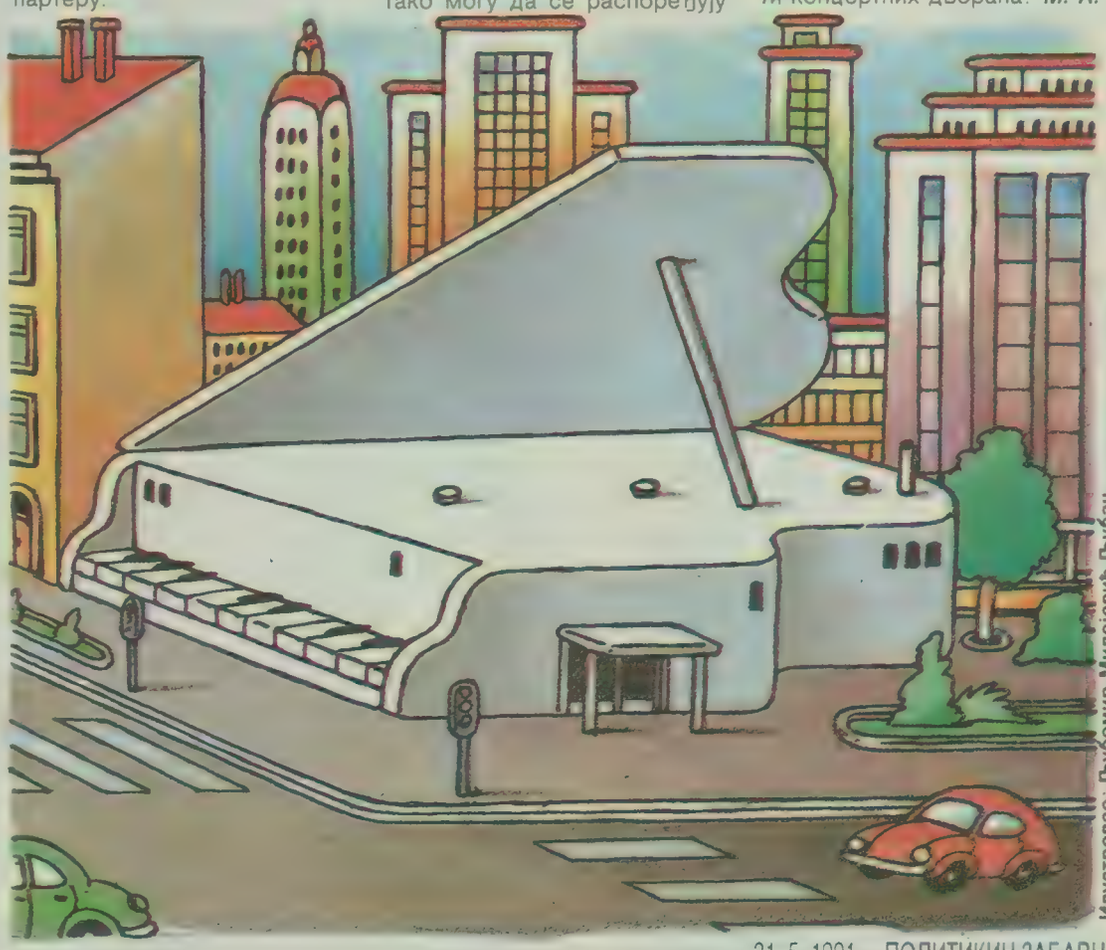

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Џејмс Балард

ПОЉУБАЦ КОЈИ УБИЈА

НАУЧНА ФАНТАСТИКА

Уређује др Зоран Живковић

А да покушате да погодите шта је ово? – чуо се нови предлог професора Шерингема.

Макстид је поново ставио слушалице и чим се плоча на грамофону завртела, сав се претворио у уво. Прво је зачуо ситно метално пуцкетање, као кад се у цев убаци шака металних опиљака и то је трајало само десетак секунди, а затим је одјекнуло пиштање радио-сигнала.

– И, шта кажете? – нестрпљиво је питао Шерингем.

Макстид је скинуо слушалице и протрљао уво. Не један сат, не два, већ неколико протеклих Шерингем га тера да слуша снимке из његове колекције и слушалице су му већ прилично нажуљале уши.

– Па, ово би могло да буде било шта – одговорио је без много воље Макстид. – На пример коцка леда која се топи. – Шерингем је тако енергично одмахнуо главом да му се чак и кратка брадица затресла. – Добро, онда судар две галаксије – лицитирао је даље Макстид.

– Не, не, нисте погодили. Звучни таласи не могу да превале космичке раздаљине. Добро, помоћи ћу вам. То има везе са једном познатом пословицом... – Очигледно, Шерингем је уживао у игри питања и одговора.

Макстид је припалио цигарету и упаљено палидрвце немарно одбацио на сто посматрајући с нескривеним задовољством како догорева и оставља ружан црни траг на радном столу професорове лабораторије. Лепо је осетио како Шерингем који је стајао крај њега цепти у себи због тога.

Напрегао је мозак да смисли неки сувислији одговор.

– Можда је у питању мува...

– Ваше време је истекло – славодобитно га је прекинуо професор. – Е, па да знате, то је звук чиоде која пада. – Скинуо је плочу с грамофона – на њој су, како је приметио Макстид, биле само три бразде – и вратио је на њено место у полици. – Снимљен је само тренутак кад је полетела у празно, али не и тренутак пада. Коришћена је цев дугачка 23 центиметра у коју је умонтирано осам микрофона. Надам се да ћете бар овога пута погодити...

Извукао је нову плочу, овог пута са дужим записом – гост је на брзину избројао 12 бразди. Док ју је постављао на грамофон, Макстид је устао и погледао кроз прозор на пријатно двориште иза куће где су на баштенском столу у сумрак нејасно светлуцале флаша са пићем и чаше и изненада осетио бес што већ толико сати трпи овог Шерингема и његове будалаште проналаске.

– А да пре тога изађемо мало на свеж ваздух – промумлао је и не чекајући одговор почео да се пробија између столова и великих звучника. – Зуји ми у ушима.

– О, са задовољством – хитро се сложио професор и са посебном пажњом спустио плочу на диск грамофона. – То је последњи снимак, тако рећи посластица.

Вече је било топло. Шерингем је упалио јапанске лампионе и обојица су се задовољно спустила у плетене баштенске столице и испружили ноге. Удобно завалени посматрали су вечерње небо које је постајало све тамније.

– Надам се да вам није било досадно? – упитао је Шерингем примичући Макстиду боцу с вискијем. – Сакупљање слабих, тако рећи нечујних звукова, њихово снимање и појачавање одушевљава ме толико да то, морам да признам, за мене више није само хоби већ права опсесија.

Макстид је изговорио једно неодређено „хм".

– Неки снимци су врло занимљиви – сложио се он. – Али, међу њима има и непријатних, да не кажем абнормалних, експеримената као што је, на пример, јако појачан снимак гласа ноћног лептира или резање жилетом. Међутим, без обзира на ваше прогнозе мени се чини да микросоника никад неће наћи неку практичну примену. То је само лабораторијска играрија.

Шерингем је одмахнуо главом.

– Грешите, Макстид. Озбиљно грешите. Сетите се снимка дељења живе ћелије из човечијег организма. Управо смо тиме започели слушање. Звук појачан сто хиљада пута личио је на рушење греда, тресак и шкрипу челичних плоча које се гребу једна о другу. Сами сте рекли да вас подсећа на успорен снимак судара аутомобила. У поређењу са тим снимак деобе биљне ћелије звучао је као електронска поема која има своју мелодију, мек тоналитет. Све то уверљиво доказује како је дубок јаз између животињског и биљног света.

– Чини ми се да је то веома заобилазан начин доказивања, професоре. Има и једноставнијих метода – приметио је Макстид сипајући соду у виски. – Каква би корист била да почнете да рачунате брзину свог аутомобила по звездама. То је такође могуће, али није ли простије да погледате на брзиномер?

Шерингем је некако одсутно климнуо главом нетремице зурећи у Макстида. Изгледало је као да га ова тема наједном више не занима. Обојица су неко време седела ћутке с чашом у руци. Као да никад до сада њихово дугогодишње узајамно непријатељство није било тако очигледно. Разликовали су се у свему: у нарави, понашању, а и по изгледу. Висок, крупан, са грубим али на свој начин лепим лицем, Макстид је, удобно завађен у столици, тог тренутка помислио на Сузану Шерингем. Она је вечерас на пријему код Терноболових а и он би тамо био да није морао да мисли на опрезност. Могао је ово вече да проведе са њом, а не са њеним мужем, овим непријатним и смешним човечуљком...

Трудио се да Шерингема посматра што равнодушније и са одстојања, нагађајући само какве би предности могао да има у односу на њега овај досадан, ситничав тип, сувопарне памети и истог таквог смисла за хумор.

На први поглед – никакве. Па ипак, морао је да призна да је требало имати извесне храбрости и достојанства и позвати супарника, као што је то Шерингем учинио данас.

Повод је, јасно, измиш-

ћен. Шерингем, професор биохемије на универзитету, власник супермодерно опремљене лабораторије која је већ одавно постала легенда, и он Макстид, некада професионални рагби играч док није дисквалификован, а сада трговачки путник у фирми која производи електронске микроскопе! Шта би они имали да причају? Али, Шерингем га је неочекивано позвао телефоном и предложио да се нађу напоменувши да би сусрет могао да буде од обостране користи.

О ономе шта је био прави разлог позива до сада није била изговорена ни једна једина реч: није ни споменута Сузана, која је наравно била главна карика у овој загонетки. Макстид је наслућивао могуће варијанте непријатне расправе до које ће неминовно доћи. Како ће се то десити? Преварени муж нервозно ће шпартати из угла у угао, показаће компромитујуће фотографије, можда ће му опалити и шамар? У том Шерингему има заиста нечег од неваљалог и злочестог дечака.

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

Одједном га је нешто вратило у стварност. Изненада је приметио да је захладнело, као да је укључен еркондишн. Осетио је како му по телу миле жмарци од струје хладне промаје која му је право дунула по ногама, а затим у потиљак. Подигао је чашу и испио остатак виски.

– Хладно је овде код вас – изговорио је.

– Мислите? – расејано је упитао Шерингем и погледао на сат. Као да нешто ослушкује, као да чека неки знак. Најзад је, стресавши се, са чудним полусмешком на лицу, рекао: – Време је да чујемо и последњу плочу.

– Шта је сад у питању? – питао је Макстид уморно.

– Само седите. – Шерингем је устао. – Сад ћу укључити грамофон. Показао је руком на звучнике иза Макстидових леђа и са истим ироничним смешком нестао у кући.

Најежен од хладноће Макстид је гледао у вечерње небо и чекао кад ће најзад престати та непријатна промаја која је као нож пресекла топли вечерњи ваздух изнад дворишта. У звучницима иза његових леђа чуло се слабо пуцкетање које је, неочекивано, поновило мноштво других невидљивих звучника сакривених, схватио је, у живој огради око дворишта.

Зачуђен, Макстид вртећи главом, и нехотице се дивећи професоровим несташлуцима, одлучио је да себи наспе још виски. Свалио се натраг у фотељу. Имао је утисак да му је желудац пун тешке живе, хладне као лед, која му не дозвољава да се помери с места. Поново је покушао да устане и узме чашу, али успео је само да је неспретно закачи тако да се откотрљала на други крај стола. У глави му се вртело и он се свом тежином лактовима ослонио на стаклену плочу стола, осећајући како му глава пада све ниже на руке.

Кад је напокон успео да је подигне, угледао је пред собом Шерингема који га је посматрао са сажаљивим смешком.

– Је ли вам лоше? – упитао га је саосећајно.

Тешко дишући Макстид се с муком завалио на наслон фотеље и покушао да одговори Шерингему, али све речи као да су некуд нестале, једноставно, он их је заборавио. Срце му је чудно замрло, гримаса бола – изобличила му је лице.

– Немате разлога да се узбуђујете – тешио га је супарник. – Згрушавање крви само је успутни ефекат и ускоро ће проћи. – Наставио је мирно да шета поплочаним стазама баште посматрајући Макстида час са једне, час са друге стране. Очигледно задовољан најзад је сео за сто, узео сифон са содом и промућкао течност.

– Укратко, Макстиде, ви ћете се ускоро утопити. Да, да, утопити, али не онако како би вам се десило на мору или у реци. Ви ћете се, Макстид, утопити у самом себи, а ја вас нећу извлачити.

Нагнувши главу у страну Макстид је почео да ослушкује звуке који су стизали из звучника и постепено испуњавали двориште. Били су то чудни, пригушени, цмоктави звуци, слично као кад таласи запљускују чврсту, податну обалу. Преплављујући њихов неравномеран ритам негде иза су тешко, уз пиштање, радили ковачки мехови. У почетку тихи, звуци су стално расли док нису заглушили уобичајен шум из суседне улице.

– Фантастично, зар не? – ускликнуо је Шерингем, прескочио преко Макстидових испружених ногу и завртнуо нешто у једном звучнику. Професор као да се подмладио за десет година, био је одлично расположен, а покрети су му били лаки и брзи.

– Појачала високе фреквенције појачавају звук хиљаду пута. Ја сам га мало ублажио на снимку, али је ипак невероватно како чак и божанствени звуци могу да се претворе у нешто што вређа човеков слух. Верујем да се ни вама уопште неће свидети то што је овде снимљено!

Макстид се тешко љуљао у фотељи. Језеро живе у дну желуца било је хладно и дубоко, као океански бездан, руке и ноге надуле су му се као код утопљеника који је дуго остао у води. Видео је пред собом Шерингема како узбуђено скакуће и чуо непрекидан далек шум запљускивања валова. Звук таласа који се обрушавају постајао је све ближи. Прво су се узвитлано подизали, а онда бучно разбијали пршћећи као мехури вреле лаве.

– Знате ли, Макстид, колико сам времена утрошио да снимим ово? – машући руком у којој је држао сифон урлао је професор. – Читаву годину! – Сада је стајао раширених ногу изнад Макстида омлитавелог у фотељи. – Појма немате колико ме је коштала та година! – За тренутак је умукао као да је хтео да одагна непријатне успомене. – Прошле суботе после поноћи ви и Сузана седели сте у тој фотељи... Вама је познато да су овде свуда постављени микрофони! Сасвим мали, величине обичне оловке, који се аутоматски управљају према извору звука. Само у наслону ваше столице уграђена су четири. – Затим је професор као објашњење додао: Промаја – то је ваше сопствено дисање, у почетку релативно мирно, колико се сећам, а затим су ваши пулсеви, ударајући у истом ритму, створили тај ефекат грома.

Макстид је пливао некуд загњурен у звучне таласе.

Ускоро више није видео ништа осим огромног Шерингемовог лица, његових разјапљених уста и браде која се тргала.

– Макстид! – урлао је професор. – Дајем вам још једну шансу. Покушајте да погодите. Саберите се. – Али, тутњава таласа заглушила је његове речи и Макстид од свега тога ништа није чуо. – Дајте, стари мој, потрудите се! Чујете ли ме, Макстид?

Професор је дотрчао до једног звучника и појачао ултразвук који се отео из затвореног простора дворишта и одјекујући одлетео у ноћну тишину.

Макстиду је мркла свест, био је само острвце о које су немилосрдно грували таласи. Јак нечујни звук запарао је ћелије његовог организма.

– Макстид, чујете ли шум мора? – драо се право у његово уво Шерингем који је чучао крај њега на коленима. – Погађајте у чему ћете се утопити?

Џиновски слапови воде, надвисујући један други, неумољиво су тутњали према Макстиду.

– Ви тонете, Макстид – патетично је урлао Шерингем. – Тонете у пољупцу са Сузаном.

Једва видљиву површину острвца прекрио је надирући талас и све је нестало у морској пучини. *В. М.*

НОВИ ТАЛАС ПОНОВО?

– Сви се налазимо на истом броду – рекла је Тина Вејмоут из састава „Talking Heads" мислећи на Дебби Харри, Џерија Харисона и састав „Ramones" са којима је седамдесетих заједно почињала у чувеном њујоршком клубу CBGB. Наиме, сви ови музичари спремају се на заједничку турнеју током лета којом желе да подсете на прошло време када је нови талас настајао у Америци.

– Сви осећамо потребу за добром концертном забавом – наставља Тина. – Сведоци смо како се успешно вратила група „B-52's" а они су отприлике наша генерација. То нас је покренуло на заједничку акцију.

На турнеји неће бити специјалних ефеката, Тина ће наступати са својим породичним саставом „Tom Tom Club", Џери Харисон (њен колега из „Talking Heads") са својом привременом групом „Casual Gods" представиће нови албум „Walk on Water" а заједничким снагама ће свирати и песме „Talking Headsa".

ХИТ ХИТ ХИТ

Плакање на киши

Никада нећу дозволити да видиш
како ме моје сломљено срце рањава
Имам свој понос и
знам како да скријем
сву тугу и бол
отплакаћу на киши
Ако сачекам облачно небо
нећеш разликовати кишу
од суза у мојим очима
Никада нећеш сазнати
да те још увек волим
јако бол у срцу остаје
Отплакаћу на киши
Кишне капи падају с неба
никада неће спрати моју тугу
али откако нисмо заједно
чекаћу олују
да сакријем те сузе које,
надам се, никада нећеш видети
Једном, кад мој плач стане
окачићу осмех и
одшетати на сунце
можда сам луд
али ло тада, драга,
никада ме нећеш видети да се жалим
Отплакаћу на киши

Текст: Керол Кинг
Музика: Хаувард Гринфилд
(компоновано 1961)
Извођач: A-HA

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

Crying In The Rain

I'll never let you see
the way broken heart
is hurting me
I've got my pride and
I know how to hide
All the sorow and pain
I'll go on crying in the rain
If I wait for cloudy skies
You won't know the rain
from the tears in my eyes
You'll never know that
I still love you
So though the heartaches
remain
I'll go on crying in the rain
Raindrops falling from heaven
will never wash away my
misery
but since we're not together
I'll wait for stormy weather
To hide those tears I hope
you'll never see
Someday when my crying's
gone
I'm gonna wear a smile and
walk in the sun
I may be afraid
But it's true, darling
you'll never see me complain
I'll go on crying in the rain

Илустровао: Зоран Петканић Петко

МУЗИЧКА ПОШТА

Здраво,
Где код нас може да се купи плоча „In Concerto" на којој певају Пласидо Доминго, Хозе Карера и Лучано Паваротн?

Драгана

Плочу је код нас објавио „Југотон", а снимљена је на концерту у Риму. Оркестрима Маџо Музикале Фјорентино и „Tatro del Opera di Roma" дириговао је Зубин Мехта. У категорији класичне музике ова плоча је у британском музичком недељнику „New Musical Express" проглашена за најбољу у 1990. а постигла је високо место на топ-листама и то у конкуренцији са најпознатијим светским рок-групама.

Здраво,
Шта је то „Пакет аранжман", напишите нешто о новом таласу, занима ме шта ради ЕКВ и да ли „Идоли" могу бар још једанпут да се окупе и приреде концерт који ће се памтити?

Александра из Београда

„Електрични оргазам", „Шарло акробата" и „Идоли" су 1981. године заједнички објавили плочу „Пакет аранжман" на којој су се нашли њихови први снимци. Плоча одражава тадашњу јединственост сцене и на прави начин је представила београдски нови талас. Иначе, овај назив се користи за групе које су проистекле из панк покрета или су, једноставно, почеле да раде у тој новој клими. Издвајали су се оригиналношћу, изврсним текстовима, мешањем различитих стилова (ска, реге, пауер поп) и заиста су представљали освежење на сцени. „ЕКВ" још нема детаљних планова за нову плочу, а што се тиче концерта „Идола" до тога ће врло тешко доћи јер је сваки од чланова групе ангажован на другим пројектима и тешко да би могао да се посвети поновном увежбавању старих песама и уопште доста великим припремама које су потребне за квалитетан наступ.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Последњих неколико година моје љубавне везе нису биле проблематичне. Разлог је једноставан, љубавних веза уопште није било."

Џорџ Мајкл

Ћао,
Напиши ми биографију Вука Росандића

Маријана из Бањалуке

Ћао Забавниче
Желела бих да знам датум рођења Вука Росандића из групе „Руж".

Ирена

Вук је рођен 25. јула 1969. године. Групу је са друговима основао пре отприлике осам година и дуго су се пробијали, праву популарност донео им је овај последњи, иначе други албум у каријери.

ХАЈДЕ ДА СЕ ВРЕ

Вештина коју смо заборавили

Крајње је време да се на факултетима уведе умеће вређања као обавезан предмет

Ако мене питате, ја сам за то да се вређамо, али са стилом. Кад се већ уједамо за срце, онда нек' у томе буде духа. Рецимо, као када је Дороти Паркер овако прокоментарисала глуму Кетрин Хепберн у филму „Језеро" (1933): „Не може јој се порећи да нам је приказала читаву скалу осећања, од слова А па све до слова Б".

Мука је у томе што већина нас не поседује вештину елегантног пљувања других у пар убојитих речи. Руку на срце, нисмо ми криви. Нико нас никада није учио како да се вређамо. Користим зато ову прилику да предложим да се на нашим факултетима и високим школама неизоставно уведе умеће вређања као обавезан предмет.

О одмору на селу

Курс би могао да почне приземнијим врстама отрцавања за шта би као одличан пример могло да послужи оно што је Хауард Диц рекао за Талулу Бенкхед: „Дан проведен далеко од Талуле је као месец дана одмора на селу".

У обавезно градиво морала би да се уврсти и истинита анегдота везана за жену лорда Ескита, британског премијера из времена Првог светског рата. Леди се звала Маргот, али је захтевала да јој се име изговара искључиво на начин у коме се оно **т** не чује, дакле као Марго.

Једном приликом лорд и леди нашли су се на истом пријему са легендом филмског платна Џин Харлоу. Госпођица Харлоу се, ваљда процењујући да су дивама извесне слободе дозвољене, обратила леди Ескит овако: „О, па ви сте леди МаргоТ Ескит, зар не?"

– Не, драга моја. Оно **т** нечујно је као у Харлоу – гласио је одговор од кога је гђица Харлоу мора бити пребледела јер када се њеном имену дода **т** добија се реч која звучи као **харлот** што је, иначе, енглеска реч за посленицу најстаријег заната на свету.

Лепота уједања за срце лежи у „инстант узвраћању" ударца. За моју душу, највеличанственији пример размене милог за драго јесте вербални окршај између Џона Вилкиса, енглеског политичара 18. века, и грофа од Сендвича. Ова два господина су

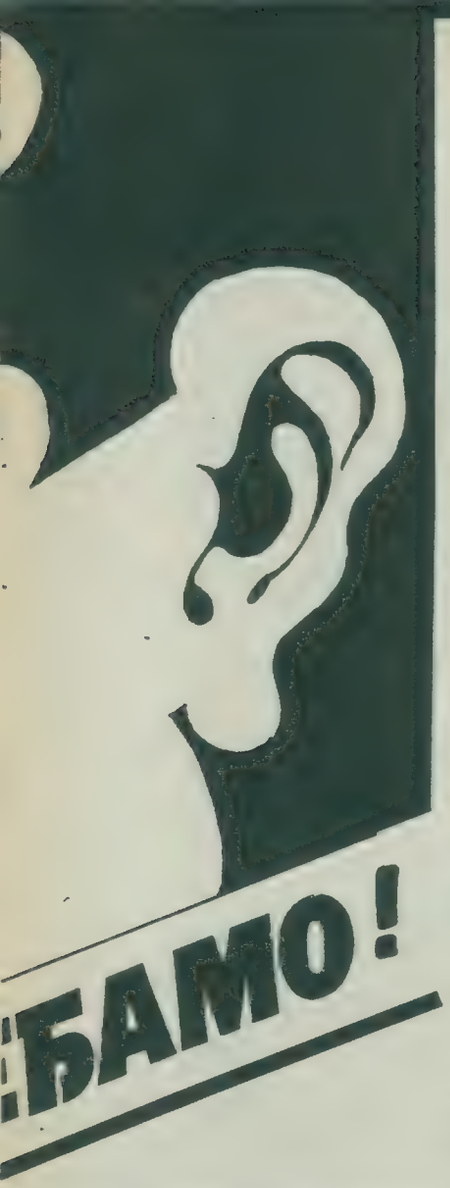

ЗБАМО!

се тако често и страсно вређала да би се готово са сигурношћу могло тврдити како су у томе уживали. Једном је гроф рекао Вилкису: „Господине, ви ћете умрети или од сифилиса или од гиљотине", на шта је Вилкис из така одговорио: „Што ће свакако зависити од тога хоћу ли пригрлити вашу љубавницу или ваша морална начела".

Мени лично за срце је прирастао још један славни дуо. Оскар Вајлд и сликар Џејмс Мекнил Вистлер никада нису пропуштали прилику да се поткаче. За време једне заједничке вечере Вистлер је рекао нешто изузетно духовито и паметно. „Волео бих да сам ја то рекао!" узвикнуо је Вајлд искрено задивљен. „Не брини, Оскаре. Хоћеш, хоћеш", одговорио је Вистлер.

Не пада ми на памет да поричем сласт збијања (увредљивих) шала на рачун појединачних мана и недостатака, али и пљуцкање на читаве градове, земље и континенте има својих дражи.

О паклу и Тексасу

Јужњачки генерал из времена америчког грађанског рата Филип Шеридан изрекао је непатриотски суд о јужњачкој држави Тексас: „Кад би Тексас и Пакао били моји, Тексас бих издао у закуп, а живео бих у Паклу".

Познати амерички хумориста и филмски каубој Вил Роџерс такође није успео да за љубав патриотизма обузда језичавост, па је једном приликом рекао следеће за родну Оклахому, односно тамошње гувернере: „Представљање кандидата за гувернера Оклахоме је тежак посао. Никада не знаш за какву ће злоупотребу или проневеру бити оптужен пре краја говора у коме си га исхвалио на сва уста".

Да се увреда не да географски омеђити доказао је Оскар Вајлд када је једном реченицом оцрнио читав континент: „У ствари, Америку су проналазили неколико пута пре Колумба, али је та ствар увек заташкавана". Махатма Ганди је отишао корак даље од Вајлда. Када су га једном питали шта мисли о западној цивилизацији, одговорио је „Мислим да је то врло добра идеја". Не дешава се често да неко једном јединим реченицом завиче у црно половину земаљске кугле.

За крај, унапред одбијам да умеће вређања учим из уџбеника у који не би био уврштен Винстон Черчил. Укуси су разни, па дозвољавам да ни мој није неприкосновен. Ипак, што се мене тиче, у наставно градиво свакако би требало уврстити речи које је Черчил усред Доњег дома упутио свом политичком противнику Ремзију Мекдоналду: – Од свих чуда циркуса „Барнем" највише сам као дете желео да видим оно које се звало „Човек без костију и кичме". Моји родитељи су, међутим, оценили да би тај призор био исувише одвратан и штетан за моје младалачке очи. Због тога сам морао да чекам педесет година да бих најзад видео „Човека без костију и кичме" како, ево, заузима министарску клупу у овом парламенту.

Спасимо следећу генерацију

Ех, та величанствена времена када су људи знали да се вређају! Није ваљда да су само мени дозлогрдили тросложни простаклуци од којих врви наш свакодневни говор? Ако је за нас касно, спасимо бар следећу генерацију. Научимо је да вређа са стилом.

Што се мене тиче, чим Харвард, Јел или Принстон уведу вређање као предмет, ја се уписујем.

Луис Филип

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Преплашеност. **2.** Обар – Који је као тај. **3.** Мушко име – Име глумице Ђуричин. **4.** Ознака за радијус – Ознака за ампер – Цариник. **5.** Самогласник и сугласник – Законом утврдити. **6.** Један од три преджелуца преживара – Симбол сумпора. **7.** Ауто-ознака за Панчево – Име глумца Марфија. **8.** Друм од мрвљеног ка́мена. **9.** Град у Италији. **10.** Шести падеж. **11.** Ауто-ознака за Трстеник – Ракови. **12.** Коњи (песн.) – Место код Новог Сада.

УСПРАВНО: 1. Главни град Хрватске – Средоземна држава. **2.** Поздрав старих Римљана – Рашчупаност, неочешљаност. **3.** Део чизме – Место у Словенији. – Ауто-ознака за Италију. **4.** Ономатопеја звука трубе – Четврти и први самогласник – Фудбалер бањалучког Борца, Горан **5.** Врста звери – Погодак. **6.** Име глумице Добре – Име глумице са слике. **7.** Последње слово азбуке – Презиме глумице са слике. **8.** Латинска свеза (и) – Грчко слово. **9.** Место у Словенији код Постојне. **10.** Врста речне рибе (мн.). **11.** Египатски државник, жртва атентата, Анвар ел. **12.** Материје.

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2							●					
3								●				
4		●		●	●							
5			●									
6						●						
7	●			●								
8												
9												
10												
11			●									
12				●								

ЛАВИРИНТ

Којим путем ће спасилац стићи до дављеника?

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

2001 NAGRADA

SVEMIRSKI JUNACI NAGRADUJU SAKUPLJAČE

DUBBLE BUBBLE GUM

U PRVOM KOLU

10

DUBBLE BUBBLE

ŽVAKAĆE GUME

POŠALJITE SA SVOJIM IMENOM I ADRESOM NA ADRESU:

DUBBLE - BUBBLE
NAGRADNA IGRA
P P 50
41144 ZAGREB

IZVLAČENJE NAGRADA 25.6.1991. godine

IMENA DOBITNIKA BIT ĆE OBJAVLJENA U LISTOVIMA VEČERNJI LIST, OSLOBOĐENJE, VEČERNJE NOVOSTI 6. 7. 1991. godine.

КРХКА „НЕЖНА" КРВОЛОЧНА

Ово је пустињска мачка маргарита, а сасвим јој је слична и либијска, од које непосредно потичу наше домаће мачке.

Гуштер звани палма има реп са бодљама који неодољиво подсећа на стабло палме – урмашице.

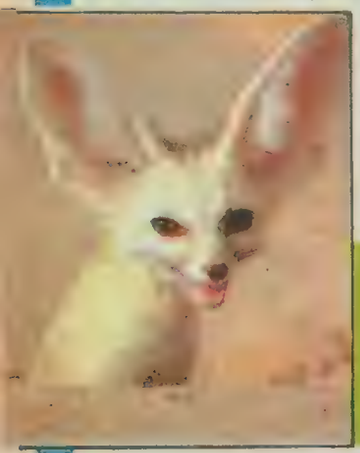

Ко би рекао да мајушно биће љупког погледа за трен ока постаје оно што и јесте: љута звер!

Ево фенека и то на делу! Како само нежно изгледа и мило гледа..

Шкорпион је још један „невидљиви" становник пустиње на кога је боље – не набасати.

Пустиње су само на изглед празне. У ствари, свуда испод, око и између бескрајних пешчаних дина врви живот, а нарочито у оазама где се сва та, углавном необична, бића појављују и – пију воду.

Најживахнији становници оаза, или пролазници на пропутовању кроз њих, јесу птице. Тако се по сахарским „станицама" одмарају и цвркућу афричке ласте сличне нашима, па гаврани (нипошто црни, они су овде смеђи као и околина), затим славуји булбули, па чагре које људи новијег доба називају телефонке јер им је „певање" највише налик сигналу из слушалице, соколи, па сове ћукуше које се хране црним пустињским пацовима.

Исто тако врви и „подземље" сваке оазе. Ту су разни гмизавци: змије, гекони, гуштери међу којима је најнеобичнији уромастикс звани палма због репа који највише подсећа на стабло палме са све годишњим прстеновима!

И свет сисара који се крећу по пустињском песку има необичне и углавном опасне представнике. Златни шакал добио је име због нијанси његовог крзна чији одсјаји на сунцу делу-

ју управо као племенити метал. Наравно, он по нарави није нимало златан него дивљи и прождрљив као што му је и „сународница" пругаста хијена. Мада по биолошком распореду спада у лешинаре, хијена се не обазире на науку и, што да не, воли јагње или козле које хитро и бездушно хвата и прождире „свеже".

У становнике пустиње покривене крзном спадају још многе животињице, мишеви, пацови, разни глодари, али нико, изгледа, по необичности не може да се пореди са фенеком

Лисичица воли луксуз

Фенек је животињица која је постала симбол пустиње, пре свега сахарског бескраја. У ствари, фенека има свуда на огромном простору од Атлантика до Кувајта и све до пустиње Сахел на југу. Фенеку је довољна шака песка и – ето њега и у планини! Жилава и прилагодљива лисица, то је фенек.

Али, ни говора да је то обична лија. Пре свега, мајушна је, чак мања од домаће мачке. Бундица јој је сасвим светле боје, баш као и песак, а на трбуху је потпуно бела, само на врху репа има црну перушкицу. Длака дугачка и мека, очи опцртане белим и црним, као нашминкане, сјајан поглед, све то чини фенека неодољиво шармантном и љупком.. зверком.

Оно по чему је препознатљива јесу њене уши – огромне, дугачке преко 15 центиметара, троугласте, највеће на фенековом телу. Јер, цела животињица дугачка је само шездесетак центиметара, од чега добра трећина отпада на реп. Фенекова тежина не прелази килограм и по, па кад то упоредимо са пет или шест килограма „наше" европске лије, или чак једанаест колико имају поларне врсте, постаје јасно да је ова пустињска права минијатура.

За фенека се живот одвија у сумрак, а у летње време и ноћу, то је доба кад креће у лов. Дању се завуче у своју рупу у песку, а то је у ствари прави стан, пошто се рупа доле, у дубини, проширује у једну главну и велику просторију из које полазе ходници. Фенекова главна соба далеко је раскошнија него што бисмо помислили да треба овако малој животињи: висока је око три метра, дакле, као код старинских кућа!

Неке љуте маце

Ходницима је, како смо рекли, фенеков стан повезан са другим становима, јер ово су породичне животиње и воле друштво. И тако, кад почне да се смркава, фенеци излазе из својих подземних палата и нечујно се, наћуљених ушију, шуњају по песку. Ни најмањи шум неће измаћи њиховој пажњи, поготово ако потиче, што и те како добро разазнају, од могућих посластица: пустињских пацова, паукова, гуштера, змија, а нарочито птица. Дакле, поред тога што воле да се башкаре у свом стану, фенецима је драг и добар залогај. Али, знају они шта ваља, па уз месо радо једу и „салату" – биљке на које наиђу у оазама – и воће!

Најбоље време за љубав, по мишљењу фенека, јесте јануар и фебруар, али и лето. Женка носи младе педесет и један дан и на свет доноси једно, а каткада и – петорке. Младунци су тада слепи и тек после дванаест до двадесет дана отварају очи, али не упуштају се у спољни свет пре него што напуне шест, па и осам недеља. За четири месеца фенек сасвим порасте, а са шест је већ „пунолетна" особа

Фенек, као и шакал и хијена, спада у породицу паса, canidae, а ту је и зориља, пругасти афрички твор. И породица мачака има своје представнике у пустињи: пустињска маца маргарита изгледа љупко и беспомоћно, баш као и либијска мачка тиграстог крзна. Она је, у ствари, непосредан предак наших домаћих маца, али боље је не пружати руке према њој, ко зна како би схватила жељу да је погладимо!

Слепи мишеви, па пустињски јежеви и белозубе кртице, затим разни глодари за које не постоје називи у нашем језику, све то гамиже, рује или мили кроз песак, а у близини оаза знају да се појаве и стада елеганатних газела или необичних орикса. Уз толики живи свет остаје још само да се запитамо: да ли је, онда, пустиња стварно – пуста?

Припремила: ***Мирјана Крстуловић***

ЈА ♥ ПТТ

Уређује: Вито Недељковић

Ах, ти подочњаци!

Сметају ми подочњаци и због њих сам много несрећна. Моје вршњакиње их немају. не бар такве. Је ли могућа пластична операција и где?

ПЛАВООКА
Бијељина

Подочњаци се углавном јављају код мршавих особа услед премора и боравка у загушљивим просторијама. Понекад су изражени и због урођеног смањеног масног јастучета које облаже очну дупљу. Пластична операција није изводљива, али савет лекара је да треба јести свежег воћа и поврћа, не пушити и не пити алкохолна пића. Уз све ово, што више боравити у природи и бавити се неким спортом.

Постоји један стари и опробани рецепт: истругати сиров кромпир, ставити га на газу и држати на затвореним капцима двадесетак минута.

Мрави никад не спавају

Знам да коњ спава стојећи, али ме занима да ми набројите још неке животиње које имају чудан начин спавања.

ЈАСНА
Љиг

Коњ спава највише 60 минута, а и тада је то веома лак сан. Тачно је да спава на ногама, као и жирафа, али њен сан траје само десетак минута јер је у сталном страху од непријатеља, пре свега – лава. Кад мирује, будна су јој сва чула, једино ноге успева да одмори. Рода је рекордер спавања на ногама јер она то ради на једној нози. Лабуд, кад спава, као да намигује јер једно око отвара сваких осам секунди. У сну подсећа на затворену школьку.

О неком чврстом сну не може се говорити ни код делфина јер сваких десетак минута мора да исплива на површи-

ну да би удахнуо ваздух. Он лебди испод површине воде и спава само једном половином мозга, за испливавање му је довољна и подсвест друге.

Тешко оном ко пробуди ајкулу док спава! Као и делфин, спава лебдећи испод површине мора, али по ваздух излази сваких 60 минута. За разлику од њих, морж је права спавалица, излежава се и хрче као човек. Спава и по десет сати дневно. Пчела је много већа спавалица. Највреднији створ спава од заласка до изласка сунца, и то добро. Није ни чудно јер по цео дан не склопи крила.

И мрав је биће које не стаје од посла, ако и застане – онај иза њега ће га погурати. Практично уопште не спава, само зими, око месец дана, мирује у шупљини дубоког ходника.

Како изгледа сан најмоћнијег лава, цара животиња? Па, може се рећи, царски. Спава по двадесет сати дневно. Оно мало преосталог времена проводи у лову, веома кратко у ждрању, мало дуже у породичним обавезама, то јест у игри са младунцима.

„Небески син" је царица

Кинеска историја је богата династијама и разним царевима, али колико је тачно да се по напредним схватањима издвајао цар назван „Небески син".

В. МИЛИЧИЋ
Никшић

Цар „Небески син" је, у ствари, царица која је на кинеском престолу била од 683. до 705. године. Упамћена је по енергичности у спровођењу својих замисли. Много је урадила на унапређењу царевине, а остала је запамћена и по, за оно време, несхватљивој дозволи да се и жене школују и заузимају значајне положаје. Све ово сигурно је и допринело да се, под притиском, 705. године повуче са престола.

Размножавање ајкула

Иако су ајкуле рибе, чуо сам да се не размножавају слично делфину који је сисар.

Д. ГОЛИЈАНИН,
Београд

Има 250 врста ајкула и све се размножавају на веома занимљив начин који се потпуно разликује од осталих риба. Наиме, јаја ајкуле легу се у самој утроби мајке, а младунци долазе на свет живи, величине 40 cm, и спремни су да се сами хране.

Младунци делфина, за разлику од малих ајкула, сисају кад се роде и то им је у почетку једина исхрана.

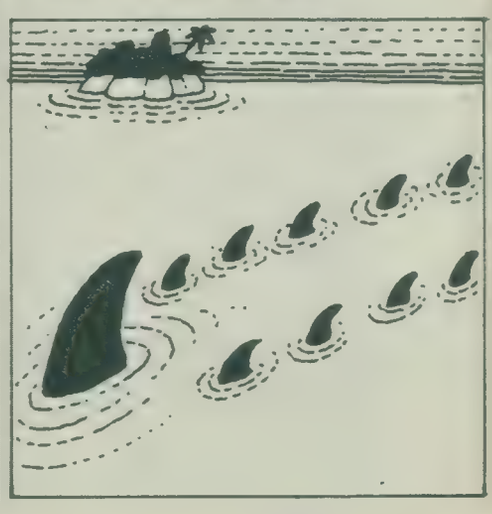

Паметне птице

Добио сам на поклон малог тиграстог папагаја и волео бих да научи да говори. Чуо сам да нису нарочито интелигентни. Способни су само да репродукују, односно опонашају говор. Коју књигу о овим птицама да набавим?

РАТКО
Темерин

Папагаји су веома паметне птице и њихова даровитост у опонашању говора није само чисто подражавање. Међу њима постоје врсте које уче лакше или теже, које су мање или више надарене. Млада птица лакше ће научити да говори него старија.

Чувени немачки природњак Алфред Едмунд Брем посветио је папагајима велику пажњу у својим истраживањима и та запажања објавио у књизи „Егзотичне птице".

Београдско издавачко предузеће „Нолит" издало је књигу „Канаринци, папагаји, шумске птице певачице" аутора Боре Васића.

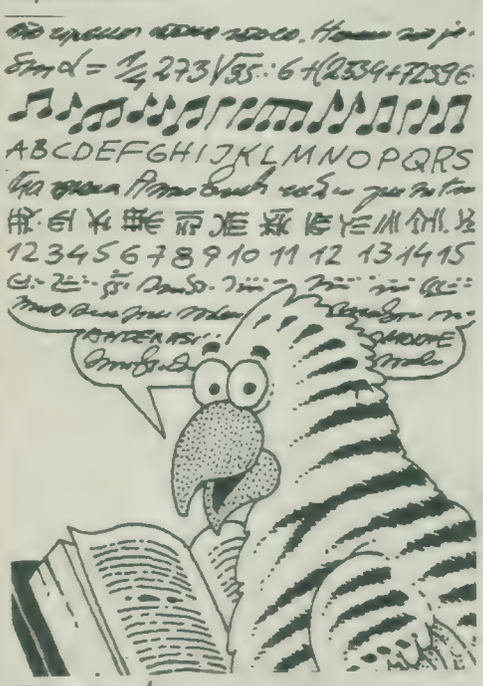

Први фудбалери

Када је и где почео да се игра фудбал и када је основана прва фудбалска организација?

МАРЕ „ДЕЛИЈА"
Сурчин

Игре лоптом, мање или више сличне фудбалу, познавали су још у далекој прошлости стари Кинези, Вавилонци, Египћани, Грци, Римљани и други. Данашњи облик ове данас најпопуларније игре настао је почетком друге половине 19. века, тачније 1863. године, када је у Лондону основан фудбалски савез и објављена правила игре. Фудбал је убрзо освојио целу Европу.

У нашој земљи фудбал је почео да се игра крајем прошлог века а први фудбалски клубови основани су 1903. године.

мачем Шекспирових ликова, Лоренсом Оливијеом. Вивијен Ли је умрла 1967. у педесет четвртој години живота.

Илустровао: Љубомир Милојевић – Љубац

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Браха Чаркић, Патриса Лумумбе 43/67, 11000 Београд – 17 година, воли филм, музику, спорт и животиње.

Емина Омерспахић, Крањчевићева 10, 72000 Зеница – 11 година, сакупља постере, салвете, разгледнице, марке и мирисне гумице.

Дамир Ђурашевић, Лудбрешки Иванац 11, 43312 Расиња – 16 година, воли музику, спорт и путовања.

Данијела Павловић, Ђевђелијска 11, 1800 Ниш – 15 година, воли све што воле млади.

Слађана Сладојевић, Скопска 2, 61000 Љубљана – 13 година, воли музику, спорт и све што воле млади.

Наташа Стојадиновић, Јесењинова 12/26, 34000 Крагујевац – 14 година, воли музику, спорт и забаву.

Марија Гојковића, VI црногорска ЦБ 3/12, 81400 Никшић – сакупља марке и постере, жели да се дописује са младима.

Јелена Рајак, Новице Церовића 21, 78000 Бањалука – 13 година, сакупља постере.

Александра Илиева, Горе Горевски 26б, 91000 Скопље – 10 година, воли музику и спорт, сакупља постере.

Јелена Анђелковић, Балзакова 40, 21000 Нови Сад – 13 година, жели да се дописује са вршњацима и размењује постере.

Милица Прљевић, 7. јула 26/49, 31000 Титово Ужице – 13 година, сакупља постере, проспекте аутомобила, салвете, писма и разгледнице, обожава путовања и псе.

Искра Митевска, Охридска 180, 97000 Битољ – 13 година, воли спорт и музику, сакупља постере.

Радмила Чавић, Плужине б.б, 81435 Плужине – 12 година, сакупља салвете и украсна писма, навија за Црвену звезду.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: застрашеност, аварин, такав, Герасим, Рада, р, а, царинар, еч, озаконити, бураг, с, па, Оди, макадам, Авелино, локатив, тц, раци, ати, Каћ

ЛАВИРИНТ: број 3.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2057 YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 110,40 динара, тромесечна 331.20 динара, полугодишња 662,40 динара, годишња 1.324,80 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	198.–
СР НЕМАЧКА	DEM	294.–
ШВЕДСКА	SEK	1.099.–
ФРАНЦУСКА	FRF	1.000.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	248.–

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 220,80 динара, тромесечна 662,40 динара, полугодишња 1.324,80 динара, годишња 2.649,60 динара.
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"
Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (ПАТНИЧКИ ИМПРЕСУМ), штампање стрип, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ЦРТ. 1

ИГРАЧКЕ ОД ПАПИРА

ЦРТ. 2

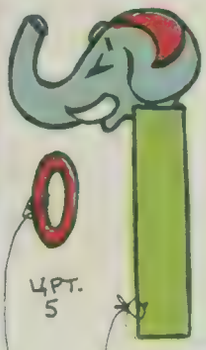

ЦРТ. 5

ЦРТ. 4

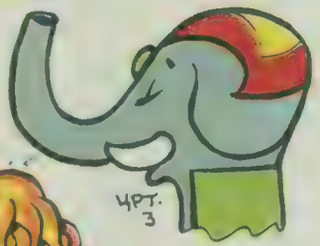

ЦРТ. 3

СЛОН ~ Од тврдог картона исеците главу слона прекопирану са црт. 1. Од мекшег картона исеците дугуљасто парче (дужина треба да одговара дужини ваше руке) које ћете пресавити (црт. 2), углавити у један крај главу слона (црт. 3) и све то залепити. Направите алку од картона или узмите пластичну за завесе (црт. 4) и вежите је концем за дршку од картона (црт. 5). Циљ игре је да алку набаците на сурлу слона.

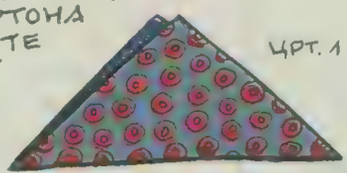

ЦРТ. 1

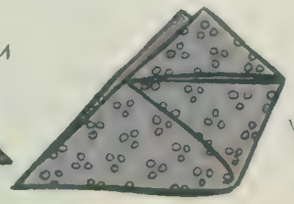

ЦРТ. 2

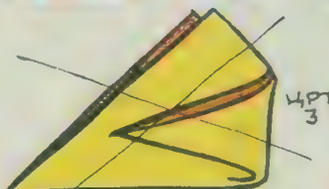

ЦРТ. 3

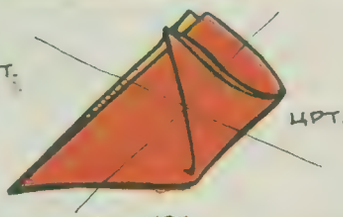

ЦРТ. 4

ЧАША ~ Пресавијте папир као на црт. 1, 2, 5, 6 и 7. На црт. 3 и 4 је неправилно савијен папир. У папирнату марамицу ставите вату (црт. 8), направите лоптицу (црт. 9), вежите је дебљим концем и закачите за чашу. Убацујте лоптицу у чашу и сваки погодак рачунајте као поен.

ЦРТ. 5

ЦРТ. 6

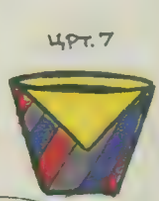

ЦРТ. 7

ЦРТ. 8

ЦРТ. 10

ЦРТ. 9

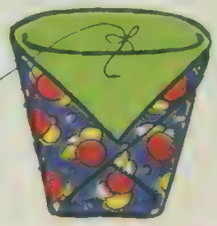

РЕКЛИ СУ:

Сви људи желе да живе дуго, али нико не воли да га сматрају старим.

Џонатан Свифт
ирски писац
(1667–1745)

Ниједно људско биће није толико лудо да више воли рат од мира. Јер, у време мира синови сахрањују своје очеве; док у време рата очеви сахрањују своје синове.

Херодот
грчки историчар
(око 490-425. пре н.е.)

Најважнији рецепт за криминалистички роман: детектив никада не сме да зна више од читаоца.

Агата Кристи
енглески писац
(1890–1976)

● *Чврста веза која нас спаја са псима није ни њихова верност, ни шарм, ни лепота већ искључиво чињеница да нас једино они не процењују нити посматрају критички*

Сидни Харис

● *Схватићете да је дете одрасло чим престане да вас пита одакле је дошло а почне да одбија да вам говори куда иде.*

Марта Стивенс

Једно доба бива названо мрачним не зато што светлост не сија, него зато што људи избегавају да је виде.

Џемс А. Миченер
амерички писац
(рођен 1907)

Не дозволи да твој језик буде застава која лепрша на ветру сваке гласине.

Имхотеп
староегипатски архитекта, астролог и главни саветник фараона Џосера
(2686–2613. пре н.е.)

Време је велики учитељ, каже се. Несрећа је само у томе што оно убија своје ученике.

Хектор Берлиоз
француски композитор
(1803–1869)

Највеће зло данашње омладине састоји се у томе што јој човек више не припада.

Салвадор Дали
шпански сликар
(рођен 1904)

Пре мене још ниједан владар није знао шта може себи да дозволи.

Нерон
римски цар
(37–68. н.е.)

Стручњак је човек који зна све више и више о све мањем броју ствари, док на крају не зна све о ничему.

Виктор Вајскопф
аустријско-амерички физичар
(рођен 1908)

Ох, физико, спаси ме од метафизике!

Исак Њутн
енглески физичар и математичар
(1643–1727)

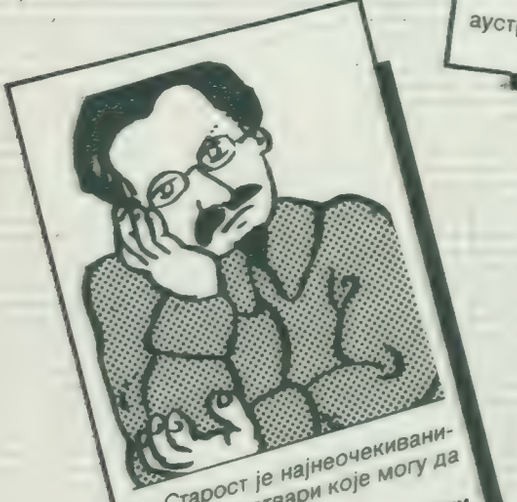

● *Старост је најнеочекиванија од свих ствари које могу да задесе човека.*

Лав Троцки

Будућност о којој се сувише дуго говорило постаје исто тако досадна као и прошлост.

Жан Постан
француски биолог
(1894–1977)

Човек може да говори ко зна колико страних језика – али кад се приликом бријања посече, довољан му је матерњи језик.

Еди Константин
француски филмски глумац
(рођен 1917)

● *Једна од упадљивих разлика између мачке и лажи јесте да мачка има само девет живота.*

Март Твен

Илустровао: Растко Ћирић

WALT DISNEY
МИКИ

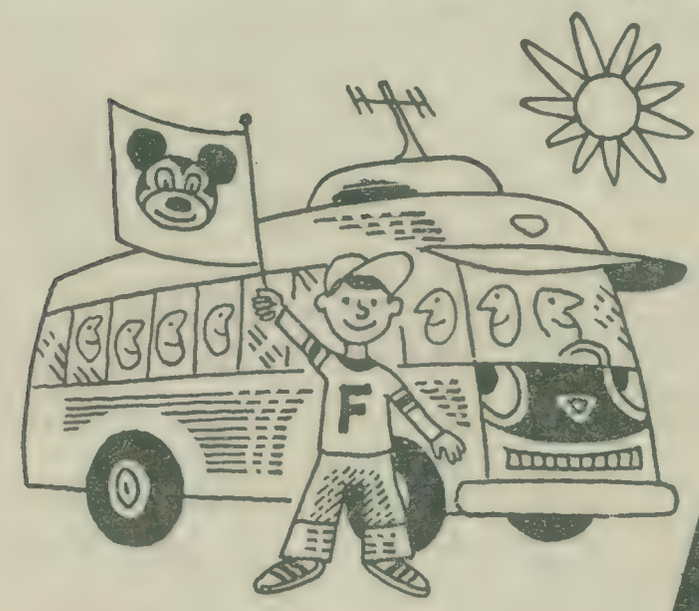

ГРЕБ, ГРЕБ ДО НАГРАДЕ

НАГРАДЕ СВАКОГ КОЛА:

- Путовања за две особе у САД, на Флориду и у DISNEY WORLD, поклон ЛУТРИЈЕ ВОЈВОДИНЕ
- Летовање за две особе у Шпанији, Грчкој, Италији, Тунису, Турској, Португалији, Кипру и Југославији
- Мини џипови и 330 скејтборда

СУПЕРПРЕМИЈЕ НА КРАЈУ ИГРЕ:

- Стан у Београду од 43,43 m², на II спрату, бр. 12 у ексклузивном насељу „Филмски град"
- Стан апартман у насељу „Свети врачи" – Бока Которска
- Петнаестодневни боравак за две особе, по избору добитника

JEĐNOSOBAN STAN 43,43m²

BR	NAZIV PROSTORA	M²
1.	ULAZ	5. 45
2.	DNEVNA SOBA	17. 26
3	KUHINJA	5. 40
4.	PLAKAR OSTAVA	0. 72
5.	TRPEZARIJA	5. 54
6.	KUPATILO	4. 59
	UKUPNO	38. 96
7.	0 75	4. 47
	SVEGA	43. 43M²

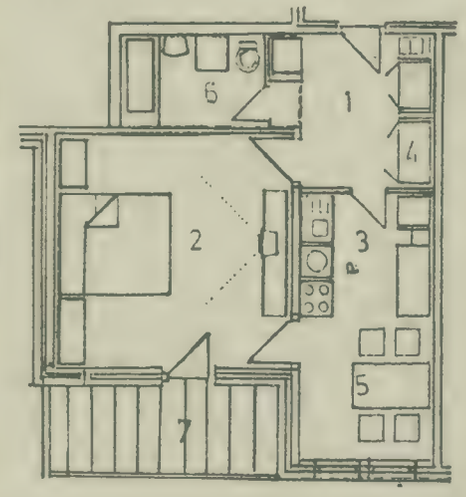

ИГРА ИЗНЕНАЂЕЊА У СВАКОМ БРОЈУ:

- Сваке недеље уз купон „Забавника" НАГРАДЕ ИЗНЕНАЂЕЊА, увек за две особе

Забавникова игра над играма

Највећа, најоригиналнија и најбржа наградна игра на свету је почела! У сваком примерку „Политикиног Забавника" потражите срећку АМЕРИКА и одмах ћете сазнати да ли сте, на пример, добитник путовања у САД, на Флориду и у DISNEY WORLD, за две особе или ћете овог лета уживати у Шпанији и башкарити се у Љорет де Мару.
Ако немате стан, очекује вас један у луксузном насељу „Филмски град" у Београду као суперпремија наградне игре АМЕРИКА. Можда вам је привлачнији апартман у Боки Которској или вашем авантуристичком духу више одговара, рецимо, награда – петнаестодневни боравак за две особе по избору добитника на било којој тачки Земљине кугле!
То, наравно, није све што смо вам припремили у наградној игри АМЕРИКА, чије награде вреде више од 10 милиона динара. Али, пођимо редом...

10 КОЛА ЗА 10 НЕДЕЉА

Наградна игра траје 10 кола, односно 10 наредних недеља, од 26. априла до 5. јула 1991. године када се извлаче награде последњег, десетог, кола. До тада ћемо доделити укупно седам хиљада дана боравка у иностранству читаоцима – добитницима награда.

Дакле, сваке недеље можете постати добитник једне од вредних награда које смо вам припремили у игри АМЕРИКА.
Из наслова наградне игре јасно је, надамо се, да је једна од главних награда путовање у САД, боравак на Флориди и посета чувеном Disney Worldu.

И ОДМАХ НЕШТО ВАЖНО

Свака награда (добитак) путовања важи за две особе. Реч је о заиста ексклузивним летовалиштима и у туристичким земљама као што су Шпанија, Грчка, Италија, Португал, Кипар, Турска и Тунис. Једно од њих очекује и вас. Зато не заборавите да и следећих недеља, приликом куповине „Политикиног Забавника", проверите да ли је у њему срећка АМЕРИКА. Благим скидањем емулзије са срећке сазнаћете одмах да ли сте добитник неке од награда. Ако се појаве звездице, нема добитка, али биће још прилика! Зато пазите! Све друго, осим звездице, је шифра једне од многобројних награда.

Примера ради: ако се после скидања емулзије са срећке појави, рецимо, шифра 1КК16 или 4РТН8 – прави сте срећковић, јер сте обезбедили летовање, и то какво, за две особе, наравно!

И ПОНОВО НЕШТО ВАЖНО!

Било коју шифру можете веома лако дешифровати у сваком броју „Политикиног Забавника" (у рубрици о Наградној игри). Из броја у број штампаћемо цео шифрарник.
Ваша обавеза је, уколико сте добили неку од награда, да се јавите редакцији „Политикиног Забавника", најкасније у року од седам дана, на телефон 011/324-471 или 011/325-761 локал 520 и то за:

IV коло – до 24. 5. 1991.
V коло – до 31. 5. 1991.
VI коло – до 7. 6. 1991.
VII коло – до 14. 6. 1991.
VIII коло – до 21. 6. 1991.
IX коло – до 28. 6. 1991.
X коло – до 5. 7. 1991.

Извлачење суперпремија

Осим награда летовања за две особе, чији је укупан фонд седам хиљада дана боравка у иностранству током летње сезоне, можете добити боравак, такође за две особе, у Југославији – и то у Будви, Петровцу, Бечићима и на Златибору.
Сваке недеље додељиваћемо велики број скејтборда, што ће вероватно обрадовати млађе читаоце, као и мини џипове. Скејтборд и мини џипови су појединачне награде.

И НА КРАЈУ ОНО НАЈВАЖНИЈЕ!

Читаоци, учесници наградне игре АМЕРИКА који нису извукли награду треба да сачувају своје срећке. Како игра траје 10 кола (10 недеља), предвидели смо СУПЕРПРЕМИЈЕ за све учеснике игре који су сакупили десет празних срећака АМЕРИКА. Уз талон који ћемо објавити у „Забавнику" број 2061 (28. 6. 1991. године) пошаљите на нашу адресу 10 празних срећака и учествоваћете 14. јула 1991. године у телевизијском извлачењу СУПЕРПРЕМИЈА. Дакле, 10 празних срећака АМЕРИКА са знаком „Политикиног Забавника" и Лутрије Војводине, са личним подацима на талону, треба да пошаљете на адресу „Политикиног Забавника" најкасније до 13. јула 1991. до 12 часова за извлачење СУПЕРПРЕМИЈА.
А СУПЕРПРЕМИЈЕ су: стан од преко 40 m^2 у једном од најлепших делова Београда, у насељу „Филмски град", затим апартман у насељу „Свети Врачи" – Бока Которска и петнаестодневни боравак за две особе по избору добитника.

Игра изненађења

Сви учесници наградне игре АМЕРИКА који нису добили ни једну од награда могу да учествују сваке недеље у „Игри изненађења". Довољно је да попуните купон „Игре изненађења" који објављујемо у сваком колу наградне игре у „Политикином Забавнику" и да га у одређеном року пошаљете на нашу адресу, са обавезном назнаком за **„Игру изненађења"**.
Наградни фонд ове игре која ће трајати 10 кола, из недеље у недељу, нека остане изненађење и за вас. Имена добитника награда у **„Игри изненађења"** објављиваћемо у „Политикином Забавнику" почев од броја 2055 од 17. 5. 1991. године.

VI коло
„ИГРА ИЗНЕНАЂЕЊА"
Купон број 6

Име и презиме: _____

Улица и број: _____

Место становања: _____

Поштански број: _____ **Тел.** _____

Купон број 6 треба да стигне у редакцију најкасније до 7. 06. 1991. Адреса: „Политикин Забавник", 11001, Београд, Македонска 29, – са назнаком: за „Игру изненађења".

ДОБИТНИЦИ ПУТОВАЊА ЗА ДВЕ ОСОБЕ КОЈИ СУ У ТРЕЋЕМ КОЛУ ПРОНАШЛИ СРЕЋКУ „АМЕРИКА" СА НЕКОМ ОД ДОБИТНИХ ШИФАРА:

1. ГОРДАНА КОВАЧЕВИЋ, Ртањска 3, БЕОГРАД, 3DDDD – САД, Флорида, WALT DISNEY WORLD, 7 дана авионом
2. АЛЕКСИЋ ВЛАДИМИР, 21. дивизија 1/а, БЕОГРАД, 3JPC3 – ПЕТРОВАЦ, хотел „Castellastva", 12 дана, сопствени превоз
3. ВЕСНА ЈАКОВЉЕВИЋ, Миланке Кљајић 43, БЕОГРАД, 3JBB3 – БЕЧИЋИ, хотел „Bellevue", 12 дана, сопствени превоз
4. ЉУБИЦА ВУКЕЛИЋ, Челопечка 5, БЕОГРАД, 3JZJ1 – ЗЛАТИБОР, хотел „Југопетрол", 7 дана, сопствени превоз
5. БОРИСАВ ГЛИГОРИЈЕВИЋ, Брђанска 262, РИПАЊ, 3JZJ1 – ЗЛАТИБОР, хотел „Југопетрол", 7 дана, сопствени превоз
6. МИЛАНКО КОШАНИН, Трг Маршала Тита 10/6, СОПОТ, 3PKB8 – ШПАНИЈА, Коста Брава, 8 дана авионом
7. ДРАГОЈЕ ГРУЈИЧИЋ, Матије Хуђи 59/9, СРЕМСКА МИТРОВИЦА, 3PTH8 – ТУНИС, Хамамет, 8 дана авионом
8. НАТАША МАРКОВИЋ, I нова 86, ЗУЦЕ, 3PTH8 – ТУНИС, Хамамет, 8 дана авионом
9. ПРЕДРАГ ЗЛАТКОВИЋ, Струмичка 67, БЕОГРАД, 3PTH8 – ТУНИС, Хамамет, 8 дана авионом
10. ЈАША СТАМЕНОВИЋ, Ленинов булевар 47, НОВИ БЕОГРАД, 3PTH8 – ТУНИС, Хамамет, 8 дана авионом
11. ЕМИР ВЕЛЕДАР, Моше Пијаде 56, стан 5, МОСТАР, 3KA10 – ГРЧКА, Атина, 10 дана авионом
12. МАРИЈАНА СЕКУЛИЋ, Свете Младеновића 14/5, СРЕМСКА МИТРОВИЦА, 3KA10 – ГРЧКА, Атина, 10 дана авионом
13. МИРЈАНА ПАУШАН, Крајичка 23, САРАЈЕВО, 3KA10 – ГРЧКА, Атина, 10 дана авионом
14. НИКОЛА МИЛОВАНОВИЋ, Јове Илића 91, БЕОГРАД, 3KA10 – ГРЧКА, Атина, 10 дана авионом
15. ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ, Хаџи-Проданова 4, БЕОГРАД, 3KV10 – ГРЧКА, Вули Агмени, 10 дана авионом
16. НЕЦАБ МЕМЕТИ, Церска 22, БЕОГРАД, 3KV10 – ГРЧКА, Вули Агмени, 10 дана авионом
17. НЕВЕНКА ЈОНЧИЋ, Панчићева 20, БЕОГРАД, 3KV10 – ГРЧКА, Вули Агмени, 10 дана авионом
18. ЗОРАН КЕРЕКЕШ, Марка Кулића 46, ПАНЧЕВО, 3KV10 – GRČKA, Vuli Agmeni, 10 dana avionom
19. MARIJA PERIĆ, Jurija Gagarina 41, NOVI BEOGRAD, 3PKS8 – ШПАНИЈА, Коста дел Сол, 8 дана авионом
20. ВОЈИСЛАВКА РАДОВАНОВИЋ, Лоле Рибара 89, ШИД, 3JZJ2 – ЗЛАТИБОР, хотел „Југопетрол", 7 дана, сопствени превоз
21. НИКОЛА МАРИЧИЋ, Карпошева 33, БЕОГРАД, 3JZJ2 – ЗЛАТИБОР, хотел „Југопетрол", 7 дана, сопствени превоз
22. БЛАГОЈА ДИМКОВИЋ, Забранска 54, ЛЕШТАНЕ, 3PT16 – ГРЧКА, Тасос, 16 дана аутобусом
23. МИЛАН ВИТАНОВИЋ, Козарчева 70А, БЕОГРАД, 3PT16 – ГРЧКА, Тасос, 16 дана аутобусом
24. МИРЈАНА ЈОВАНОВИЋ, Ратка Митровића 96А, БЕОГРАД, 3ZČ7 – ЗЛАТИБОР, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз
25. ВЕЛИМИР ПЕРОВИЋ, Гаврила Принципа 26, БЕОГРАД, 3ZČ7 – ЗЛАТИБОР, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз
26. СЛОБОДАН НЕЦКОВИЋ, Пожешка 47, БЕОГРАД, 3ZČ7 – ЗЛАТИБОР, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз
27. ЉИЉАНА МИЈУШКОВИЋ, Дује Дамјановића 29, БАРАЈЕВО, 3ZČ7 ЗЛАТИБОР, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз

● **Због великог броја имена, добитнике скејтборда не објављујемо.**

ДОБИТНИЦИ НАГРАДА „ИГРЕ ИЗНЕНАЂЕЊА" ТРЕЋЕГ КОЛА (КУПОН БРОЈ 3)

У присуству Комисије НИП „Политика" награде је извукао Светислав Јоксимовић, шеф продаје Агенције КОНТИКИ ТРАВЕЛ.

Награде су добили:

1. ИЛИЈА ЈОВАНОВИЋ, Обилићев венац 11/21, НИШ – БУДВА, приватан смештај, I категорија , 12 дана, сопствени превоз
2. СЛОБОДАН МАТЕЈИЋ, Вељка Влаховића 1, МЕДОШЕВАЦ, НИШ – ШПАНИЈА, Мајорка, 8 дана авионом
3. БОЖАНА МИКИЋ, бб, Леденице Доње, ГРАДАЧАЦ – ГРЧКА, Атина, 10 дана авионом
4. ВЛАДИМИР ЈЕГЕР, Савеза бораца 1/3, КОСТОЛАЦ – ГРЧКА, Вули Агмени, 10 дана авионом
5. ЈАСНА КЛАЋИК, Чмеликова н. 86. БОЉЕВЦИ – ЗЛАТИБОР, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз
6. СРЂАН ЈАНИЋЕВИЋ, Курирска 14, ЗЕМУН-ПОЉЕ – МИНИ ЦИП

ШИФРАРНИК

ШЕСТОГ КОЛА

***** – Без добитка
(Сачувајте ову срећку јер ако сакупите 10 срећака са пет звездица, можете да учествујете у извлачењу суперпремије на крају наградне игре).

6KE10 – Грчка, Еубеја, 10 дана авионом

6PKB – Шпанија, Коста Брава, 12 дана авионом

6PM12 – Шпанија, Мајорка, 12 дана авионом

6PP12 – Португалија, Алгарве, 12 дана авионом

6PT16 – Грчка, Тасос, 16 дана аутобусом

6PL16 – Грчка, Лептокарија, 16 дана аутобусом

6PK16 – Грчка, Кавала, 16 дана аутобусом

6JZJ5 – Златибор, хотел „Југопетрол”, 7 дана, сопствени превоз

6DDDD – САД, Флорида, Walt Disney World, 7 дана авионом

6ZČ7 – Златибор, седмодневни третман ЧИГОТА, сопствени превоз

6SKBR – Скејтборд

6G12V – Мини цип

Добитници награда шестог кола, јавите се редакцији „Политикиног Забавника” на телефон 011/324-471 или 011/325-761, локал 520, најкасније до 7. 6. 1991, радним даном од 9–15 часова.

ТУРИСТИЧКА АГЕНЦИЈА „ДУНАВ ИНТЕРНАЦИОНАЛ”
ВОДИ ВАС НА МАЛТУ

МАЛТА

ТУРИСТИЧКА АГЕНЦИЈА „ДУНАВ ИНТЕРНАЦИОНАЛ”, БЕОГРАД, ТЕРАЗИЈЕ 43
ТЕЛ: 011/339-771, 011/342-761; FAX: 011/339-771
СВЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПУТОВАЊУ НА МАЛТУ МОЖЕТЕ ДОБИТИ ОД 8 ДО 20 ЧАСОВА.

Правила

ИГРА У ИГРИ ИЛИ ВИШЕ ОД (ЈЕДНЕ) ИГРЕ

У свом програму летовања за ову годину „Путник” је припремио избор од 45 познатих летовалишта у 20 познатих туристичких области Европе, Африке и Азије. Купајте се на плажама Шпаније, Малте, Туниса, Италије, Француске, откријте шарм Португала, преко Грчке и Егејског мора допловите до Турске, Израела, Кипра, поцрните на Црном мору, у Совјетском Савезу или Бугарској.

„Забавник” вам доноси делић тога света. Заједно са „Путником” обавештаваће вас о сваком атрактивном путовању које нуди и рећи понешто занимљиво о факултативним излетима који су уједно и награде у нашој новој заједничкој игри. Ништа лакше!

Упишите своје податке на купон, купон залепите на дописницу, а дописницу пошаљите на адресу „Забавника”.

Остало је наша брига. Једном недељно извлачиће се 10 добитника. Награде су, као што већ знате, бесплатно коришћење на купону наведених факултативних излета за две особе, наравно, уколико се ове године определите да летујете са „Путником”. Ови излети организују се из летовалишта која су наведена у „Путниковој” брошури „Летовања у иностранству '91” и нису урачунати у основну цену аранжмана. Имена првих добитника објавићемо у броју од 24. маја, односно четири недеље после извлачења.

Награде не могу да се мењају за новчану противвредност, али ако добитник жели, своју награду може да замени за комплет излета у некој другој регији или земљи. Добитник може да одреди другу особу која ће користити награду уместо њега. На крају игре, после свих девет недеља и девет могућности да добијете неки од комплета излета, сви до тада приспели купони учествују у финалном, џокер извлачењу за 50 награда – комплета излета за једну особу, по жељи добитника који ће сам одабрати излет.

Желимо вам да овог лета пакујете кофере у друштву са „Путником”, а „Забавник”, као и увек, остаје ваш најбољи другар и сапутник.

ПУТНИК – информације у свим пословницама у земљи. У Београду: Трг Маркса и Енгелса 1, тел. 011/331-163, Генерала Жданова 32, тел. 342-588, Драгослава Јовановића 1, тел. 332-911, Теразије 27, тел. 339-818, Трг братства и јединства 1а, тел. 657-995, Гаврила Принципа 52, тел. 644-874, Пожешка 45, тел. 541-366, у Земуну, Маршала Тита 24, тел. 614-516, Булевар револуције 97, тел. 423-915, у Младеновцу, Иве Лоле Рибара 32, тел. 822-1213.

„ПУТНИК" ВАС ВОДИ У ГРЧКУ

ЛЕТО У ЗЕМЉИ НА ТРИ МОРА

Грчка је земља за коју сазнајемо још у детињству.

Њена славна прошлост обавијена је легендама чији су јунаци и богови заувек остали у памћењу човечанства. Није зато необична жеља да обиђемо њихову постојбину и закорачимо на тло са кога је потекло толико онога што се уткало у темеље света у коме данас живимо.

Завичај богова, јунака и њихових потомака, који сунце обасјава целе године, најизразитије одређује море – и то не једно него три – прошарано бројним великим и малим острвима. Воде Егејског, Јонског и Критског мора запљускују разуђене грчке обале дугачке преко 7000 километара, што је готово петина укупне дужине обала Медитерана, који Грчку директно повезује са 16 земаља овог подручја. Уз то, ниједна тачка на њеној територији није удаљена од мора више од 90 километара.

Море је у овој земљи дало печат свему – природи и људима на чији је начин живота, обичаје и менталитет пресудно утицало.

Ако се у вама пробудио део Грчке који тежи да вас, бар накратко, споји са овом чудесном земљом, „Путник", наша прва туристичка агенција, ће вам у томе помоћи са задовољством. Ваше је да се определите за једно од три мора на чијим ће обалама летовати „Путникови" гости.

Одмор надомак престонице

Уколико пожелите да летујете у близини Атине, било да јој у сусрет идете први пут или да јој се, као и многи, поново враћате, имате могућност да одаберете смештај у новим комфорним хотелима Глифаде, Кавурија или Лутракија.

Глифада је најомиљеније излетиште Атињана и једно од најпознатијих грчких летовалишта до кога из центра престонице можете да стигнете градским аутобусом. Иза врло добро уређених пешчаних плажа нижу се хотели, резиденције и виле а у центру места су добро опремљене продавнице, ресторани, таверне, дискотеке и ноћни клубови који нуде разноврсну забаву.

Ексклузивно летовалиште Кавури, удаљено само неколико минута вожње од Глифаде, не разликује се много од ње по изгледу осим што има мање живости и више посетилаца са дубоким џеповима.

Лутраки је позната приморска бања, удаљена осамдесетак километара од Атине, у непосредној близини Коринтског канала. Позната по својим лепим плажама и лековитим изворима топле воде, посећена је током целе године.

Излети које „Путник" организује из свих места у којима ће боравити његови гости омогућиће вам да упознате или да се поново дивите величанственим споменицима ове земље.

Излети су истовремено и награде у Путниковој „Игри у игри или... више од (једне) игре" која је ушла у своје шесто коло.

● Полази се, наравно, од Атине и Акропоља који се за вечна времена уздиже изнад ње као узор несхватљиво једноставног а савршеног. Видеће се остаци Зевсовог храма и Хадријановог славолука а затим Олимпијски стадион на коме је савремени свет обновио и усвојио грчку традицију. „Путникови" гости проћи ће крај велелепних неокласичних грађевина Парламента, Академије, Универзитета и Библиотеке, прошетати старим квартовима са трговачким улицама и византијским црквама и најзад обићи живописну пиреј-ску луку.

● Излет у Арголиду је повратак у античку Грчку. Прво узбуђење доживећете на Коринтском каналу чијим су просецањем, пре сто година, људи даровали Земљи још једно острво а себи скратили поморске путеве до јадранских и тиренских градова, остваривши тако Неронову идеју стару 18 векова.

Затим се обилазе остаци Коринта, великог ривала Атине, једног од најнапреднијих градова старог века, који је у доба императора Хадријана у 2. веку наше ере био најлепши грчки град. Долазак у легендарну Микену је подсећање на краља Агамемнона, Клитемнестру, трагичну микенску краљицу, њихову децу Ореста и Електру и остале ликове из познатих митова. То није само долазак у антички град већ на извориште једне древне цивилизације. Импресионирани, већ на уласку кроз Лавља врата, проћи ћете кроз моћну киклопску зидину и угледати место на коме се налазио дворац из кога је храбри краљ пошао и повео своје ратнике у поход на Троју. Само неколико корака даље је краљевска гробница. Њено баснословно благо открио је немачки археолог Шлиман кога је сопствени поход Агамемноновим трагом на Троју такође прославио пошто нам је открио неизмерно вредну заоставштину грчких предака.

Нафплион ће вам се представити као допадљив градић са својим византијским утврђењем на острву испред луке, где многи посетиоци сазнају да се управо налазе у првој престоници независне Грчке, проглашене 1834. године после дугог турског ропства.

И најзад, имате прилику да седите на истим оним местима у најакустичнијем античком позоришту у Епидаурусу, где су пре две хиљаде година као и данас посетиоци гледали најуспелија остварења Есхила, Софокла и Еврипида, у непосредном суседству чувеног Асклепиона, угледног и веома посећеног светилишта и лечилишта бога медицине Асклепиоса (или Ескулапа).

● Са трећег излета вратићете се одушевљени Делфима; како прекрасном природом која га окружује, под окриљем легендарног Парнаса, тако и дивним Аполоновим храмом, театром, стадионом, ризницама и осталим грађевинама у светилишту најлепшег међу боговима, које је као најпознатије пророчиште Грчке, имало неизмеран углед и важило за састајалиште великих умова хеленског света.

Зелено острво спокоја

Јонска острва су распоређена у низу дужих западних грчких обала. Крф, највеће међу њима, и најлепше је, и најбогатије и најзеленије. Мало које медитеранско острво има тако бујну и разноврсну вегетацију.

Крф је нашао своје место у Одисеји, у причи о Наусикаји, кћерки крфског краља Алкиноја која је после бродолома прихватила Одисеја на последњој станици његовог дугог путовања ка родној Итаки и тако прва показала гостољубивост острвљана, и данас спонтану и искрену. Имао је затим Крф много слав-

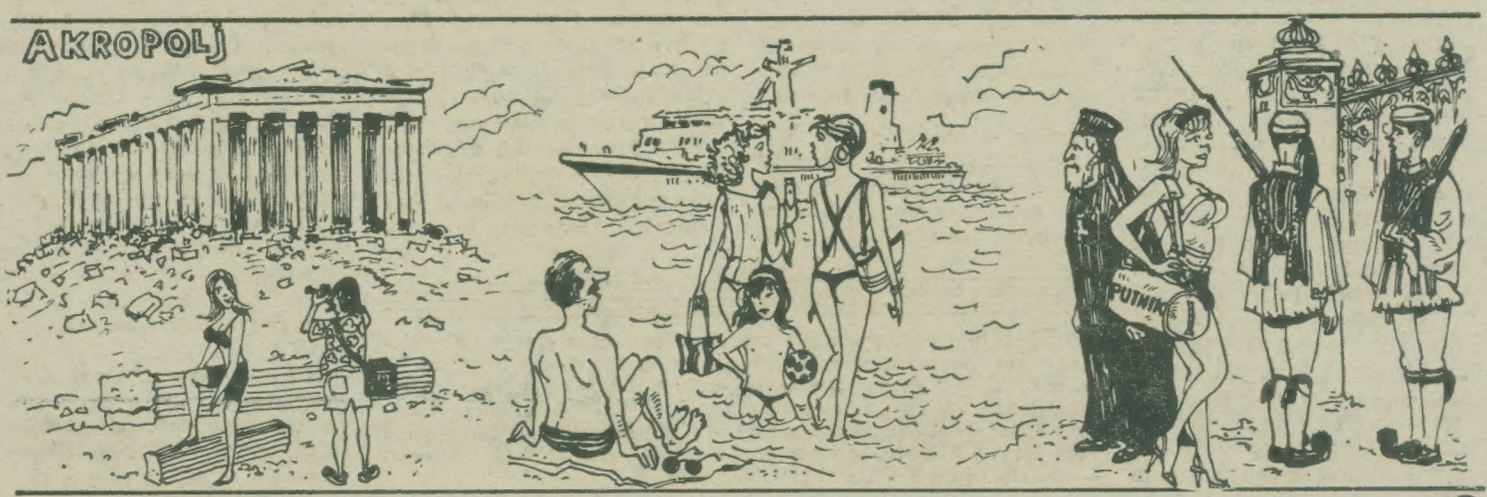

них гостију: Цицерона, Помпеја, Цезара, Марка Антонија, Тиберија, Нерона и друге. Највише се допао Венецијанцима који су на њему остали 401 годину, па Енглезима чије је педесетогодишње присуство окончано 1864. припајањем Крфа матици земљи.

За боравак српске војске, која једина није стигла на острво са упереним оружјем и зато је испраћена цвећем и сузама, везују нас сетне успомене...

● Велика острвска тура предвиђа обилазак аутобусом најлепших места на Крфу. Почиње се, наравно, разгледањем истоименог главног града у чијој су околини хотели у којима „Путник" смешта своје госте. Центром доминира прелепа „Еспланада" коју уоквирују импозантне грађевине са колонадама. Обилази се стара лука, венецијанско утврђење и живописна градска четврт са високим каменим кућама а затим се одлази до ренесансне палате „Ахилеон" подигнуте крајем прошлог века за аустријску императорку Елизабету, усред прекрасног врта. Поред осталог, предвиђена је посета манастиру Палеокастрица и одмор у типичном крфском селу Лаконес одакле се пружа прекрасан поглед на западну обалу острва.

● Суседно острво Паксос, које лежи јужно од Крфа, обилази се током крстарења које предвиђа и посету места Парга на западној обали континенталне Грчке и купање на једној од најлепших плажа Јонског мора, Валтос, крај старог венецијанског утврђења.

● Веома је занимљиво разгледање подводне флоре и фауне у близини острва, што омогућава нарочити брод „Calypso Star" са провидним дном, који својим снажним рефлекторима открива фасцинантан подводни свет.

На Крф сваке године долази пола милиона туриста међу којима су најбројнији Италијани и Енглези. Они траже прави одмор у кругу породице, без сувишних узбуђења, обично љубитељи раскошне природе, топлог мора и одличних грчких специјалитета које заливају надалеко познатим домаћим вином. Не морате да будете слични ни Италијанима ни Енглезима да бисте у овоме уживали. Треба само да се јавите „Путнику".

У завичају колоса

Као Крф међу јонским, тако Родос доминира по пространству и значају међу острвима Додеканеза, грчког архипелага од 12 великих и четрдесетак малих острва која леже уз саме турске малоазијске обале.

Настанак Родоса, који носи име нимфе Роде, Посејдонове кћери и жене бога Сунца Хелиоса такође је објаснила легенда. Острво је са морског дна извукао Зевс и поклонио га богу Сунца за утеху који због свакодневног путовања небеским сводом није добио ништа када су богови делили власт над светом. Пресрећан због поклона, Хелиос га је обасјао вечитим сјајем.

Уз главне симболе – сунце и лепоту – Родосу даје печат величанствени Колос, ремек-дело вајара Кареса из 3. века, једно од седам светских чуда старог века, које данас више не постоји. О богатој прошлости Родоса сведоче акрополис Линдоса, антички градови Камирос и Јалисос, средњовековна утврђења крсташа, турске џамије, хамами и базари изграђени током четири века и дивне италијанске неоренесансне грађевине настале углавном између два рата.

● Обилазак острвске престонице обично почиње шетњом кроз моћне зидине градског утврђења и Улицом витезова до палате витезова светог Јована који су настанили острво почетком 14. века. Пролазећи крај живописног турског базара долази се до луке Мандраки на чијем је улазу поносно стајао четрдесет метара високи Колос – кип бога Сунца – који је нестао приликом земљотреса, неколико деценија пошто је направљен. После обиласка археолошког локалитета из 2. века, с храмовима Зевса, Атине и Аполона, одлази се на Монте Смит одакле се пружа диван поглед на нове и старе четврти Родоса.

● Камирос и Иалисос добро су очувани антички градови на острву. На месту овог другог изграђен је велики самостан витезова реда светог Јована. Посебна атракција током овог излета је посета Петуладесу, долини лептирова. Мада су готово неприметни у крошњама дрвећа или у жбуњу, када се узнемире полете долином стварајући чудесан разнобојни облак.

● Полудневни излет аутобусом за Линдос омогућава упознавање врло занимљиве источне обале острва. Незабораван је поглед с акропоља Линдоса, на каменитом брду, на коме се, поред храмова и грађевина овог некада напредног античког града, могу видети и лепа византијска црква свете Марије и рушевине цитаделе коју су подигли крсташи.

Све што је описано само је делић ове изузетне земље која је свим европским народима толико дала. Ако пожелите да посетите Грчку, обратите се за савет онима који су је добро упознали много пре вас. Сигурно знате где ћете их наћи. На много адреса широм земље, али само под једним именом – ПУТНИК.

Ж. Д.

ДОБИТНИЦИ „ПУТНИКОВИХ" ИЗЛЕТА

КОСТА ДЕЛ СОЛ:

1. МИЛАН РАДОЊИЋ, Зеке Буљубаше 17, НИШ
2. НАДЕЖДА РАДИЋ, 6 пролетерске бригаде 5, САРАЈЕВО
3. МИОДРАГ КОЊЕВИЋ, Браће Гракалића 69, ХЕРЦЕГ-НОВИ
4. ИВАН ЈАНИЧИЋ, Македонска 15, 85000 БАР
5. ГОРАН ПЕРКИЋ, Браће Лукић 3, БИЈЕЉИНА
6. МАРИЈА МИЛЧИН, 8. ударна бригада 20б, СКОПЉЕ
7. СТЕВАНКА МАРКОВСКА, 11. октомври бр. 26, КАВАДАРЦИ
8. МЛАДЕН ЈАБЛАНОВИЋ, IV црногорске бригаде К3/33, КРУШЕВАЦ
9. ЈАДРАНКА ГИЛИЋ, Петра Матовића 202, ТИТОГРАД
10. ВЕРОНИКА ЛУКИЋ, Титоградска 4, НОВИ САД

ПУТНИК
НАГРАДНИ КУПОН БР. 6

а) АТИКА
1. Атина
2. Арголида
3. Делфи

НАГРАДА:
Комплет излета за две особе
Вредност: 280 долара

б) КРФ
1. Велика острвска тура
2. Парга и Паксос
3. Calypso Star

НАГРАДА
Комплет излета за две особе
Вредност: 170 долара

ц) РОДОС
1. Разгледање Родоса
2. Камирос и Филеримос
3. Линдос

НАГРАДА
Комплет излета за две особе
Вредност: 160 долара

Име и презиме _____

Адреса и телефон _____

Напомена: Биће извучена четири добитника комплета излета из Атике и по три добитника комплета излета из Крфа и Родоса. Упишите своје име и пошаљите купон на адресу: Политикин Забавник, 11000 Београд, Македонска 29.

У Краљевству Волта Дизнија

ФЛОРИДА – ЦЕО СВЕТ У МАЛОМ

Позивамо вас на путовање по пространству које Флорида крије иза својих рајских плажа. Да ли кренути са севера или са југа? Свеједно, јер Флориду као да је стварао неки чаробњак. На сваком кораку паркови, језера, вртови; шуме на северу или тропске прашуме на југу.

Главни град Флориде је Талахаси, поносан на своје дворце подигнуте пре Грађанског рата. Север Флориде живи у стилу америчког југа и сањари уз „Прохујало са вихором". Источно од Талахасија, на како је зову, „првој обали Америке" је град Џексонвил у коме је живела Харијет Бичер Стоун, писац незаборавне „Чича Томине колибе".

За разлику од тропске вегетације југа, север Флориде покривају густе шуме у којима царују вукови и медведи. По старој причи, у овим шумама живео је народ „крекерси" – што на енглеском значи „они који праскају, пуцају". Пуцају, али бичевима. Наиме, горштаци који су живели у овим крајевима и сакупљали дрва по шумама товарили су цепанице на запреге волова. Пуцкетајући бичевима, док су терали стоку, давали су знак другима да промичу шумом и тако стекли своје необично име.

Главни акробата – вода

Флорида не оскудева у води: са истока Атлантик, са запада Мексички залив, а на копну 30.000 језера и непрегледна мрежа потока и река. Језера носе чудна индијанска имена, највеће је Окичоби. Топла клима и обиље воде створили су од Флориде најзеленији крај САД, па зато околину језерске области зову „велики шпајз" Америке. Као и у Калифорнији, и овде ниче и буја све. Флорида је позната по свом јужном воћу, али поморанџе и грејпфрут путовали су до југа Америке чак из Кине, одакле су их Арапи донели у Шпанију у 12. веку, а ови опет, за време Колумбових освајања, понели и засадили на новом континенту. Ово путешествије се исплатило јер данас слатко-киселе воћке доносе узгајивачима више од 400 милиона долара годишње.

Шетајући средишњом Флоридом, не заборавите метрополу Орландо и краљевство Волта Дизнија које је у најближем комшилуку. На језеру Велс је чувено излетиште „Вртови чемпреса" са највеличанственијим спектаклом на води. Флорида је пуна и вештачких оаза у којима је главни акробата, наравно – вода. Водопади, огромни таласи, гејзири и обиље могућности да се науживате под сунцем. У готово сваком парку на Флориди све је подређено вашем добром расположењу. Ако вас, којим случајем, киша прекине у игри, слободно свратите и сутра – бесплатно. Када смо већ код воде, поменућемо и неизбежне океанијуме којих на Флориди има неколико, а у сваком ћете се дружити са најразноврснијим становницима свих светских мора: најстрашнијим, насимпатичнијим, највећим и најмањим.

Од безброј паркова на Флориди највећи и свакако најпознатији је Национални парк Еверглејдз на југозападу државе. Еверглејдз, што би са енглеског могло да се преведе као „бескрајни пропланак" у ствари је велика неопходна мочвара коју Индијанци зову Паајоки – „травната вода". Еверглејдз са својих 3200 м² један је од ретких крајолика светске природне баштине који је под директном заштитом UNESCO-a. Одувек, и пре но што су из Европе дошли освајачи, и после, на овим просторима живела су урођеничка племена Индијанаца.

Једно од њих, некада славно племе Мускоги, и данас насељава неке делове Флориде. Себе називају Семиноли („безобзирни") и званично су још увек у рату са САД. Никакво примирје није никада потписано после ратова од 1818. и 1848. које Американци сматрају најтежим ратовима икад вођеним против Индијанаца. Поносни и упорни Семиноли бранили су своју земљу, али су на крају ипак поражени и спроведени у резерват у Оклахоми. Међутим, око 200 вештих Индијанаца побегло је победницима и сакрило се у ритовима Еверглејдза где и данас живе њихови потомци пркосећи бледоликима. Једна гневна група племена Мускоги тражи од Вашингтона власт над око 50.000 хектара земље Еверглејдза позивајући се на старе преговоре које су њихови преци, још у 18. веку водили са Французима, Шпанцима и Британцима. Савезна влада није хтела ни да чује за такве захтеве, па се питање власништва земље годинама повлачи по многим судовима. Прашина око мочварних шума Еверглејдза поново се дигла када је држава почела да исушује део територије и да од ње ствара оранице. Индијанци су се побунили желећи да сачувају једину недирнуту природну суптропску средину у САД. У борби за еколошки опстанак своје земље, Индијанци су се обраћали и Уједињеним нацијама, удруживали са другим племенима и са Црнцима...

Веровали или не

Друга племена Семинола која живе у близини Форт Лаудердејла, Брајтона и Форт Мајерса живе животима својих чукундедова и не обазиру се много на свет око себе, осим ако се ради о доброђудним гостима. У месту Данија имају смисла за бизнис: ткају корпе, украшавају јеленску кожу...

Можда је помало чудно што су се Индијанци тако дуго борили за област која је мочварна и нимало привлачна. На Флориди ће вас прво упитати да ли сте посетили Еверглејдз, а ако нисте – одмах ће вас тамо одвести. „Тамнами" железницом стиже се до северне границе овог Националног парка, а онда хидроглисером или ховеркрафтом почиње незаборавно истраживање Тарзанове земље. Филмови о Тарзану заиста су снимани овде. Скривени иза лијана неће вам се смешкати слонови или мајмуни, али ће вам позирати хиљаде најразличитијих птица, тропска флора и фауна: пантери, алигатори, опасне змије, ракуни, опосуми... Још у шпанским хроникама пише да ову зачарану земљу насељавају духови и необична бића, а по веровању Индијанаца ако се расцвета шипраг Еверглејдза значи – спрема се оркан. Али, оставимо легенде, после шетње предахните у правом индијанском селу. Хауг!

На Флориди ћете моћи да присуствујете средњовековној гозби и витешком турниру у част краља Хенрија или да се бродом „Краљица џунгле" отиснете из „америчке Венеције" Форт Лаудердејла реком узводно и разгледате викендице вредне неколико милиона долара. Флорида су: рајске плаже, јапанске баште, арапска китњаста архитектура, сафари – ту је, веровали или не, цео свет у малом. Кад рекосмо „веровали или не", сетили смо се да нема ствари коју можете замислити, а да на Флориди не постоји. У Сент Августину налази се Риплијева збирка „Веровали или не" са преко 750 невероватних експоната.

Да ли вам је сада јасно зашто је ово најбоља наградна игра на свету? Желимо вам, од свег срца, да и ви будете међу оним срећковићима који ће нам писати са Флориде и из Дизниленда. Греб! Греб!

А. В.